



T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TİCARET MESLEK LİSESİNDE STAJ YAPAN
ÖĞRENCİLERİN İŞLETMELERDE BECERİ
EĞİTİMİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE
ÇÖZÜM YOLLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MAHMUT SAMİ DEMİRCİ

İSTANBUL, 2007

Ticaret Meslek Lisesinde Staj Yapan Öğrencilerin İşletme Becerisi
Eğitiminde Kısıfletikler, Sorunlar ve Çözüm Yolları

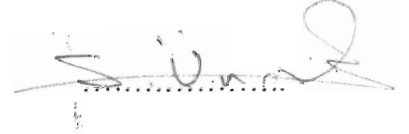
MAYMUT SAMİ DEMİRCİ

ONAY

Jüri:

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Semra ÜNAL




Üye

Prof. Dr. Sefer AOA



Üye

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Emin



Yüksek lisans tezi onay tarihi: 17/11/2007

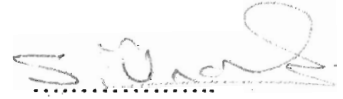
17.11.2007

TUTANAK

Mahmut Sami DEMİRCİ 17/11/2007 tarihinde "Ticaret Meslek
Lisesinde Staj Yapan Öğrencilerin İşletmelerde Beceri Eğitiminde Karşılaştıkları
Sorunlar ve Çözüm Yolları" başlıklı tezini savunmuş ve başarılı olduğu oybirliği ile kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

: Prof. Dr. Şemsa ÜNAL



Üye

: Prof. Dr. Sefer ADA



Üye

: Yrd. Doç. Dr. Ahmet SİRİN





**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TİCARET MESLEK LİSESİNDE STAJ YAPAN
ÖĞRENCİLERİN İŞLETMELERDE BECERİ
EĞİTİMİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE
ÇÖZÜM YOLLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MAHMUT SAMİ DEMİRCİ

Danışman Prof. Dr. Semra ÜNAL

İSTANBUL, 2007

ÖNSÖZ

Bilim ve teknolojideki hızlı değişim ve gelişimler dünyamızı ağ sistemi ile donatarak zaman ve mesafe engellerini ortadan kaldırmış küreselleşmeyi hızlandırmıştır. Süregelen bu değişime uyum sağlayamayan ülkeler, gelişmeler karşısındaki kayıtsızlıklarının bedelini ödeme riski ile karşılaşabileceklerdir.

Dünyadaki bilimsel ve teknolojik değişimin farkında ve bilincinde olan ülkemiz, 2000’li yılların ihtiyacı olan rekabet gücü yüksek, girişimci, bilgiyi yüklemeyen fakat bilgiye giden yolu gösteren bireylerin kimliklerini zedelemeyen çağdaş eğitimi oluşturmak gayreti içerisindedir.

Birçok alanda olduğu gibi ticaret sektöründe de bilimsel ve teknolojik gelişmeler etkisini yoğun şekilde hissettirmektedir. İnternet teknolojisinin ileri düzeyde kullanıldığı bankacılık alanından vergi sisteminin temelini oluşturan muhasebe alanına kadar sektörün her alanında ihtiyaç duyulan ara kademe insan gücü, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü bünyesindeki Ticaret Meslek Lisesi, Anadolu Ticaret Meslek Lisesi ve Çok Programlı Liselerde yetiştirilmektedir.

Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı Ticaret Meslek Lisesi, Anadolu Ticaret Meslek Lisesi ve Çok Programlı Liselerinde verilen ticaret eğitimi ve öğretiminin amacına uygun şekilde hizmet edebilmesi etkili ve verimli bir staj eğitimi ile mümkündür.

Bu tez çalışması ticaret meslek lisesi öğrencilerinin staj eğitiminde karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların karşılanmasında çözüme yardımcı olacak önerilerin ortaya konması amacı ile yapılmıştır.

Öncelikle çalışmamdaki yardımlarından ilgi ve desteğinden dolayı sayın hocam Prof. Dr. Semra ÜNAL’a çok teşekkür ediyorum.

Araştırmamda anketlerimin uygulanmasını sağlayan ticaret meslek liselerinin yöneticilerine ve öğretmenlerine katkılarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca tezimi hazırlamamdaki manevi desteklerinden dolayı Aileme çok teşekkür ederim

Mahmut Sami DEMİRCİ

Kocaeli, 2007

ÖZET

Bu araştırmada ‘‘Ticaret Meslek Lisesi ğrencilerinin işletmelerde beceri eğitiminde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri ‘‘ başlığı altında staja giden öğrencilerin işyerinde karşılaştıkları sorunların düzeyi ve çözüm önerileri saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırma için anket çalışmasına başlanılmadan önce, literatür taraması yapılarak mevcut durum ve uyulması gereken yönetmelikler belirlenmiştir. Literatür taramasının ardından öğrencilerin sorunları ve çözüm önerilerini tespit etmek amacıyla anket hazırlanmıştır. Anket 2006–2007 ğretim yılında bu okullarda eğitim gören son sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Anket bu okullarda halen staj yapan 283 öğrenciye uygulanmıştır.

Cevaplanan anketlerin tamamı analize uygun bulunmuş ve araştırma kapsamında değerlendirilmiştir. Anket aracılığı ile elde edilen veriler SPSS 12.0 programında özömlenmiş, sorunlara ve çözüm önerilerine ilişkin verilerin frekans, yüzde, standart sapma ve ortalamaları hesaplanarak tabloları oluşturulmuş, ayrıca çapraz tablo karşılaştırmalarında beklentiler ve sorunlara ait ilişkiye de yer verilmiştir.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi sırasında ilgili kanun ve yönetmeliklerle kendilerine verilen hakları yeterince bilmedikleri ve kullanamadıkları ortaya çıkmıştır.

Anahtar sözcükler; İşletmelerde Beceri Eğitimi, Staj, Ticaret Meslek Lisesi, Mesleki Eğitim

ABSTRACT

In this study , under the title of “The problems faced by the students of Commerce High School the level of the problems faced by students during the internship in work places and solutions to the problems are determined.

Before making questionnaires , the existing situation and the rules to be followed are determined with a close study on the related literature. After the study on the related literature a questionnaire was prepared for determining the problems of the students and their solutions. This inquiry has been carried out with the students who are stil studying at these schools in the 2006-2007 education year. This inquiry has been implemented with 283 students who are stil studying at these schools.

All the answered inquiries have been considered suitable for analysis and have been evaulated within the content of the research. The data derived from the inquiries have been analysed through the computer system of Statistical Package for the Social Sciences (SPSS); problems faced by students during the internship in work places and solutions to the problems have been composed calculating their frequencies, percentages, Standard deviations and average values, more over problems faced by students during the internship in work places and solutions to the problems has been also presented in the diagonal table comprasion

As a result of the study , it is stated that the students during their internship Are not aware of the their legal rights and the ones given by the regulations.

Key words Internship in Workplace, Commerce High School, Vocational Education

ÖNSÖZ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLO LİSTESİ	x
ŞEKİL LİSTESİ	xviii
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ	1
PROBLEM DURUMU	1
PROBLEM CÜMLESİ	2
ALT PROBLEMLER	2
ARAŞTIRMANIN AMACI	2
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	3
DENENCELER	4
SAYILTILAR	4
SINIRLAMALAR	4
TANIMLAR	5
BÖLÜM II	8
2. MESLEKİ EĞİTİM	8
2.1. MESLEKİ EĞİTİMİN TANIMI	8
2.2. MESLEKİ EĞİTİMİN AMACI	12
2.3. ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE MESLEKİ EĞİTİM	13
2.3.1. Yunanistan	13
2.3.2. İspanya	14
2.3.3. İsveç	16
2.3.4. Almanya	17
2.3.5. Fransa	19
2.3.6. İngiltere	21
2.3.7. Avrupa Birliği Ülkelerindeki Mesleki Eğitimin Karşılaştırılması	21
2.4. TİCARET EĞİTİMİ	23
2.4.1. Ticaret Eğitim İhtiyacı	23

2.4.2.	Ticaret Eğitiminin Tarihi Gelişimi.....	23
2.4.3.	Muhasebe Ve Defter Tutma	24
2.4.4.	Türkiye’de Ticaret Meslek Eğitiminin Gelişimi.....	24
2.4.5.	Modüler Öğretim.....	26
2.4.5.1.	Modüler Sistemin Faydaları.....	27
2.4.5.2.	Modüler Sistemin Özellikleri.....	27
2.4.5.2.1.	Esneklik.....	27
2.4.5.2.2.	Modüler Sistemin Aşamaları Ve Modülün Sistem İçerisinde İşlevi.....	29
2.4.5.2.3.	Öğrenme hızındaki Farklılık	29
2.4.5.2.4.	Önceki Çalışmaların Dikkate Alınması..	30
2.4.5.2.5.	İş Piyasası Yeterlilikleri.....	30
2.4.6.	Ticaret Meslek Liseleri.....	30
2.4.7.	Ticaret Meslek Liselerinde Uygulanan Alan ve Dal Ders Programları.....	31
2.4.7.1.	Bilişim Teknolojileri Alanı.....	32
2.4.7.1.1.	Alanın Amacı.....	32
2.4.7.1.2.	Dal Programları, Tanımları ve Amaçları.	33
2.4.7.1.2.1.	Bilgisayar Teknik Servisi.....	33
2.4.7.1.2.2.	Ağ İşletmenliği.....	33
2.4.7.1.2.3.	Veri Tabanı Programcılığı.....	33
2.4.7.1.2.4.	Web Programcılığı.....	34
2.4.7.1.3.	İstihdam Alanları.....	34
2.4.7.1.4.	Eğitim İmkânı.....	35
2.4.7.2.	Muhasebe ve Finansman Alanı.....	36
2.4.7.2.1.	Alanın Amacı.....	37
2.4.7.2.2.	Dal Programları, Tanımları ve Amaçları.	37
2.4.7.2.2.1.	Bilgisayarlı Muhasebe.....	37
2.4.7.2.2.2.	Dış Ticaret Ofis Hizmetleri.....	37
2.4.7.2.2.3.	Finans ve Borsa Hizmetleri.....	37
2.4.7.2.2.4.	Web Programcılığı.....	37
2.4.7.2.3.	İstihdam Alanları.....	38

2.4.7.2.4.	Eğitim İmkânı.....	38
2.4.7.3.	Pazarlama ve Perakende Alanı.....	40
2.4.7.3.1.	Alanın Amacı.....	40
2.4.7.3.2.	Dal Programları, Tanımları ve Amaçları.	40
2.4.7.3.2.1.	Satış Elemanlığı (perakendeci)...	40
2.4.7.3.2.2.	Sigortacılık	40
2.4.7.3.2.3.	Emlak Komisyonculuğu.....	41
2.4.7.3.3.	İstihdam Alanları.....	41
2.4.7.3.4.	Eğitim İmkânı.....	41
2.4.7.4.	Büro Yönetimi ve Sekreterlik Alanı.....	43
2.4.7.4.1.	Alanın Amacı.....	43
2.4.7.4.2.	Dal Programları, Tanımları ve Amaçları.	43
2.4.7.4.2.1.	Hukuk Sekreterliği Dalı	43
2.4.7.4.2.2.	Ticaret Sekreterliği Dalı.....	43
2.4.7.4.2.3.	Tıp Sekreterliği Dalı.....	44
2.4.7.4.2.4.	Yönetici Sekreterliği Dalı.....	44
2.4.7.4.3.	İstihdam Alanları.....	44
2.4.7.4.4.	Eğitim İmkânı.....	44
2.4.8.	Sayılarla Ticaret ve Turizm Öğretimi Verileri.....	47
2.5.	ÜLKEMİZDE OKUL SANAYİ İŞBİRLİĞİ	48
2.5.1.	Okul – Sanayi Ortaklaşa Eğitimi (Osanor) Projesi..	49
2.5.2.	Metep (Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi.....	49
2.5.3.	Yoğunlaştırılmış Eğitim Projesi.....	50
2.5.4.	Metge (Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi.....	50
2.5.5.	Meslek Kursları.....	51
2.5.6.	İşletmelerde Beceri Eğitimi.....	51
2.6.	MESLEKİ EĞİTİMDE OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİ....	52
2.6.1.	Okul İşletme İşbirliğinin Amacı.....	52
2.6.2.	Okul İşletme İşbirliğinin Yararı.....	53
2.6.2.1.	Öğrenciye Yararları.....	53
2.6.2.2.	Okula Yararları.....	54

2.6.2.3.	İstihdam Sektörüne Yararları.....	55
2.6.2.4.	Çevreye Yararları.....	55
2.7.	3308 SAYILI MESLEKİ EĞİTİM KANUNU.....	55
2.7.1.	3308 Sayılı Kanunun Amacı.....	56
2.7.2.	3308 Sayılı Kanunun İçeriği.....	57
2.8.	4702 SAYILI YASA.....	58
2.8.1.	Yasanın Getirdiği Yenilikler.....	58
2.9.	İŞLETMELERDE YAPILAN BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMALARI.....	62
2.9.1.	Beceri Eğitimi Uygulamasında İşletme Yetkilisinin Görev ve Sorumlulukları	63
2.9.2.	Beceri Eğitimi Uygulamasında Koordinatör Öğretmenin Rolü.....	64
2.9.3.	Beceri Eğitimi Uygulamasında Eğitici Personelin Görev ve Sorumlulukları.....	65
2.9.4.	Beceri Eğitimi Uygulamasında Öğrencinin Görev ve Sorumlulukları.....	66
2.10.	TİCARET EĞİTİMİ İLE İLGİLİ LİTERATÜR ÇALIŞMALARI.....	67
2.11.	YURT DIŞINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	70
BÖLÜM III.....		72
3.1.	ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	72
3.2.	EVREN VE ÖRNEKLEM.....	72
3.3.	VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİ.....	72
3.4.	VERİ TOPLAMA ARACININ GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI.	73
3.5.	VERİLERİN TOPLANMASI.....	73
3.6.	VERİLERİN ÇÖZÜM VE YORUMLANMASI	74
3.7.	TARTIŞMALAR.....	146

BÖLÜM IV.....	146
----------------------	------------

4.1. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	146
------------------------------------	------------

EKLER

A. Anket Formları.....	157
-------------------------------	------------

B. İşletmelerde Meslek Eğitimi Sözleşmesi.....	161
---	------------

C. Özgeçmiş.....	166
-------------------------	------------

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Meslek Liseleri Bilişim Teknolojileri Alanı (Bilgisayar Teknik Servisi, Ağ İşletmenliği Web Programcılığı, Veri Tabanı Programcılığı) Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi	35
Tablo 2. Meslek Liseleri Muhasebe Ve Finansman Alanı (Bilgisayarlı Muhasebe, Dış Ticaret Ofis Hizmetleri, Finans Ve Borsa Hizmetleri Dalları) Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi.....	39
Tablo 3. Meslek Liseleri Pazarlama Ve Perakende Alanı (Satış Elemanlığı, Sigortacılık Ve Emlak Komisyonculuğu Dalları) Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi.....	41
Tablo 4. Meslek Liseleri Büro Yönetimi Ve Sekreterlik Alanı (Hukuk Sekreterliği, Ticaret Sekreterliği, Tıp Sekreterliği Ve Yönetici Sekreterliği Dalları) Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi.....	45
Tablo 5. 2006–2007 Öğretim Yılı Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları.....	47
Tablo 6. 2005–2006 Öğretim Yılı Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları	47
Tablo 7. 2004–2005 Öğretim Yılı Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları.....	47
Tablo 8. 2003–2004 Öğretim Yılı Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları.....	48
Tablo 9. 2002–2003 Öğretim Yılı Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları.....	48
Tablo 10. Öğrencilerin İşletmelerde Yaşadıkları Sorunlarla İlgili Bilgiler.....	75
Tablo 11. Stajyer Öğrencilerin İşyerinde Karşılaştıkları Problemler İçin Çözüm Önerileri.....	81
Tablo.12. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı.....	91
Tablo 13. Öğrencilerin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı.....	92
Tablo 14. Öğrencilerin Okumakta Oldukları Bölüm Değişkenine Göre Dağılımı....	92
Tablo 15. Öğrencilerin Staj Yaptıkları Sektöre Göre Dağılımı.....	92
Tablo 16. Öğrencilerin Eğitim Gördükleri İşletmenin Okudukları Bölümle İlgilerine Göre Dağılımı	93
Tablo 17. Öğrencilerin Meslek Eğitimi Yaptıkları İşletmeyi Kimin Bulduğu Değişkenine Göre Dağılımı.....	93
Tablo 18. Öğrencilere İşletmelerde Meslek Eğitimini Kimin Yaptırdığı Değişkenine İlişkin Dağılım.....	94

Tablo 19. Öğrencilerin İşletmede Aldıkları Meslek Eğitimini Yeterli Bulup Bulmadıkları Değişkenine Göre Dağılımı.....	94
Tablo 20. Öğrencilerin İşletmede Yaptıkları İş Ve İşlemlerin İzlenmesi Değişkenine Göre Dağılımı	95
Tablo 21. Öğrencilerin “Koordinatör Öğretmen İşyerine Gelince Sizinle Görüşüyor Mu?” sorusunun Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	95
Tablo 22. Öğrencilerin “İş Yerinde Sözlü Hakarete Uğruyor Musunuz?” Sorusuna Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	96
Tablo 23. Öğrencilerin “Aynı İşyerinde Fazla Stajyer Çalıştığı İçin Yığılma Oluyor Ve Öğrenmenizi Etkiliyor Mu?” Sorusuna Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	96
Tablo 24. Öğrencilerin “Beceri Eğitimine Başlamadan Önce Stajyer Öğrenciye Okul Tarafından Yeterli Bilgi Verilmeli?” Sorusunun Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	97
Tablo 25. Öğrencilerin “Beceri Eğitim Yapılan İşyerinde Personelin Özel İşlerini Yaptırması Yasaklanmalı” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	98
Tablo 26. Öğrencilerin “Öğrenciler İşyerlerine Yerleştirilirken Not Ortalamaları Göz Önünde Bulundurulmalı” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	98
Tablo 27. Öğrencilerin “Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	99
Tablo 28. Öğrencilerin “Öğrencilere Verilen Brüt Asgari Ücretin %30'u Olan Rakam En Az %50 Olmalı” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	100
Tablo 29. Öğrencilerin “İşyerinde Çalışan Personele Stajyer Öğrencilere Nasıl Davranılacağına İlişkin Seminer Verilmeli” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları....	100

Tablo 30. Öğrencilerin “Okulda Belli Bir Seviyeye (Eğitim) Ulaşmayan Öğrenciler İşyerlerine Gönderilmemeli” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	101
Tablo 31. Öğrencilerin “Öğrencilerde Görülen Eksikliklerle İlgili Olarak Usta Öğreticiler Okula Her Dönem En Az Bir Kere Rapor Göndermeli” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	102
Tablo 32. Öğrencilerin “İşletmelerde Beceri Eğitimi Yaparken Bir Aylık Ücretli İzin Hakkınızı Kullandınız Mı?” Sorusunun Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	102
Tablo 33. Öğrencilerin “Hafta Sonu İşe Gitmemeniz Gerektiği Halde İşe Gidiyor Musunuz?” Sorusunun Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	103
Tablo 34. Öğrencilerin “Hafta Sonu İşe Gitmemeniz Gerektiği Halde İşe Gidiyor Musunuz?” Sorusunun Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	104
Tablo 35. Öğrencilerin “Aynı Usta Öğreticiye Düşen Öğrenci Sayısı En Aza İndirilerek Öğrenciye İlgi Artırılmalı” Çözüm Önerisinin Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	104
Tablo 36. Öğrencilerin “Müfredat Tekrar Gözden Geçirilerek Günümüz Şartlarına Uygun Hale Getirilmeli” Çözüm Önerisinin Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	105
Tablo 37. Öğrencilerin “İşletmede Beceri Eğitiminde Başarılı Olan Öğrencilerin İşyerinde Kalabilmelerine İmkân Tanınmalı” Çözüm Önerisinin Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları...	106
Tablo 38. Öğrencilerin “Önceki Dönemde Öğrenciye Müfredata Göre Eğitim Yaptırmayan İşyerlerine Bir Sonraki Dönem Öğrenci Gönderilmesin” Çözüm Önerisinin Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	107
Tablo 39. Öğrencilerin “İş Yerindeki Personeli Beceri Eğitim Yapan Öğrencilerin Yetiştirilme Amacı İle Orada Bulunduğunu Personel Olmadıkları Bildirilmeli ”	

Çözüm Önerisinin Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları	108
Tablo 40. Öğrencilerin “İşletmelere Bu Konuda Yasal Sorumluluk Verilmeli” Çözüm Önerisinin Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları	109
Tablo 41. Öğretmenlerin “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	110
Tablo 41A. Öğrencilerin “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	111
Tablo 42. Öğretmenlerin “Koordinatör Öğretmen İs Yerine Gelince Sizinle Görüşüyor mu?” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları...	112
Tablo 42A. Öğrencilerin “Koordinatör Öğretmen İs Yerine Gelince Sizinle Görüşüyor mu?” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	113
Tablo 43. Öğretmenlerin “İş Yerinin Sosyal Olanaklarından Yararlandırılmamanız Beceri Eğitiminizi Etkiliyor Mu?” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	114
Tablo 43A. Öğrencilerin “İş Yerinin Sosyal Olanaklarından Yararlandırılmamanız Beceri Eğitiminizi Etkiliyor Mu?” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	115
Tablo 44. Öğretmenlerin “Aynı Usta Öğreticiye Düşen Öğrenci Sayısı En Aza İndirilerek Öğrenciye İlgilendirilmeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	116

Tablo 44A. Öğrencilerin “Aynı Usta Öğreticiye Düşen Öğrenci Sayısı En Aza İndirilerek Öğrenciye İlgisi Artırılmalı” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	117
Tablo 45. Öğretmenlerin “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	118
Tablo 45A. Öğrencilerin “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları.....	119
Tablo 46. Öğretmenlerin “Öğrencilere Verilen Brüt Asgari Ücretin % 30’u Olan Rakam En Az % 50 Olmalı” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	120
Tablo 46A. Öğrencilerin “Öğrencilere Verilen Brüt Asgari Ücretin % 30’u Olan Rakam En Az % 50 Olmalı” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	121
Tablo 47. Öğretmenlerin “İşyerinde Çalışan Personele Stajyer Öğrencilere Nasıl Davranılacağına İlişkin Seminer Verilmeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	122
Tablo 47A. Öğrencilerin “İşyerinde Çalışan Personele Stajyer Öğrencilere Nasıl Davranılacağına İlişkin Seminer Verilmeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	123
Tablo 48. Öğretmenlerin “İş Yerindeki Personele Beceri Eğitimi Yapan Öğrencilerin Yetiştirilme Amacı İle Orada Bulunduğu Personel Olmadıkları Bildirilmeli”	

İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	124
Tablo 48. Öğretmenlerin “İş Yerindeki Personele Beceri Eğitimi Yapan Öğrencilerin Yetiştirilme Amacı İle Orada Bulunduğu Personel Olmadıkları Bildirilmeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	125
Tablo 49. Öğretmenlerin “Okulda Belli Bir Seviyeye (Eğitim) Ulaşmayan Öğrenciler İşyerlerine Gönderilmemeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	126
Tablo 49A. Öğrencilerin “Okulda Belli Bir Seviyeye (Eğitim) Ulaşmayan Öğrenciler İşyerlerine Gönderilmemeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları.....	127
Tablo 50. Öğretmenlerin “Öğrencilerde Görülen Eksikliklerle İlgili Olarak Usta Öğreticiler Okula Her Dönem En Az Bir Kere Rapor Göndermeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	128
Tablo 50A. Öğrencilerin “Öğrencilerde Görülen Eksikliklerle İlgili Olarak Usta Öğreticiler Okula Her Dönem En Az Bir Kere Rapor Göndermeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları.....	129
Tablo 51. Öğretmenlerin “İşletmelere Bu Konuda Yasal Sorumluluklar Verilmeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	130
Tablo 51A. Öğrencilerin “İşletmelere Bu Konuda Yasal Sorumluluklar Verilmeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	131

Tablo 52. Öğretmenlerin “Koordinatör öğretmen sizinle düzenli olarak görüşüyor mu?” İfadesinin Staj Yerini Bulan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları...	132
Tablo 52A. Öğrencilerin “Koordinatör Öğretmen Sizinle Düzenli Olarak Görüşüyor Mu?” İfadesinin Staj yerini bulan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	133
Tablo 53. Öğretmenlerin “İş Yerinde Stajyer Olarak Değil De Kadrolu Personel Gibi Mi İş Yaptırıyorlar?” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	134
Tablo 53A. Öğrencilerin “İş Yerinde Stajyer Olarak Değil De Kadrolu Personel Gibi Mi İş Yaptırıyorlar” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	135
Tablo 54. Öğretmenlerin “İş Yerindeki Yoğun Çalışma Temposu Okul Derslerinizi Olumsuz Olarak Etkiliyor Mu? ” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	136
Tablo 54A. Öğrencilerin “İş Yerindeki Yoğun Çalışma Temposu Okul Derslerinizi Olumsuz Olarak Etkiliyor Mu?” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	137
Tablo 55. Öğretmenlerin “İşletmede Okuldaki Öğrendiklerinize Uygun Bilgi Ve Beceri Kazandırılıyor Mu?” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	138
Tablo 55A. Öğrencilerin “İşletmede Okuldaki Öğrendiklerinize Uygun Bilgi Ve Beceri Kazandırılıyor Mu?” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans	

(ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	139
Tablo 56. Öğretmenlerin “İşletmede Beceri Eğitimi Sırasında Müfredatta Bulunan Tüm İşler Öğrenciye İşletilmeli” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA). Analizi Sonuçları	140
Tablo 56A. Öğrencilerin “İşletmede Beceri Eğitimi Sırasında Müfredatta Bulunan Tüm İşler Öğrenciye İşletilmeli” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	141
Tablo 57. Öğretmenlerin “Okulda Belli Bir Seviyeye (Eğitim) Ulaşmayan Öğrenciler İşyerlerine Gönderilmemeli” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	142
Tablo 57A. Öğrencilerin “Okulda Belli Bir Seviyeye (Eğitim) Ulaşmayan Öğrenciler İşyerlerine Gönderilmemeli” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	143
Tablo 58. Öğretmenlerin “İşletmelere Bu Konuda Yasal Sorumluluk Verilmeli” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	144
Tablo 58A. Öğrencilerin “İşletmelere Bu Konuda Yasal Sorumluluk Verilmeli” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları	145

ŐEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Ticaret Meslek Liselerinde Uygulanan Program Yapısı.....	46
Şekil 2. Mesleki Ve Teknik Eğitim Sistemi.....	46

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

PROBLEM DURUMU

Toplum ve bireyin yaşamında iş ve eğitim önemli yer tutmaktadır. Bir toplumda doğal kaynakların değerlendirilmesi insan gücünün değerli duruma getirilmesi, iş ve eğitimin bütünleştirilmesi için mesleki eğitime ihtiyaç vardır.

Ticaret ve Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları arasında devlete maliyeti en düşük aynı zamanda beceri eğitimi yapmak üzere işyerlerine gönderdiği öğrenci sayısı en fazla ve sahip olduğu program sayesinde uygulama alanı açısından en fazla paya sahip eğitim kurum Ticaret Meslek Liseleridir.

İşletmelerin hizmet servisleri, muhasebe, mali müşavirlik, ticaret finans dış ticaret pazarlamacılık kooperatifçilik bilgi teknolojileri vs. iş kollarında yaygın bir şekilde beceri eğitimi yapan ticaret meslek lisesi öğrencilerinin uygulamayla ilgili pek çok sorunları ortaya çıkmaktadır.

3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu temel alınarak “İşletmelerde Beceri Eğitimi ” adı altında Milli Eğitim Bakanlığınca çıkarılan yönetmeliğe göre yapılan eğitimde öğrenci, işyeri, usta öğretici ve koordinatör öğretmenlerden kaynaklanan bazı sorunlar bulunmaktadır.

Bu nedenle araştırmanın problemini, 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu gereğince, İş yerlerinde yaptırılan beceri eğitim uygulamasında karşılaşılan problemler ve bu problemlerin çözüm yolları oluşturmaktadır.

1.2. PROBLEM CÜMLESİ

Ticaret Meslek Lisesinde işletmelerde beceri eğitim yapan öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir? Bunların Çözüm yolları nelerdir?

1.3. ALT PROBLEMLER

1. Ticaret Meslek Liselerinde işletmelerde meslek eğitiminde karşılaşılan problemlerde öğrencilerin cinsiyetleri etkili midir?
2. Ticaret Meslek Liselerinde işletmelerde meslek eğitiminde karşılaşılan problemlerde işyerinde verilen eğitim ne düzeyde etkilidir?
3. Ticaret Meslek Liselerinde işletmelerde meslek eğitiminde karşılaşılan problemlerde öğrencilerin yaşları etkili midir?
4. Ticaret Meslek Liselerinde işletmelerde meslek eğitiminde karşılaşılan problemlerde staj yapılan işletmeyi bulanlar yönünden anlamlı bir fark var mıdır?
5. Ticaret Meslek Liselerinde işletmelerde meslek eğitiminde karşılaşılan problemlerde öğrencilerin okudukları bölüm etkili midir?

1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmadaki amaç, 1986–1987 yılında yasallaşan 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu gereğince ticaret meslek liselerinde uygulama gören, öğrencilerin muhasebe bürolarındaki beceri eğitimi uygulamasını değerlendirmek ve uygulamada karşılaşılan sorunlara ilişkin çözümler üretmektir.

Bu amaç doğrultusunda belirlenen şu sorulara cevaplar aranmaya çalışılacaktır.

1- Beceri eğitimi uygulaması yapan ticaret lisesi öğrencilerinin bu çalışmadan yararlanma dereceleri nelerdir?

2- Beceri eğitimi uygulamasının öğrencilerin eğitimlerine etkisi nelerdir?

3- Öğrencilerin iş hayatına uyumları nasıldır?

4- Beceri eğitimi uygulaması sırasında belirlenen sorunlara ilişkin görüşler nelerdir?

5- Beceri eğitimi uygulamasın geliştirilmesi, daha faydalı bir hale getirilmesi için yapılan öneriler nelerdir?

1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bir toplumun en önemli varlığı yetişmiş insan kaynağıdır. Bu nedenle günümüzde tüm toplumlar iş gücüne ve insan kaynaklarına yatırım yapma yarışındadır. Gelişmiş ülkeler arasında yer almak, onlarla bütünleşmek isteyen Türkiye'nin elindeki en önemli kaynak genç ve dinamik bir nüfus yapısına sahip olan insan gücüdür. Ancak bu genç nüfusun mesleki eğitimi ve istihdam edilebilirliği çok önemlidir. Uluslararası platformda toplumsal kalkınmayı gerçekleştirebilecek, rekabet gücü yüksek, nitelikli insan gücü yetiştirilmesinin önemi açıktır. Nüfus artışı yüksek, okullaşma oranı düşük, dolayısıyla genel eğitim seviyesi yetersiz kalmış olan ülkemizde nitelikli iş gücüne olan ihtiyaç şiddetle hissedilmektedir.

Mesleki ve teknik eğitimin bilimsel ve teknolojik gelişmelerle emek piyasasının taleplerine uygun olarak yetiştirilmiş iş gücünün, istihdamının artırılması, kalkınmanın hızlanmasına ve Türkiye'nin küresel pazarda rekabet edebilmesi için nitelikli iş gücü yetiştirmesi gerekmektedir. İş dünyasına eleman yetiştiren mesleki ve teknik eğitimin dünyadaki değişmelere ayak uydurabilmesi programlarını sürekli olarak geliştirmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu doğrultuda, Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması gerekmektedir. (www.ogretmenlerodasi.com.tr)

Ticaret lisesi öğrencilerinin de sektörün istediği özelliklere sahip, belirli nitelik ve becerilerle donatılmış, muhasebecilik talebini karşılayabilecek potansiyeldeki elemanlar olarak yetiştirilmesi ile ilgili olarak yapılacak araştırmaların sonuçlarından elde edilecek bulguların önemi ortadadır.

Bir araştırmada önemli olan diğer bir konuda yapılan uygulamaların günün taleplerini karşılayabilmesidir. Bu da bize yapılan çalışmalarla ilgili olarak devam eden süreç içerisinde belirli aralıklarla bu tür çalışmaların gerçekleştirilmesinin gerektiğini göstermektedir.

1.6. DENENCELER

1.Ticaret Meslek Liselerinde işletmelerde meslek eğitiminde karşılaşılan problemlerde öğrencilerin cinsiyetleri etkilidir.

2.Ticaret Meslek Liselerinde işletmelerde meslek eğitiminde karşılaşılan problemlerde okulda verilen eğitim etkilidir.

3.Ticaret Meslek Liselerinde işletmelerde meslek eğitiminde karşılaşılan problemlerde usta öğreticilerin eğitimi etkilidir.

4.Ticaret Meslek Liselerinde işletmelerde meslek eğitiminde karşılaşılan problemlerde koordinatör öğretmenlerin etkisi vardır.

5.Ticaret Meslek Liselerinde işletmelerde meslek eğitiminde karşılaşılan problemlerde öğrencilerin eğitim düzeyleri etkilidir.

1.7. SAYILTILAR

1. Geliştirilen bilgi toplama aracı uzmanların görüşü alınarak hazırlanıp uygulanmıştır.

2. Kullanılan bilgi toplama aracının geçerlilik ve güvenilirlik testi yapılmıştır.

3. Araştırmaya katılan öğrenciler ankete istekle cevap vermişlerdir ve öğrencilerin verdikleri cevaplar onların gerçek görüş ve düşüncelerini yansıtmaktadır.

1.8. SINIRLAMALAR

1. Araştırma 2006/2007 öğretim yılında işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrencileri kapsamaktadır.

2. Kocaeli ili Gebze İlçesindeki Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı ticaret liseleri ve çok programlı liseler ile sınırlandırılmıştır.

3. Lise 3. sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

4. Elde edilen veriler geliştirilen anket formundaki sorularla sınırlıdır.

5. Araştırmada yer alan sorulara verilen cevaplarla sınırlandırılmıştır.

1.9. TANIMLAR

Ticaret Lisesi: Kamu sektörünün ve özel sektörün ihtiyaç duyduğu, muhasebe, bankacılık, büro hizmetleri, kooperatifçilik, dış ticaret, borsa hizmetleri, sigortacılık, emlak komisyonculuğu, bilgisayar iş alanlarında görev alacak nitelikli insan gücünü yetiştiren, öğrencileri iş hayatına ve yüksek öğrenime hazırlayan, ilköğretim üzerine dört yıl süreli meslek liseleri,

Muhasebe Bürosu: Ticaret lisesi öğrencilerinin beceri eğitimi gördüğü mali müşavirler ve muhasebeciler odalarına bağlı serbest muhasebeciler ve mali müşavirleri,

Öğrenci: Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında örgün eğitim gören, işletmelerde beceri eğitimi yapan ticaret lisesi öğrencilerini,

Usta Öğretici: Ustalık yeterliliğini kazanmış, aday çırak, çırak, kalfa ile mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarından ticaret lisesi öğrencilerinin işyerindeki eğitiminden sorumlu, mesleki eğitim tekniklerini bilen ve uygulayan kişiyi,

Koordinatör Öğretmen: İşletmelerdeki meslek eğitiminde, iş yeri tespiti, eğitimin planlanması, koordinasyonu ve takibi ile görevli ticaret liseleri okul müdür yardımcısı veya öğretmeni,

Çırak: Çıraklık sözleşmesi esaslarına göre bir meslek alanında mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını iş içerisinde geliştirebilen kişiyi,

Beceri Eğitimi: Ticaret lisesi öğrencilerinin muhasebe bürolarında haftada üç gün hizmet şeklinde yaptıkları uygulamalı eğitimi,

İşletmede Beceri Eğitimi (İşletmede Mesleki Eğitim): Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin teori eğitimlerini okullarında, beceri eğitimlerini işletmelerde yaptıkları eğitim uygulaması. Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları öğrencilerinin beceri eğitimlerini işletmelerde, teorik eğitimlerini ise mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında veya işletme ve kurumlarca tesis edilen eğitim birimlerinde yaptıkları eğitim uygulamalarıdır (Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği, 2002, s.5).

İşletme: Ticaret lisesi öğrencilerinin beceri eğitimi gördüğü mal ve hizmet üreten kamu ve özel kurum, kuruluş ve işyerlerini,

Yönetmelik: Mesleki ve teknik orta öğretim kurumları öğrencilerinin okul ve işletmelerde meslek eğitimi yönetmeliğini,

Meslek Alanı: Ortak özelliklere sahip birden fazla meslek dalını içeren, bilgi, beceri, tutum, davranış ve istihdam olanağı sağlayan alanı,

Meslek Dalı: Bir meslek alanı içinde yer alan ve belirli konularda uzmanlaşmaya yönelik bilgi, beceri, tutum ve davranış gerektiren ve istihdam olanağı sağlayan iş kollarından her birini,

Mesleki Ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumları: Mesleki ve teknik eğitim alanında diplomaya götüren orta öğretim kurumları ile belge ve sertifika programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim-öğretim kurumlarını,

Personel: Kamu ve özel kurum, kuruluş ve işyerlerinde maaş yada ücret karşılığında çalışan kadrolu veya sözleşmeli elemanlar ile işçilerini,

Örgün Eğitim: Okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını,

Yaygın Eğitim: Örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen her yaştaki bireylere gereksinim duydukları eğitimi gereksinimlerine uygun biçimde pratik yöntemlerle ve çeşitli programlarla sağlamak amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümünü ifade etmektedir.

BÖLÜM II

2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

2.1. MESLEKİ EĞİTİMİN TANIMI

Yeryüzünde yaşayan bütün insanların bireysel varlıklarını sürdürebilmeleri mesleklerinde başarılı olmalarına bağlıdır. Her birey çalıştığı meslek alanı sayesinde toplumsal gelişmeye katkıda bulunmaktadır. Gelecekte var olmak isteyen toplumlar mesleki gelişime önem vermek zorundadır.

Bilim ve teknolojideki gelişmeler yeni iş alanları doğurmaktadır ve günün ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte insan gücüne duyulan ihtiyaç da artmaktadır. Eğitim amaçlarından biri olan nitelikli ve nicelikli insan gücünü yetiştirerek ülkenin ekonomik kalkınmasında önemli rol oynamaktadır.

Türk Milli Eğitiminin bununla ilgili genel amacı şu şekilde ifade edilmiştir. “Türk Milli Eğitiminin bütün fertlerinin; ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri ve davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle, hayata hazırlamalı ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.” (MEB, 1973).

Eğitim, “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir.” şeklinde tanımlanmaktadır (Ertürk, 1972).

Eğitim, insanın var oluşu ile başlayan, doğal ve sosyal çevre ile her zaman iç içe olan, insan niteliklerinin geliştirilmesini sağlayan değişik uygulama alanları bulan

kesintisiz ve sürekli gelişmedir (Kurt, 1999, s.1). Eğitimin kasıtlı ve istendik davranış değişikliği olduğu kabul edildiğine göre bunu sağlamak için kurulmuş olan sosyal kurumlar da okullardır. Okul sadece teorik bilgilerin verildiği sosyal kurum değildir. Okullarda uygulanan eğitim sisteminin ekonomik kalkınmayı hızlandırmaya yapacağı katkı, kişileri eğitim kurumlarında çağdaş teknolojiye uygun bilgi ve becerilerle donatması, her düzey ve alanda kalkınmanın gerektirdiği nitelik ve sayıda insan gücü yetiştirmesidir (Çıttır, 2003, s.4). Bu yüzden de günümüzde ihtiyaçların artması ve bu ihtiyaçları üretmede çalışacak kalifiye eleman yetiştirme isteği meslek eğitimine duyulan ihtiyacı arttırmıştır

Meslek belirli bir öğrenim, uygulama çalışması ve deneyim sonunda bilgi ve beceri birikimi yoluyla belirli kurallara uyularak kazanılan, özel bir çalışma türü olarak tanımlanabilir. Öğrenim düzeyi, süresi, uygulama çalışması gibi mesleği oluşturan öğeler açısından meslekler arasında farklılıklar vardır. Meslek genellikle bir veya birkaç yıllık bilgi, deneyim ve beceri kazanma süresini gerekli kılmaktadır.

Öğretim, belirli bir amaç için gerekli bilgilerin verilmesi işlemine karşılık, gerçek anlamda eğitimden söz edilebilmesi için üç temel unsurun bir arada düşünülmesi gerekmektedir. Bunlar, işle ilgili becerilerin kazanılması, işle ilgili teorik ve pratik bilgilerin verilmesi ve davranışların olumlu yönde geliştirilmesidir. Üç temel unsurun eğitim kavramını oluşturabilmesi için, faaliyetlerin gerçek işyeri şartları içinde yapılması gereklidir (Balci,1996, s.1-2).

Bu üç unsuru bir araya getirmeye çalışan kuruluşlar ise mesleki eğitim veren kurumlardır. Mesleki Eğitim, “Bireysel ve toplumsal yaşam içerisinde zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir” diye tanımlanmaktadır (Alkan ve diğerleri, 1988, s.3).

Mesleki Eğitim ”Ülkenin temel ekonomik yapısını kuvvetlendiren genişleten, insan kaynağını geliştiren, işsizliği azaltarak üretimin krize girmesini önleyen bir eğitim süreci” (Norton, 1985) olarak da tanımlanmaktadır. Küreselleşen dünyada

önemi günden güne artan mesleğe yönelik eğitimi en genel anlamda "bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri, tavır ve meslek alışkanlıklarını kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme süreci" olarak tanımlayabiliriz. (Şahinkesen, 1993, s.12)

Ünal, Mincer' in "yetiştirme" yi, hem okuldaki eğitim sürecini hem de işteki öğrenme süreçlerini içerecek biçimde kullandığını ve "beceri kazandırmak veya işgücü verimliliğini geliştirmek için yapılan yatırımlar" olarak tanımladığını belirtmektedir. Bu tanımlama ile okuldaki eğitim sürecinde ve iş ortamında, belirtilen amaçla yapılmayan eğitim etkinlikleri yetiştirme kavramının dışında tutulmaktadır (Ünal, 1996, s.97). Öte yandan mesleki eğitimin "kısmen genel eğitim, kısmen de yetiştirmeden oluştuğu" genel eğitimin "insanı toplumu ve kültürü anlama kapasitesini geliştiren bir süreç olarak ele alındığı görülmektedir (Ünal, 1996, s.98).

Mesleki eğitim kurumları, çağımızın ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelerine uygun olarak, ülke sanayisine ve ekonomisine katkıda bulunacak şekilde çeşitli yörelerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak, çağdaş bilim ve teknolojiye yönelik yöntemleri bilen, yorumlayan, kullanan ve geliştiren, orta düzeyde meslek elemanı yetiştiren eğitim kurumlarıdır.

Eğitimin, özellikle sanayi ve hizmet sektörünün gereksinme duyduğu bilgi ve beceriye sahip nitelikli işgücünü yetiştirerek, dolayısı ile çalışanları daha verimli kılarak ekonomik büyümeye çok önemli katkıda bulunacağı ileri sürülmüştür (Woodhall, 1979, s. 34).

Türkiye'deki mesleki eğitim ve yetiştirme durumu incelendiğinde, uzun yıllar okul modeli ile piyasa modelinin birbirinden kopuk, ayrı ayrı yürütüldüğü görülmektedir. İmalat sanayindeki işletmelerin %90'ından fazlasının küçük işletme olduğu ve önemli sayıda işgücü istihdam ettiği düşünüldüğünde, bu işletmelerin kendi bünyelerinde yüzyıllardır var olan eğitim modeli ile kendi çalışanını yetiştirdiği, sanayiye nitelikli eleman açısından bir kaynak olma niteliği taşıdığı

belirtilmektedir (Saran ve Akkayan, 1988, s.9). Bir yanda küçük sanayi ve işyerleri içinde çıraklık sistemine dayalı olarak kalfa ve usta unvanlarına sahip nitelikli insan gücü yetiştirilirken, öte yanda örgün eğitim sistemi kapsamındaki meslek okullarında nitelikli ara insan gücü yetiştirilmektedir. İki kesim arasındaki geçişleri düzenleyecek bir işleyiş de, yakın zamana değin oluşturulamamıştır. Baloğlu (1992, s.20), Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte seçilen mesleki teknik eğitim modelinin, okul modeli olması yanında, "erkek teknik, kız teknik, ticaret ve turizm, imam hatip, tarım sağlık gibi ayrı tür, ayrı bina ve ayrı yönetimler altında yürütülen 'ayrı okullar' modeli" olduğunu vurgulamaktadır.

Okul modeli, özellikle "ayrı okullar" modelinin yatırım ve yenileme maliyetleri, işletme giderleri açısından en pahalı model olduğu kabul edilmektedir. "Ayrı okulların uygun değer büyüklükte kurulması ve işletilmesi, öğretmen dağılımı ve kullanımının rasyonel olmayışı ve okul standartlarının bugüne kadar belirlenemeyişinin" seçilen pahalı modelden kaynaklandığı ileri sürülmektedir (Baloğlu 1992, s.21). Özdil (1990, s.12) de, mevcut mesleki eğitim sistemine ilişkin olarak şu değerlendirmeyi yapmaktadır. Ne okuldan mezun olan kimse için, ne de bu mezunu istihdam edecek işveren için kolayca tanınabilecek nitelikler sağlamayan yürürlükteki sistem, sadece bu açıdan yetersiz olmakla kalmayıp, uygulamada gereğinden fazla uzatılmış programların ortaya çıkmasına yol açtığından ötürü, aynı zamanda maliyet bakımından da çok pahalıdır. Önemli olan husus eğitim - öğretim süresinin uzunluğu değil beceri standartlarının belirlenmesidir.

Genel ortaöğretime oranla maliyetleri daha yüksek olan mesleki ve teknik eğitim okulları hedeflerinin gerisinde kalınmasının yanı sıra, üzerinde durulması gereken bir diğer önemli sorun da, mezunlarının önemli bir bölümünün mesleğine uygun bir işte çalışmaması ya da işsiz olmasıdır (Âdem 1982, s.28; 1983, s.507-509; METARGEM 1992).

2.2 MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN AMAÇLARI

Mesleki ve teknik eğitim, genç ve yetişkinleri bir mesleğe hazırlamayı, halen bir mesleği olup ta meslek içerisinde ilerlemek isteyenlere yenilikleri kazandırmayı, meslek değiştirmek isteyenlere yeni mesleki bilgi, beceri ve davranışları kazandırmayı amaçlar. Bu amaçları şu başlıklar altında toplayabiliriz:

- Bireylerin ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak.
- Hayata hazırlamak ve bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.
- Kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yollarını aramak ve yurdun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilinci ve gücünü kazandırmak.
- İlgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda, yüksek öğretime veya hem mesleğe, hem hayata ve iş alanlarına hazırlamak.
- İlgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda, yurdumuzun insan gücü ihtiyaçlarına göre geliştirmek (1738 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu).

Mesleki ve teknik eğitimin amaçları milli eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak;

- Öğrencilere çeşitli program ve okullarla ilgili, beceri ve yetenekleri ölçüsünde ve doğrultusunda hem mesleğe hem de yüksek öğretime ya da hayata ve iş alanlarına hazırlamak
- İş ve meslek alanlarının ihtiyacı olan orta düzeyde meslek elamanlarını yetiştirmek
- Çevrenin eğitim ve öğretim gereksinimini karşılamak okulda yapılan meslek eğitimini, hizmet hayatının gerektirdiği koşullarda gerçekleştirmek. Gerektiğinde bir kısmının endüstri, iş ve hizmet kurumlarında yapılmasını sağlamak ve çevre okul iş birliğini korumaktır.

Bahsedilen özellikleri kazandırmak, verimliliği arttırmak büyük ölçüde eğitim ortamının amaca uygun olarak düzenlenmesine ve araç-gerecin niteliğine bağlıdır. Araç-gereç niteliği günün teknolojik gelişmelerine uygun olmak zorundadır. Mesleki

eğitim sistemi içerisinde teknoloji çok önemli bir yer tutmaktadır. Verilen eğitimin başarı sı çağın gerektirdiği teknolojik yenilikleri yakından takip ile doğrudan bağlantılıdır. Bunun yanında mesleki eğitimde, eğitim programı, eğitici personel ve finansman durumu sistem içinde sağlıklı bir işleyiş için önem taşıyan konulardır.

2.3. ÇEŞİTLİ LKELEERDE MESLEKİ EĞİTİM

2.3.1 Yunanistan

Yunanistan'da zorunlu eğitim dönemi 5 ve 14 yaşları arasında gerçekleştirilmektedir. Süresi 9 yıldır. Bu süre içinde ilkokul eğitimi ve orta öğretimin ilk 3 yılı yer almaktadır. Zorunlu eğitim döneminin bitiminde öğrenciler yüksek öğrenime devam etmelerini sağlayıcı 3 yıllık bir tamamlayıcı orta öğretimden geçmektedirler. Yunanistan'da uygulanan eğitim sistemi esas olarak klsik genel eğitime dayalı olup meslekİ eğitim diğer Avrupa Birliği ülkelerine göre daha az gelişmiştir. Yunanistan'da teorik öğrenim gören öğrencilerin toplam ğrenci sayısına oran %75 iken teknik ve meslekİ eğitim görenlerin oranı %22'dir. ıracılık eğitimi görenlerin sayısı ise çok düşüktür.

Yunanistan'da uygulanan meslekİ eğitim sistemi dört temel modelden oluşmaktadır. Bunlardan iki yıl süreli teknik ve meslek okulları, öğrencileri yüksek teknik eğitime hazırlamakta, diploma ile eğitim gördükleri sektörlerde çalışabilmekte ya da teknik liselere devam edilebilmektedir.

İkinci modelde ise lise eğitiminden daha ileri düzeyde bir genel eğitimin yanı sıra bir meslekİ faaliyeti gerçekleştirebilecek seviyede teknik ve meslekİ eğitim sağlayan okulların eğitim modelleridir. Bu tür eğitim sisteminin bitiminde de hizmet sektörü dâhil ilgili tüm sektörlerde çalışma imkânına sahip olan öğrenciler, yüksek öğretime de devam edebilmektedir.

Öğrencilerin dörtte üçünün genel eğitim sağlayan okulları tercih etmesi ve bunun ardından meslekİ vasıf sağlamaya yönelik tamamlayıcı bir eğitime

yönelmeleri nedeniyle, Yunan hükümeti yeni bir eğitim sistemi oluşturarak çok sektörlü entegre lise modelini uygulamaya koymuştur. Meslekî eğitimle genel eğitim arasında organik bir bağ oluşturan bu model daha çok büyük şehirlerde yaygınlık kazanmıştır. Bunların dışında farklı uzmanlık alanlarına yönelik olarak (turizm, sağlık hizmetleri vb.) meslek liseleri de faaliyet göstermektedir.(Karakucak,1992, s. 70–71).

2.3.2 İspanya

İspanya’da zorunlu eğitim 8 yıldır. Temel eğitim görmüş olanlara bir vasıf belgesi, başarılı olmayanlara ise bir eğitim belgesi verilmektedir. Vasıf belgesi alan öğrenciler orta öğrenime ya da meslekî eğitim kurumlarına devam edebilmekte, diğerleri ise yalnızca kısa dönemli bir meslekî eğitim kursuna katılabilmektedir.

İspanya’da meslekî eğitim, kabul koşulları ve farklı meslekî nitelikler çerçevesinde iki modelden oluşmaktadır. Bunlardan kısa süreli meslekî eğitim sağlayan kurumlar, zorunlu okul dönemini tamamlayan ancak genel orta öğretime devam etmeyen tüm öğrencilere açıktır. 2 yıl süreli kısa meslekî eğitim programları, genel eğitimin yanı sıra belli bir mesleğe yönelik olarak temel eğitim olanakları sağlamakta ve “teknik asistan” diploması vermektedir. Uzun süreli meslekî eğitim sağlayan kurumlar ise belli uzmanlık alanlarına göre eğitim vermekte ve programı başarı ile tamamlayan öğrenciler meslekî vasıf belgesi almaktadır. Bu tür eğitime katılabilmek için kısa süreli meslekî eğitim belgesine veya çeşitli sürekli eğitim programlarına katılma koşulu aranmaktadır. İki yıl süreli bu programa ek olarak, 3 yıl süreli ve özel meslekî eğitim veren başka program ise eğitim döneminin başarıyla tamamlanması hâlinde “uzman teknisyen” diploması sağlamaktadır.

Eğitim kurumlarınca sağlanan ve teorik olan eğitimden istenen sonuçlar alınamayınca 1984 yılında hükümet, işçi, işveren örgütleri ve sendikalar arasında ekonomik sosyal sözleşme yapılarak, işçi ve işverenin eğitim programlarına katılımı sağlanmıştır. Bunun sonucu olarak işletmelerde uygulamalı eğitim yaygınlaşmıştır. İspanya’da işletme, teknik okul ya da meslekî eğitim merkezlerince ortaklaşa

gerçekleştirilen bir çıraklık eğitimi verilmektedir. Buna karşın belli programlar çerçevesinde, teorik eğitim dönemi süresi içinde ya da bitiminde uygulamalı staj imkânları sağlanmaktadır. İspanya'da eğitim ve meslekî eğitimin sorumluluğu esas olarak merkezi hükümette eğitim bakanlığına aittir. Meslekî eğitimin finansmanı devlet tarafından karşılanır. Finansman yükümlülüğü aşamalı olarak eğitim ve bilim bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında özerk bölge hükümetlerine geçmektedir (TİSK, 1997, s. 91).

İspanyada meslekî eğitim 2 temel bölüme ayrılabilir.

A- Temel Meslekî Eğitim

Modern toplumun gelişiminde teknolojiye gitgide artan bir ivmede önem veren LOGSE orta eğitimde teknolojik alana olan ihtiyacı tanıyarak hem zorunlu orta eğitim hem de akademik eğitimde temel meslekî kursları tedarik eder. Temel meslekî eğitim, katılımcıların bilgi, beceri, temel konularda yetkinlik sahibi olmasını hedefler, özel çalışmalarla belirli alanlara eleman hazırlarlar. Ve buna olanak sunarlar. Bu kariyer edinme sürecinde rehberlik ederek sahip oldukları meslekî faaliyetler ve bunlarla ilgili yetenek ve davranışları kullanabilecekleri meslekî tercihler sunarlar.

B- Özel Meslekî Eğitim

Özel meslekî eğitimin amacı öğrencinin bir meslek edinmede yeteneklerini, yeterliliklerini, bilgisini tanımasını, geliştirmesini sağlar. Üretim sistemindeki değişikliklerle birlikte mevcut süreç iş dünyasındaki değişiklikler ve yeni teknolojiler ve bunların etkileri ile ilgilidir.

Meslekî eğitim 3 amacı hedefleyen uygun bir çalışma için uğraşmaktadır.

- Dünyadaki çalışma (iş) dünyasına bütünleşme.
- Meslekî eğitimleri bölümlere ayırma,
- Uzmanlık derecesinde eğitim almış işçiler tedarik etme. (CEDEFOP, 1995, s.27.)

İspanya’da 6, 14 yaş arası olan temel genel eğitimden sonra 14–16 yaş arası bir tür sanat okulu denebilecek ve temel meslek eğitimi içeren genel orta eğitim gelecekteki çalışmalar bir uyum hizmeti şeklinde verilir. Orta eğitimden sonra öğrenciler uygulamalı eğitim ya da iş hayatına gidebilirler. Uygulamalı eğitimde dil, sosyal bilimler, bilim, teknoloji, yönetim, sanat dallarından gidebilirler. Burayı bitirenler meslekî teknik eğitime ya da üniversiteye giderler.

2.3.3. İsveç

İsveç okul sistemi 9 zorunlu eğitim yılı ve ek olarak, hem bilinen genel eğitimin hem de meslekî eğitimin verildiği yüksek okul ve gönüllü gramer okulunu içermektedir. İsveç’te İlkokulu bitiren çocukların ortalama %90’ını bir gramer (dil) okuluna gitmektedirler. İsveç’te meslekî eğitime önemli bir kaynak aktarılmaktadır. İsveç eğitim sisteminde sürekli yenilikler yapılmaktadır. İş konumundaki eğitim özeldir. Ama çoğu firma devletten bu amaçla büyük miktarlarda finansman desteği almaktadır. Bunu meslekî eğitimde ve bunların ölçülerini geliştirmekte kullanmaktadır. (WLF) çalışma yaşamı fonu, meslekî eğitim finansmanını destekleyecek bu desteğin başarılı olup olmadığını değerlendirecek firmalar bulmaktadır. İş piyasası meslek eğitimini desteklemektedir. Ayrıca meslekî okullarda yetiştirdikleri öğrenciler bu piyasanın ihtiyaçlarını düşünerek hazırlamaktadırlar. (CEDEFOP, 1991, s.19–20).

Meslekî eğitim ağırlıklı olarak tam zamanlı öğretim kurumlarında ve Gymnasial okul düzeyindeki okullarda yapılır. Çıraklık eğitimi, alt düzeyde bir değere sahiptir. Bu eğitime katılım % 2’dir. Zorunlu eğitim dallarından mezun olan öğrencilerin ortalama % 90’ı Gymnasial okul düzeyi okullara yönelmektedir. Gymnasial okullara değişim yapan öğrencilerin % 50’si 1991 yılında mesleklerle ilgili dallar üzerinden üç ve dört yıllık dallara yönelmişlerdir. Reformdan sonra meslekî eğitim programı, tüm ülke için bağlayıcı bir eğitim yönetmeliğiyle organize edilmiştir. İki alan (Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler) yüksek öğretime hazırlarlar. Geri kalan on dört alan ise mesleklerle ilgilidir. Fen bilimleri, sosyal bilimler, çocuk bakıcılığı ve boş zamanları değerlendirme, yapı tekniği, elektro teknik, enerji tekniği,

sanat, transport tekniği, ticaret ve yönetim tekniği, güzel sanatlar, otel ve lokanta işletmeciliği, endüstri alanı, yiyecek maddeleri tekniği, medya, ziraat ve orman işleri dalı ve bakıcılık meslekleriyle ilgili dallardır.

Gymnasial okulların eğitim sürelerinin tek bir zaman diliminde toplanmasıyla oluşturulan bütünleştirici karakter reformuyla toplam olarak üç yıla yükseltilmesi ve genel eğitim veren çekirdek derslerin birlik beraberlik göstermesi sağlanmıştır. Staj alışmaları ise kısmen işletmelere yönelmiştir. Meslek eğitimi süresinin en az % 15'i (toplam olarak haftada 15 saat) işletmelere ayrılmıştır.

2.3.4. Almanya

“Dualist Sistem” olarak adlandırılan Alman meslekî eğitim sistemi esas olarak teorik eğitim ile uygulamalı eğitim programlarının bütünleştirildiği bir temele oturtulmuştur. Avrupa Topluluğu içinde en gelişmiş meslekî eğitim sistemlerinden birine sahip olan Alman sistemini güçlü kılan unsur, eğitim ile istihdam arasında geliştirilmiş olan sıkı uyumdur. İşletme içi eğitimle, bir meslek okulunda haftada 1–2 gün süreli teorik eğitimin birlikte yrtldğu Dualist Sistem daha sonra sürdürülecek olan mesleğe yönelik deneyim sağlamakta ve bu tür eğitimden geçen gençler açısından istihdam imkânları artmaktadır. Meslekî eğitimin çok yaygın olduğu Almanya’da genel diplomaların ve meslek diplomalarının birinin diğerinden daha üstün olduğunun söylenmesi söz konusu değildir.

Almanya’da genel eğitim, sonuçta meslekî, teknik ya da yüksek ğretim kapsamına giren bir eğitimle tamamlanmaktadır. Alman eğitim sistemi esas olarak uzun ve kısa süreli eğitim sağlayan 2 tür yapıdan oluşmaktadır. Bunlardan kısa süreli olanı, temel ve genel orta ğretim veren ve eyaletlere göre 5–6 yıl arasında değişen Hauptschule ve realschule ve bunları izleyen 2 yıllık teknik eğitim (Fachoberschule) tam gün süreli meslekî eğitim (Berufssfachschule) ya da uygulamalı meslekî eğitim (Berufsschule) sağlayan okulları kapsamaktadır. Bu eğitimlerini tamamlayan gençler yüksek teknik okullara ve üniversitelere, 3 yıl süreli Berufsschule’yi tamamlayanlar ise kısa süreli bir yüksek teknik ğretim kurumu olan ve temel meslekî eğitimi

bitirenlere süreli meslekî eğitim veren Fachschule'ye devam ederler orta öğretim sonrası dual sisteme devam eden gençlerin oranı toplum içinde %72'dir.

Stajlar dâhil 8 dönemden oluşan kısa süreli yüksek öğretim kurumlarına, teknisyen diploması veren yüksek okullara ve sürekli eğitim sağlayan okullara giriş imkânı sağlayan dual sistemde teorik, genel ve teknik meslekî eğitim verilmektedir. Bu eğitimler eyaletlerin yetkisi altında düzenlenen ve devlet tarafından desteklenen bu eğitim yanında işletme içi eğitimlerde sağlanmaktadır. Eğitim programları, Fransa gibi (Hükümet, işçi ve işveren sendikaları temsilcilerinden oluşan) meslekî danışma komisyonlarınca belirlenmektedir. Alman sisteminde Berufsschule olarak tam gün meslek okullarının dışındaki tüm meslek eğitim okulları eğitimlerinin çoğunu işletme içi uygulamaya yöneltmişlerdir.

Bu okullarda temel eğitimlerini tamamlayanlarda sonradan dual sisteme yönelmektedirler. Almanya'da çalışan aktif iş gücü içinde meslekî eğitim diplomasına sahip olmayan vasıfsızların oranı diğer AB ülkelerine kıyasla oldukça düşüktür. Toplam işçi istihdamı içinde vasıflı işçi oranının % 45 olduğu Almanya'da vasıflı işçilerin % 90'ı bir meslek diploması ya da sertifikaya sahiptir. Almanya'da meslekî eğitimin sağladığı en önemli avantajlardan bir meslek diploması sahibi olan ve ilgili dalda çalışan gençler başlangıçtan itibaren vasıflı işçi statüsünde değerlendirilmelidir.

Avrupa ülkelerinde uygulanan meslekî eğitim sistemleri içerisinde en gelişmiş ve başarılı sistem olarak kabul edilen dual Alman Sisteminin çok geniş bir yelpazede farklı uzmanlık alanlarında eğitim sağlamasına karşın, gençlerin iyi bir gelecek elde etme düşüncesiyle üniversiteye yönedikleri görülmektedir. Almanya'da eğitim ilişkilerinin kurulmasını, stajyerlere yönelik tavsiyeleri, çıraklık eğitimi veren işletmeleri, meslekî eğitimin gözden geçirilmesini belirleyen yetkili otoriteler ise esas olarak ticaret, sanayi, zanaat, ziraat, serbest meslek odaları olup, eğitim süresi içindeki ara sınavların ve programın bitimindeki final sınavının organizasyonunu sağlamaktadırlar.

İşletmeler sağladıkları eğitimi kendileri finanse etmektedirler. Meslek okullarında öğretmenlik yapan personelin ücretleri ise genel eğitim veren okullarda olduğu gibi eyaletlerce karşılanmaktadır. Okul binalarının yapımı ve giderlerin finansmanı ise yetkili kamu otoriteleri ve çoğunlukla da belediyelerce sağlanmaktadır. Meslekî eğitim, eğitim ve bilim bakanlığı tarafından denetlenir, bu bakanlık genel meslekî eğitim politikasını plânlama ve araştırmadan sorumludur (TAMEM, 1996, s. 72).

2.3.5. Fransa

Fransız eğitim sisteminde, genel ve teknik eğitim aynı yapı içerisinde değerlendirilmektedir. Dört yıl süreli ortaokul eğitiminin ilk iki yılın bitiminden sonra genel eğitime ya da teknik ve meslekî eğitime devam seçenekleri sunulur. Daha sonraki aşamada ise genel eğitimlerini sürdürerek lise diploması almak ve yüksek öğretime geçmek isteyen gençlerin dışında kalan gruplar ya 2 yıllık meslekî eğitim görerek, temel meslekî eğitim sertifikası (CEP) ya da çıraklık meslek sertifikası (CPA) almakta bundan sonraki aşamada ise 2 yıl süreli bir eğitimden geçerek temel meslekî eğitim brövesi (BEP) ya da 2-3 yıllık bir eğitim sonrasında meslekî yetenek sertifikası (CAP) alma imkânına sahip olmaktadır. İkinci aşamayı geçerek BEP ve CAP belgesi alan öğrenciler ise, 2 yıllık bir ek eğitim sonrasında meslekî bakolarya'ya hak kazanmaktadır.

Ortaokulun ikinci yılından sonra teknik sınıflara ayrılan gençlerde aynı aşamalardan geçerek meslekî bakolarya'ya girebilmekte ya da teknik liselere devam ederek teknik büro açabilme olanağına sahiptirler. Bu eğitimi tamamlayanlar yüksek teknik okullara ve meslekî uzmanlık alanlarına gidebilmektedirler. Fransa'da meslekî eğitim sistemi ağırlıklı olarak okul eğitimine yönelmiştir. İşletmelerin meslekî eğitime katılımları giderek artış göstermekle birlikte yalnızca çıraklık eğitimi gören gençler, büyük ölçüde işletme-içi uygulamalı eğitimden yararlanmaktadır.

Fransa'da meslekî eğitim tam zamanlılık türündeki organizasyonlardan oluşur. Teknik liselerde yüksek okula geçiş hakkı ve meslekî eğitim verilmektedir.

Buralarda mesleğe hazırlık ve bilginin somut kullanımı ön plândadır. Buralardan alınan mezuniyet belgeleri şunlardır;

- Ortalama 202 branş türüyle CAP (certificat d'Aptitude Professionella)
- Ortalama 44 branş türüyle BEP (Brevet d'Etudes Professionnelles)
- Ortalama 38 branş türüyle BacPro (Ba cealaareat Professionnel)

Uzman Eleman Belgesi (CAP) CAP, en altı düzey meslekî eğitim nüvesi olup seçilen branşa göre uzman eleman, kalfa veya uzman memur eğitiminin altındaki nüveye benzer.

Lycee Professionel'deki (LP) okullarda yapılan tam zamanlı öğretimdir. (7. sınıftan) sonra 3 yıl veya (9. sınıftan) sonra iki yıl sürer. Bu öğretim kısmen okullarca organize edilmiş işletmelere yönelik kısa süreli stajı içerir. Meslekî eğitim sertifikaları arasında CAP'ın daha az bir değere sahip olması, bu sertifikayı alan mezunları Baccalaureat Professionel hazırlanma hakkını almalarını göstermektedir. Meslekî Eğitim Belgesi (BEP) uygulamalı meslekî işleve yönelmiş CAP'tan farkı biraz daha üst düzey dal teorilerini kapsamasında ve tüm meslek gruplarını içermesinden kaynaklanmaktadır. 9. sınıftan sonra kazanılır. Uzman işçi eğitim belgesi olarak önceleri BEP alınırdı. BEP birçok mezuna üst eğitime yükselme imkânı vermektedir.

Meslekî Olgunluk Belgesi (BacPro) eğitimi bir CAP'ı veya bir BEP'i ön şart koşar. 69 haftalık öğretime sahip iki yıllık bir okul bunun üzerinde yapılmıştır. Yöredeki işletmelerle sıkı iş birliği içerisinde bu meslekî öğretim yapılmakta ve işletmelerde toplam 16 haftalık geniş kapsamlı staj aşamasını içermektedir. Fransa'da Eğitim Bakanlığı'nın kurmuş olduğu, eğitim ve endüstri ilişkileri yüksek komitesi sanayi sektörünün eğitim, öğretim sistemine ilişkin öneriler geliştirilmesine çalışır. Profesyonel danışmanlık komitesi (CPC) iş dünyası ile eğitim arasındaki bağı oluşturur. Fransa'da sosyal taraflar, ulusal, sektörel ve firma düzeylerinde meslekî eğitim politikalarının gelişmesi konularının içindedirler. Sosyal taraflar gençlerin eğitimi ve sürekli eğitimi için yardımlar toplayan organizasyonları yönetirler. Sosyal

tarafarla görüşülerek sektörlere göre açıklanan beceri ihtiyaçları çalışmaları hükümet tarafından yürütülmekte ve finanse edilmektedir (Ültanır, 2000, s. 115).

2.3.6. İngiltere

İngiltere’de zorunlu eğitim 5–16 yaşları arasını kapsamaktadır. Öğrenciler 11 yıllık zorunlu eğitimleri boyunca tam gün eğitim alırlar ve büyük bir kısmı devlet okullarına giderler. 5–11 yaşları ilkokul, 11–16 yaşları arasında ortaokul dönemidir. Eğitim standartlarının yükselmesi için ilkokulda okuma-yazma ve aritmetik dersleri önem taşımaktadır.

İngiltere’de eğitim ve iş dünyası arasında gençlerin çalışma hayatına daha iyi hazırlanmalarını sağlayan bir işbirliği mevcuttur. Kurulan bağlantılar ile öğrencilere iş tecrübesi kazandırma yanında öğretmenlerin sanayiye takip etmelerine de olanak sağlar. 18 yaşına gelen öğrenciler genel ve mesleki eğitimi kapsayan sınava girerler. Bu sınav onları hem eğitime hem de çalışmaya giden yolu açar.

Gençler “Modern Çıraklık” ve Gençliğin Eğitimi ve Ulusal Stajyerlik” programlarına da katılabilmektedir. Modern çıraklık programı özellikle 16–17 yaşlarındaki gençleri el sanatları, teknisyenlik ve stajyerlik alanlarında eğitmeyi amaçlamaktadır. İngiltere’de birçok işveren uygulamalı veya teorik iş eğitimi için organizasyonlar kurmuşlardır. Mesleki eğitimi bitiren öğrenciler kendi branşları ile ilgili üniversitelere gitmektedir. Üniversiteye gidemeyen öğrenciler açık üniversitelerde açık ve uzaktan öğrenme yoluyla üniversite düzeyinde eğitim vermeye öncülük etmektedir.

2.3.7. Avrupa Birliği Ülkelerindeki Mesleki Eğitimin Karşılaştırılması

İncelenen Avrupa Birliği ülkelerinde meslekî ve teknik eğitim sistemlerinde belirgin farklar göze çarpsa da bu ülkeler sistemlerini yenilemeye yönelik olarak reformlar yapmakta ortak ilkeler üzerinde birbirlerine yakınlaşmaktadırlar. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, sanayi sistemleri ve üretim süreçlerine katılma düzeyleri

meslekî eğitim anlayışlarındaki bazı farkların oluşmasında etkiye sahiptirler. Bu farklılaşmaya rağmen Avrupa Ülkelerinde meslekî teknik eğitimde belirli ilkelere birleşme vardır. Bunlar;

1. Meslekî eğitimin geliştirilmesinde bireyin ihtiyacı ile iş imkânları arasında bir denge kurulmasına özen gösterilmeye çalışılmaktadır.
2. Meslekî eğitimin tek başına sanayinin sorunlarını çözemeyeceği görüşünden hareketle iş imkânları ile eğitim ve sosyal politikaların birbirleri ile iç içe girmiş olduğu kabul edilerek sorunların çözümünde bütüncül bir yaklaşım gösterilmektedir.
3. Meslekî ve teknik eğitimin değişen teknolojiye ve örgütsel yapıya uyum sağlayabilmesi için
 - A. Genel eğitimden meslekî eğitime geçişin düzenlenmesi gerektiği.
 - B. Öğrenciye programlara ilişkin olarak daha önce vermiş olduğu kararları yeniden gözden geçirme olanağının tanınması yaygın olarak kabul edilmektedir.
 - C. Bu yönde dikey ve yatay geçişlerin sağlanması yönünde çalışmalar vardır.
4. Meslekî ve teknik eğitimde sosyal tarafların programa katılması yönünde uygulamalar vardır.
5. İncelenen bütün ülkelerde zorunlu eğitim uygulamasının 9 yıl ve üzerinde olduğu görülmektedir.
6. Orta öğretimde geleneksel ve meslekî ve genel eğitimi ayırımı yerine çok amaçlı okullar geliştirilmeye çalışılmaktadır.
7. Zorunlu eğitimden sonra meslekî yönlendirme çalışmalarına ağırlık verilmektedir.
8. Eğitim ile iş hayatı arasında iş birliği çalışmalarına ağırlık verilmekte, karar sürecine programın geliştirilmesi, uygulama, sınav ve sertifikaların düzenlenmesine katılım sağlamaya çalışılmaktadır.
9. Finansman bütün ülkelerde devlet tarafından karşılanmasına rağmen, işletmelerde uygulanan programlara ve meslekî teknik eğitimin finansmanına sosyal tarafların katılımı sağlanmaya çalışılmaktadır.
10. Bugün Avrupa Birliği ülkeleri Almanya'da uygulanan uygulama ve teorinin birlikte yer alan ve büyük çoğunluğu işletmelerde geçen eğitimi uygulama yönünde çalışmaları vardır.

2.4. TİCARET EĞİTİMİ

2.4.1. Ticaret Eğitimi İhtiyacı

Önceleri alışveriş konusunda değiş tokuő sistemi kullanılmaktayken mal ve kıymetlerin bir değerle ölçülmeye başlanması ticaret tarihinin en önemli gelişmelerinden biri olarak adlandırılabilir. Doğu ile batı arasında kervanlarla yapılan mal değişimi, ticaret sektöründe önemli gelişmeler kaydederek bu ticareti yapanlara büyük kazançlar elde etme imkânı vermiştir.

Ticaret sektörü hızla gelişirken insanlar arasında mal ve hizmet değişimleri de belli kurallar çerçevesinde yapılmaya başlanmıştır. Bu kurallar zamanla standartlaştırılarak ticaret eğitimi ihtiyacını doğurmuştur (METARGEM, 2003, s.3).

2.4.2. Ticaret Eğitiminin Tarihi Gelişimi

Avrupa ve Amerika’da ticaret eğitimi ihtiyacını karşılamak için iş saatleri dışında muhasebe, yapı, aritmetik konularında kurslar düzenlenmiştir. Bu kurslara kayıt için ön şart aranmazken eğitim masrafları kursiyerler tarafından karşılanmaktadır. Bu kurslarda ehliyetli kişiler eğitim vermemiştir.

Hızlı yazı yazmayı geliştirmek için yazıların kısaltılarak şekillerle ifade edilmesine steno, bu işlemi yapan kişilere de stenograf denilmektedir. Hızlı yazı yazmak için 1873’te Christopher Sholes ve üç arkadaşı tarafından daktilo icat edilmiştir. Daktilonun icadı, iş hayatı üzerinde büyük tesir yaparak muhasebe bürolarının hızlı işlem yapma gücünü birkaç misli artırmıştır. Bugün “F” klavye olarak adlandırılan Türk klavyesi 1955 Ekiminde standartlaştırılmıştır (METARGEM, 2003, s.3–4).

2.4.3. Muhasebe Ve Defter Tutma

Milattan önce 2600 yıllarında babilli memurlar “büyük defter föyü” olarak kilden yapılan levhaları kullanmışlardır. Bunlar günlük defter, kasa defteri ve büyük defter olarak çeşitlendirilmiştir. Modern ticaretin 1400 yıllarında başladığını söylemek mümkündür. Venedik, Ceneviz ve Floransa gibi şehirlerde deniz ticaretinin gelişmesiyle muhasebe metotlarında da değişiklikler olmuş, 17. yüzyılda yevmiye ve kayıt defteri sistemine geçilmiştir.

İlerleyen yüzyıllarda bir ticarethanenin ihtiyaç duyduğu sayıda kimselerin çalışmalarına olanak sağlayacak şekilde kasa defteri, gelir tabloları ihtiyaca göre kullanılmaya başlanmıştır (METARGEM, 2003, s.4).

2.4.4. Türkiye’de Ticaret Meslek Eğitiminin Gelişimi

Ticaret eğitimi, program olarak ilk defa Galatasaray lisesinde verilmiştir. Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âlisi adı altında Türkiye’de ilk Ticaret Okulu, 16 Ocak 1883 yılında kurulmuştur. . Bu okulun idadi bölümünde genel kültür dersleri, fenni kısmında ticaret aritmetiği, muhasebe, ekonomi, hukuk gibi ticaret bilgisi dersleri verilmiştir. Sonraları banka, ticaret sanayi, ticaret- konsolosluk gibi şubeler de açılmıştır (Ticaret Turizm Öğretimi Okulları ve Programları, 1999, s.6).

1897 yılında Maarif Nezareti’ ne bağlanmış, öğretim süresi üç yıl olan bu okulda Fransızcaya çok önem verilmiştir. Öğrencilerin Fransızcaalarını geliştirmesi açısından 1902’de bir yıl süreli hazırlık sınıfı okutulmuş, daha sonra 1910 yılında ise mali cebir, daktilografi ve stenografi dersleri programa alınmıştır. Ticaretle uğraşanlar için sabahları ticaret hukuku, ticaret hesap ve defter tutmanın öğretildiği kursların düzenlendiği okul, 1915 yılında bazı değişiklikler yaparak Türkiye’de ticaret öğretiminin tarihi olarak bilinen Ticaret Mekteb-i Âlisi adını almıştır. Bu okul, Tanzimat ve Meşrutiyet dönemindeki ticaret öğretiminin yapıldığı tek ve en kapsamlı kurum unvanına sahipti.

İstanbul Ticaret Ve Mektebi Âlisinin tarihi Türkiye de ticaret eğitiminin tarihi ile yakından ilgilidir. Çünkü bu okul Tanzimat ve meşrutiyet Türkiye'sinde ticaret öğretiminin yapıldığı tek ve en önemli kumudur (MEGSB, 1987, s.7).

Cumhuriyet dönemine geçişde İstanbul Ticaret Mekteb-i Âlisi, iktisat vekâletine bağlanarak öğretim programlarında değişiklikler yaptıktan sonra bütün masrafları vilâyetlerin Özel İdare Bütçelerinden sağlanmak üzere 1924 yılında İzmir'de Lise derecesinde üç sınıflı "Lisan ve Ticaret Okulu" kurulmuştur. Samsun'da "İstiklal ilk Ticaret Okulu" faaliyete geçirilmiş. Bunu 1924 ve 1925 yıllarında Ankara ve Adana'da açılan "Ameli İlk Ticaret Okulları" ile Trabzon'da açılan "Yüksek Ticaret Okulu" izlemiştir. Daha sonra İstanbul iktisat ve Ticaret Okulu içinde faaliyet gösteren üç sınıflı ameli kısımda Orta Ticaret Okulu haline getirilmiştir. Bunlardan başka; Kayseri, Konya ve Mersin'de birer ticaret okulu bulunmaktaydı.

Cumhuriyetin ilk yıllarında faaliyet gösteren bu okullarda, sabahları teorik ders alan öğrenciler, öğleden sonraları ticarethane, banka ve diğer ticari işletmelerde pratik çalışmalar yaparlardı. Genel bilgi derslerine hiç yer verilmemiş olan bu kurumların üç yıllık öğretim süresi içinde, istenilen elemanların yetiştirilmesine yeterli olamayacağı anlaşıldığından, programlarına genel bilgi dersleri de eklenmiştir. Ankara, Adana, Trabzon ve İzmir'deki Ameli Ticaret Okulları İktisat Vekâletinden 1927 yılında Milli Eğitim Bakanlığına devredilmiş, öğretim süreleri dört yıla çıkarılarak, öğretim programları değiştirilmiş ve "Orta Ticaret Okulu" adı verilmiştir. 1933 yılında Ankara, 1935 yılında da İzmir Orta Ticaret Okullarına lise sınıfları eklenmiştir.

Cumhuriyet döneminde iktisat bakanlığına bağlı olarak kurulan ve gelişen sınırlı sayıdaki ticaret okulları 1927 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Ticaret Eğitimi veren orta ticaret okulları Birinci Beş Yıllık Plan (1963–1967) döneminde genel ortaokullar durumuna getirilmiştir. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973–1977) döneminde ise ticaret

liselerinin faaliyetlerine ticaret meslek lisesi adı altında devam etmeleri öngörülmüştür (Kunt, 1992, s. 23).

1977–1978 öğretim yılında öğrenciler; (A) ve (B) bölümlerine ayrılmış, (A) bölümünde yüksek öğretime hazırlayan program uygulanmıştır. (B) bölümü kendi içinde “Muhasebe Dalı ” , ”Kooperatifçilik Dalı”, ”Sekreterlik Dalı ” olmak üzere öğrencileri mesleğe hazırlayan programlar uygulanmıştır. 1985–1986 öğretim yılında (B) bölümüne “Turizm Dalı” da eklenmiştir.

1986–1987 öğretim yılında; 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu’nun yürürlüğe girmesi ile birlikte “Muhasebe” ve ”Bankacılık” olmak üzere 2 program uygulanmıştır. 1993–1994 öğretim yılından itibaren “Muhasebe”, ”Bankacılık”, ”Kooperatifçilik”, ”Dış Ticaret”, ”Büro Hizmetleri”, ”Sigortacılık”, ”Emlak Komisyonculuğu” ve ”Borsa Hizmetleri” olmak üzere 8 bölüm programı uygulanmıştır (Uysal, 2006, s. 28).

10 Haziran 1933’te ticaret öğretimi hizmetleri adı ile milli eğitim bakanlığı bünyesinde yer alan kurum, daha sonraki tarihlerde kanun veya bakanlık onayı ile farklı isimler almıştır. 30 Nisan 1992 ’de MEB’nin teşkilat ve görevleri hakkında 3997 sayılı kanun ile “Ticaret ve Turizm öğretimi Genel Müdürlüğü” adıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. (Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları ve Programları, 1999, s.1).

2007–2008 Eğitim öğretim yılından itibaren ise modüler eğitim sistemine geçilmiştir. (<http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html>, 17.10.2007)

2.4.5. Modüler Öğretim

Günümüzde sürekli yaşanan gelişme ve değişmelere bağlı olarak bireyi güçlendirmek ve gençlerin hem öğrenme sürecine hem de kazandıkları bilgi ve becerilere “sahip çıkmalarını sağlamak” gerekmektedir. Ayrıca öğretim programlarının ve öğretim materyallerinin bireysel özelliklere göre ilerlemeye olanak tanınması gerekmektedir.

Meslekî eğitime giderek daha fazla talep olmaktadır. Bu talepler çok geniş bir yelpazeye yayılmaktadır ve süratle değişmektedir. Gelecekteki talepler öngörülemez. Talepler karmaşık ve belirsiz koşullar altında karşılanmak zorundadır.

Aynı zamanda meslekî eğitime ayrılan bütçeler talebe oranla daha yavaş büyümektedir. Bu durum sadece bireyleri ve kurumları etkilemekle kalmamakta, aynı zamanda meslekî eğitim sisteminin daha fazla verimli, tutarlı ve esnek olmasını gerektirmektedir. Modüler öğretim, modüler programlar doğrultusunda modüler bir sistemi gerektirmektedir. Modüler sistem, eğitim programının modüllerden oluşmasıdır. Modüllerin bölümleri hiyerarşiktir veya belirli bir sıra takip eder. Her modül ile bir yeterliğe yönelik bilgi ve beceriler kazandırılır.

2.4.5.1. Modüler Sistemin Faydaları

Ekonomiktir.

Sosyal açıdan geniş kitleleri kapsar.

Bireysel talepleri karşılar.

Bölgesel farklılıklara cevap verir.

Yerel yönetimler ve tüm taraflarca uygulanabilir.

2.4.5.2. Modüler Sistemin Özellikleri

2.4.5.2.1. Esneklik

Modüler sistemin esnekliğinin dört boyutu vardır:

1. Eğitim yoluyla elde edilen becerinin bireysel esnekliği: Eğitimin, iş piyasasının belirsizlikleri ile baş edebilecek, çeşitli mesleklerde ve ortamlarda çalışabilecek ve yeni becerileri çabucak kazanabilecek bireyler yaratması beklenmektedir. Bireysel esneklik klasik olarak ders programlarını artırarak, “öğrenmeyi öğrenmeye” ve “asli” becerilere ağırlık verilerek ve genel eğitimle yakın

ilişkiler kurarak sağlanır. Bireysel esneklik sıklıkla uzmanlaşmayı geciktiren, uzmanlık alanlarını değiştirmeyi kolaylaştıran ve genel eğitim ile meslekî eğitimi yakınlaştıran eğitim programı reformları ile gerçekleştirilmektedir.

2. Eğitim programı esnekliği: Eğitim programı esnekliğini zaman, ortam (mekân) ve birey boyutunda tanımlayabilmekteyiz, ancak bu esnekliğin birden fazla boyutu bulunmaktadır. Eğitim programının zaman esnekliği, değişen beceri gereksinimlerine göre programının güncelleştirilebilirlik kapasitesidir. Eğitim programının ortam esnekliği, programın yerel koşullara ve yerel iş piyasasına uygun şekilde biçimlendirilebilir olması anlamına gelmektedir. Eğitim programının bireysel esnekliği ise programın, öğrencinin tercihlerine göre veya öğrencinin belli ihtiyaçlarına göre, özellikle de dezavantajlı durumda olanların ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde biçimlendirilebilir olmasıdır. Eğitim programının esnekliği, eğitim programının modüllerden oluşması veya programın yapısında gerçekleştirilecek diğer değişikliklerle, eğitimin kontrolünün merkeziyetçilikten uzaklaştırılmasıyla, ekonomik değişikliklere daha iyi cevap verebilmek için “iş hayatının” koşullarını dikkate alan düzenlemelerle, uluslar arası, ulusal ve yerel düzeyde çalışma yaşamı ile daha sıkı bağlar kurularak sağlanabilir.

3. Sunum esnekliği: Bu esneklik, farklı öğrencilerin aynı eğitim programını farklı öğrenme yöntemleri ile farklı kurumsal bağlamlarda ve farklı zaman birimlerinde takip edebilmelerini sağlar. Sistemin, farklı geçmişleri olan, farklı ortamlardan gelen öğrencilerin, özellikle, yetişkinlerin, dezavantajlı öğrencilerin, sistemden ayrılanların veya ayrılma riski içinde olanların, geleneksel öğrenme yöntemleri kendilerine uygun olmayan bireylerin ilgisini çekmesini sağlar. Sunum esnekliği aynı zamanda maliyetleri düşürür ve verimliliği artırır. Esneklik; farklı pedagojik yaklaşımlar desteklenerek, eğitimde tüm süreçlerin özgürce çeşitlenmesi sağlanarak da gerçekleştirilebilir.

4. İzlenecek yolların esnekliği: Bu esneklik eğitime ulaşımın serbest olması, farklı disiplinlerdeki öğrenciler arasında uçurumlar bulunmaması, geçişlerin kolay olması ve her bir yolun çok sayıda iş ve eğitim hedefine açılması anlamına

gelmektedir. Böylece meslekî eğitimden daha fazla bireyin yararlanmasını sağlamak, meslekî eğitim gelecekteki beceri gereksinimlerinin belirsizliği ile daha iyi başa çıkabilecek, bireysel seçeneklere açık olacak ve meslekî eğitimin statüsü yükselecektir. İzlenecek yolların esnekliği müfredatın kapsamını genişletmek, meslekî eğitim ile genel eğitim arasındaki sınırları azaltmak ve aralarında köprüler kurmak, giriş için kolaylaştırıcı düzenlemeler yapmak, önceden öğrenilenleri saymak ile sağlanabilir.

2.4.5.2.2. Modüler Sistemin Aşamaları Ve Modülün Sistem İçerisinde İşlevi

Öğrenciler gelecekteki fikirlerine veya gelecekteki mesleklerine uygun uzmanlık alanı seçmekte özgürdürler. Her öğrenci, okulun sunduğu çerçevede alan ve dal seçimi yapar. Seçtiği mesleğe yönelik yeterlikleri ilgili alan ve dal modülleri ile kazanır. Bu modüller meslekî becerileri kazanmak isteyen her öğrenci için alınması zorunlu olan modüllerdir.

Öğrenci modül alırken öncelikle temel olan ön koşul modüllerinden başlar. Seçimlerine göre diğer alanlardan alacağı farklı seçmeli modüller ile meslekî yeterliklerini genişletebilir. Bazı modüller öğrencileri tüm alan ve mesleklerde kullanabilecekleri ortak beceriler konusunda eğitir. Bu ortak beceri modülleri tüm bireylerden ve meslek elemanlarından ulusal ve uluslararası düzeyde beklenen temel yeterlikleri kazandıracaktır.

2.4.5.2.3. Öğrenme Hızında Farklılık

Belirli sınırlar içerisinde her öğrenci kendi hızında öğrenmelidir. Bunun öğretmen veya eğitmenin planlama ve uygulama çalışmaları ile öğrencinin eğitim aktivitelerinin düzenlenmesine etkileri olacaktır.

2.4.5.2.4. Önceki Çalışmaların Dikkate Alınması

Modüler sistemlerde önceki çalışmalarla kazanılan bilgi ve becerileri ödüllendirmek mümkündür. Bu bazen eğitim süresinin kısaltılmasını sağlar.

2.4.5.2.5. İş Piyasası Yeterlilikleri

Pek çok ülkede başlangıç düzeyinde meslekî eğitim ve yetiştirme yaşam boyu öğrenme sistemlerine dâhil edilmiştir. Yaşam boyu süren “Modüler Meslekî Eğitim Sistemi”, meslekî yeterlilik sistemi ile birlikte düzenlenmektedir. Eğer bir öğrenci meslekî eğitimi başlangıç düzeyini tamamlamadan terk ederse, elinde tamamladığı modüllerin belgeleri olacaktır. Yetişkin eğitimi, öğrencilere yeterliliklerini iş başında eğitimle sağlamaktadır.

Bu koşullar altında daha önce eğitimden ayrılanlar eğitimlerini tamamlayarak işlerinde ve yaşantılarında ekonomik ve sosyal açılardan yaşam standartlarını yükseltebilirler. Bu durumda modüler öğretim sistemi meslekî yeterlilikler, akademik beceriler ve bireysel yetenekler ile birleşmiş olmaktadır. Deneyimler de modül ya da yeterlik olarak kabul görebilmektedir. Modüler sistemin tasarımı ulusal düzeyde işveren kuruluşları, ticarî kuruluşlar ve meslekî eğitim kurumları arasında iş birliğini gerektirmektedir. Bu etkinlikler bir veya birkaç meslek sektöründe başlar, sonra ulusal düzeyde yasallaşır ve etkinlikler diğer alanlara aktarılır. Bu süreç ülkemizde MEGEP ile başlamış ve tüm alanlarda sistemleşmektedir. Modüler sistemin meslekî eğitimde uygulanması bazı taleplerin karşılandığını varsayar. Bu talepler; öğrencilerin uygunluğunun sağlanması için öğretim yöntem ve teknikleri ile öğrenme ortamlarının düzenlenmesidir.

2.4.6. Ticaret Meslek Liseleri

Muhasebe ve Finansman, Pazarlama ve Perakende, Büro Yönetimi ve Sekreterlik, Bilişim Teknolojileri, Elektrik-Elektronik Teknolojileri ve Ulaştırma Alanlarında kamu ve özel sektörde görev alacak veya kendi başına iş yapabilecek

nitelikli insan gücünün yetiştirildiği ilköğretim üzerine dört yıl eğitim-öğretim veren okullardır.

Ticaret Meslek Liselerinde, Türk Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplumun sorunlarını tanıtmak, çözüm yolları aramak ve yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırma amacına yönelik, meslekî ve teknik alanlarda mesleki formasyon kazandıran, öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda hayata, iş alanlarına ve yükseköğretime hazırlayan programlar uygulanmaktadır.

Uygulanan programlar ile öğrencilere, alanı ve mesleği ile ilgili temel bilgi ve becerileri kazandırmanın yanı sıra, yeniliğe ve değişime uyum sağlayabilen, çevresindeki insanlarla sağlıklı iletişim kurabilen, hedeflerini belirleyip bunlara ulaşmak için girişimlerde bulunabilen, yaratıcı, gelişime ve eleştiriye açık ve meslekî yeterliklere sahip bireyler yetiştirilmesi hedeflenmiştir.

2.4.7. Ticaret Meslek Liselerinde Uygulanan Alan Ve Dal Ders Programları

Bakanlığa bağlı tüm meslekî ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarında uygulamaya konulan Yeterliliğe Dayalı Modüler Çerçeve Öğretim Programlarından 42 Alan ve 192 Dal programından ihtiyaca uygun olanlar uygulanmaktadır.

Bu okullarda 9. sınıf tüm genel, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında olduğu gibi ortaktır. 9. sınıfın sonunda öğrenci ilgi duyduğu alanı belirler ve 10. sınıfta bu alanda eğitim-öğretime başlar.

Alanda yer alan tüm dallara yönelik ortak yeterlikleri kazandıran dersler ağırlıklı olarak 10. ve 11. sınıfta verilmektedir. 12. sınıfta diplomaya götüren meslekî yeterlikleri içeren dersler yer almaktadır.

Öğrenciler; 10'uncu sınıfın sonunda sektörel ihtiyaçlar, okulun donanımı, öğretmen durumu ve fizikî kapasitesi ile sahip oldukları yeterlikleri de dikkate alarak meslek/dal seçimi yaparlar. Öğrencilerin alan ve dal seçimlerinde mesleklerin bölgesel istihdam imkânları da dikkate alınır.

Programı tamamlayarak mezun olan öğrenci, alan diploması alarak yüksek öğrenime de devam edebilir. Mezun olan öğrenci öğrenimi sırasında seçtiği dalda/meslekte kazandığı yeterliklerin karşılığında sertifika da almaya hak kazanır. Öğretim programının herhangi bir yılından ayrılan öğrencinin kazandığı yeterlikler sertifika programlarında değerlendirilir.

Öğrencilere programın sonunda seçtiği dala/mesleğe yönelik olarak;

1. Tüm alanlardaki ortak temel, bilgi ve becerileri kazanabilecek,
2. Seçtiği alanın temel yeterliklerine sahip olabilecek,
3. Yöneldiği dalın/mesleğin gerektirdiği görev ve işleri yapabilecek,
4. Dalın/mesleğin gerektirdiği özel meslekî yeterlikleri kazanabilecek şekilde alanın ve mesleklerin yeterlikleri dikkate alınarak eğitim ve öğretim faaliyetleri uygulanır.

2.4.7.1. Bilişim Teknolojileri Alanı

Bilişim Teknolojileri alanı altında yer alan dalların yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen alandır.

2.4.7.1.1. Alanın Amacı

Bilişim Teknolojileri alanı altında yer alan dallarda, sektörün ihtiyaçları ve bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli olan mesleki yeterlikleri kazandıran nitelikli meslek elemanlarını yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.1.2. Dal Programları, Tanımları Ve Amaçları

2.4.7.1.2.1. Bilgisayar Teknik Servisi

Tanımı: Bilgisayar sistemlerinin donanım ve yazılımı kurulumu, bakım ve arıza giderme işlemleri ve bilgisayar ile kontrol edilebilen sistemler kurmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Bilgisayar sistemlerinin donanım ve yazılımı kurulumu, arıza giderme ve kontrol sistemleri devreleri yapma yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.1.2.2. Ağ İşletmenliği

Tanımı: Bilgisayar sistemlerinin donanım ve yazılım kurulumu, ağ sistemlerinin kurulumu, yönetimi ve ağ ortamı üzerinde yaşanabilecek sorunlar, çözüm yolları ve geniş ağ sistemleri yönetimine yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Bilgisayar sistemlerinin donanım ve yazılım kurulumu, ağ sistemlerinin kurulumu, yönetimi ve ağ ortamı üzerinde yaşanabilecek sorunlar, çözüm yolları, geniş ağ sistemleri için yönlendirme ve yönlendirme yönetimi yapma yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.1.2.3. Veri Tabanı Programcılığı

Tanımı: Bilgisayar sistemlerinin donanım ve yazılım kurulumu, veri tabanı ve programlama dilinin kurulumu, veri tabanının oluşturulması ve yönetimi, yazılım geliştirme, hata giderme, bakım ve yedek almaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Bilgisayar sistemlerinin donanım ve yazılım kurulumu, veri tabanı ve programlama dilinin kurulumu, veri tabanının oluşturulması ve yönetimi, yazılım

geliştirme, hata giderme, bakım yapma, yedek alma yeterliklerine sahip teknik elemanlar yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.1.2.4. Web Programcılığı

Tanımı: Bilgisayar sistemlerinin donanım ve yazılım olarak kurulumu bilgilerinin yanında, web sayfası tasarımına ve programlama dilleri yardımıyla etkileşimli web uygulamaları hazırlanmasına yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Bilgisayar sistemlerinin donanım ve yazılım olarak kurulumu bilgilerinin yanında web sayfası tasarımı ve programlama dilleri yardımıyla etkileşimli web uygulamaları hazırlama yeterliklerine sahip teknik elemanlar yetiştirmek, amaçlanmaktadır.

2.4.7.1.3. İstihdam Alanları

Bilişim Teknolojileri alanından mezun olan öğrenciler, seçtikleri dal/meslekte kazandıkları yeterlikler doğrultusunda;

1. Bilgisayar teknik servisi hizmeti veren bilgisayar firmalarında, kamu kurum ve kuruluşlarında,
2. Ağ kurulum ve yönetimi hizmeti veren ya da bu hizmete ihtiyaç duyan firma, kamu kurum ve kuruluşlarında,
3. Kullanıcı ara yüzüne sahip uygulama ve veri tabanı programları kullanımı ve yönetimi hizmeti veren ya da bu hizmetlere ihtiyaç duyan firma, kamu kurum ve kuruluşlarında,
4. Web tasarımı hizmeti veren veya web ortamında çalışan etkileşimli programlar hazırlayan yazılım şirketlerinde ya da bu hizmetlere ihtiyaç duyan firma, kamu kurum ve kuruluşlarında vb. yerlerde çalışabilirler.

2.4.7.1.4. Eğitim İmkânı

Program; geniş tabanlı ve modüler yapıda düzenlendiğinden, Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği çerçevesinde yatay ve dikey geçişlere olanak sağlar.

1. Alan/dalda sertifika, belge ve diplomaya götüren tüm programlar ve dallar arasında geçiş yapılabilir.

2. Diploma almaya hak kazanan öğrenci, Bilişim Teknolojileri alanının devamı niteliğindeki programların veya bu alana en yakın programların uygulandığı meslek yüksek okuluna sınavsız geçiş yapabilir ya da sınav sonuçlarına göre diğer yüksek öğrenim kurumlarını tercih edebilir.

— Mezun olan öğrenciye alanda/dalda diploma verilir.

— Öğrencinin seçtiği dal ile ilgili aldığı tüm dersler ve modüller diploma ekinde belirtilir.

— Öğrenciye, programdan ayrıldığında veya mezun olduğunda, kazandığı yeterlikleri gösteren ve bir yaygın mesleki ve teknik eğitim programı ile aynı yeterlikleri kazanan kişilere eş değer belge verilir.

— Öğrencinin kazandığı mesleki yeterlikler sertifikaya yönelik belgelendirmelerde değerlendirir

Tablo 1

Meslek Liseleri Bilişim Teknolojileri Alanı (Bilgisayar Teknik Servisi, Ağ İşletmenliği Web Programcılığı, Veri Tabanı Programcılığı) Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi

DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	IX. SINI F	X. SINI F	XI. SINI F	XII. SINI F
ORTAK DERSLER	*DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	-	-
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
	TARİH	2	2	-	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	4	-	-	-
	FİZİK	2	-	-	-
	KİMYA	2	-	-	-
	BİYOLOJİ	2	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ	2	-	-	-
	FELSEFE	-	-	2	-

		YABANCI DİL	3	3			
		BEDEN EĞİTİMİ	2	-	-	-	
		MİLLÎ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-	
		TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	1	-	
		TANITIM VE YÖNLENDİRME	2	-	-	-	
		TOPLAM	29	14	8	3	
A L A N / D A L D E R S L E R İ	ALAN ORTAK DERSLERİ	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ	2				
		MATEMATİK		3			
		MESLEKİ GELİŞİM		2			
		BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN TEMELLERİ		8			
		PAKET PROGRAMLAR		2			
		TEMEL ELEKTRONİK VE ÖLÇME		3			
		TEKNİK VE MESLEK RESİM		2			
		DAL DERSLERİ	*İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ				
	AĞ TEMELLERİ						
	VERİ TABANI						
	*GÖRSEL PROGRAMLAMA						
	NESNEL TABANLI PROGRAMLAMA						
	ELEKTRONİK UYGULAMALARI						
	*SİSTEM BAKIM VE ONARIM						
	ENDÜSTRİYEL KONTROL						
	MİKRO DENETLEYİCİLER						
	BİLGİSAYARLI DEVRE TASARIMI						
	GRAFİK VE ANİMASYON		-	-	24	29	
	*WEB TASARIMI VE PROGRAMLAMA						
	İNTERNET PROGRAMCILIĞI						
	AÇIK KAYNAK İŞLETİM SİSTEMİ						
	AĞ SİSTEMLERİ VE YÖNLENDİRME						
	AĞ GÜVENLİĞİ						
	SUNUCU İŞLETİM SİSTEMİ						
	E POSTA SUNUCU						
	ALAN/DAL DERSLERİ TOPLAMI			2	20	24	29
SEÇMELİ DERSLER			3	-	2	2	
REHBERLİK			1	1	1	1	
GENEL TOPLAM			35	35	35	35	

Not: (*) Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği'nin 33. maddesi uyarınca yılsonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersleri ifade eder.

Kaynak. <http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html>

2.4.7.2. Muhasebe Ve Finansman Alanının Tanımı

Muhasebe ve Finansman alanı altında yer alan dalların yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen alandır.

2.4.7.2.1 Alanın Amacı

Muhasebe ve Finansman alanı altında yer alan mesleklerde sektörün ihtiyaçları, bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli mesleki yeterlikleri kazanmış nitelikli meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.2.2. Dal Programları, Tanımları Ve Amaçlar

2.4.7.2.2.1. Bilgisayarlı Muhasebe

Tanımı: Muhasebecilik mesleğinin gerektirdiği, ticari işletmelerin faaliyetlerine ait belgelerin tasnif, kayıt, dosyalama ve arşivleme işlemlerini bilgisayar ortamında yapma yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Bilgisayarlı muhasebe elemanlığı mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.2.2.2. Dış Ticaret Ofis Hizmetleri

Tanım: Dış ticaret ofis elemanlığı mesleğinin gerektirdiği hizmetleri yürütmek için gerekli olan işlemleri takip etme ve dış ticaret muhasebe kayıtlarını tutma yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Dış ticaret ofis elemanlığı mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.2.2.3. Finans Ve Borsa Hizmetleri

Tanım: Finans ve borsa hizmetleri elemanlığı mesleğinin gerektirdiği hizmetleri yürütmek için gerekli olan işlemleri ve sermaye piyasası kayıtlarını yapma yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Finans ve borsa hizmetleri elemanlığı mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.2.3. İstihdam Alanları

Muhasebe ve Finansman alanından mezun olan öğrenciler, seçtikleri dal/meslekte kazandıkları yeterlikler doğrultusunda;

1. Finans, muhasebe ve dış ticaret gibi ticari faaliyeti olan her türdeki kurum/kuruluşlar,
2. Muhasebe, muhasebe ve mali müşavirlik, yeminli mali müşavirlikler,
3. Şirket ve işletmelerin muhasebe birimleri vb. yerlerde çalışabilirler

2.4.7.2.4. Eğitim İmkânı

Program; geniş tabanlı ve modüler yapıda düzenlendiğinden, Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği çerçevesinde yatay ve dikey geçişlere olanak sağlanır.

1. Alan/dalda sertifika, belge ve diplomaya götüren tüm programlar ve dallar arasında geçiş yapılabilir.
2. Diploma almaya hak kazanan öğrenci, Muhasebe ve Finansman alanının devamı niteliğindeki programların veya bu alana en yakın programların uygulandığı meslek yüksek okuluna sınavsız geçiş yapabilir ya da sınav sonuçlarına göre diğer yüksek öğrenim kurumlarını tercih edebilir.

Tablo 2

Meslek Liseleri Muhasebe Ve Finansman Alanı (Bilgisayarlı Muhasebe, Dış Ticaret Ofis Hizmetleri, Finans Ve Borsa Hizmetleri Dalları) Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi

DERS KATEGORİLERİ		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	XII. SINIF
ORTAK DERSLER		*DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
		TÜRK EDEBİYATI	3	3	-	-
		DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
		TARİH	2	2	-	-
		T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
		COĞRAFYA	2	2	-	-
		MATEMATİK	4	-	-	-
		FİZİK	2	-	-	-
		KİMYA	2	-	-	-
		BİYOLOJİ	2	-	-	-
		SAĞLIK BİLGİSİ	2	-	-	-
		FELSEFE	-	-	2	-
		YABANCI DİL	3	3	-	-
		BEDEN EĞİTİMİ	2	-	-	-
		MİLLÎ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-
TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	1	-		
TANITIM VE YÖNLENDİRME	2	-	-	-		
		TOPLAM	29	14	8	3
ALAN / DAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ	2			
		MESLEKİ GELİŞİM		2		
		MATEMATİK		3		
		BÜRO HİZMETLERİ		2		
		BİLGİSAYARDA YAZI		3		
		OFİS PROGRAMLARI		3		
		KURUMSAL BAŞVURULAR		3		
		*TİCARİ BELGELER		2		
	GENEL MUHASEBE 1		2			
	DAL DERSLERİ	*İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ				
		İŞLETME YÖNETİMİ				
		GENEL MUHASEBE 2				
		*BİLGİSAYARLI MUHASEBE				
		ŞİRKETLER MUHASEBESİ				
		MALİYET MUHASEBESİ				
İNŞAAT MUHASEBESİ						
MESLEKİ YABANCI DİL						
*DIŞ TİCARET İŞLEMLERİ		-	-	24	29	
DIŞ TİCARETTE TESLİM VE ÖDEME						
DIŞ TİCARET MEVZUATI						
DIŞ TİCARET MUHASEBESİ						
BÜTÇELEME						
BANKA İŞLEMLERİ						
*SERMAYE PİYASASI						
FİNANSAL YATIRIM						
SERMAYE PİYASASI KAYITLARI						
ALAN/DAL DERSLERİ TOPLAMI			2	20	24	29
SEÇMELİ DERSLER			3	-	2	2
REHBERLİK			1	1	1	1
GENEL TOPLAM			35	35	35	35

Not: (*) Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği'nin 33. maddesi uyarınca yılsonu başarı ortalaması ile başarılı sayılmayacak dersleri ifade eder.

Kaynak. <http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html>

2.4.7.3. Pazarlama Ve Perakende Alanı

Pazarlama ve Perakende alanı altında yer alan dalların yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen alandır.

2.4.7.3.1. Alanın Amacı

Pazarlama ve Perakende alanı altında yer alan dallarda, sektörün ihtiyaçları ile bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli olan mesleki yeterlikleri kazanmış nitelikli meslek elemanlarının yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

2.4.7.3.2. Dal Programları, Tanımları Ve Amaçları

2.4.7.3.2.1. Satış Elemanlığı (Perakendeci)

Tanımı: Satış elemanlığının gerektirdiği, satış işlemlerini yürütme, stok faaliyetlerini yapma ve bunlarla ilgili belgeleri düzenleme yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Satış elemanı mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.3.2.2. Sigortacılık

Tanımı: Sigortacılığın gerektirdiği, mal, can ve diğer sigorta edilebilir riskleri belirleme, sigorta poliçesi satma, hasar takip işlemleri yapma yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Sigortacılık mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.3.2.3. Emlak Komisyonculuğu

Tanımı: Emlakçiliğin gerektirdiği, alım, satım, kiralama ve emlak ile ilgili aracılık işleri yapma yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Emlakçilik mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.3.3. İstihdam Alanları

Pazarlama ve Perakende alanından mezun olan öğrenciler, seçtikleri dal/meslekte kazandıkları yeterlikler doğrultusunda;

1. Tüm sektörlerin satış birimlerinde ve depolarında,
2. Sigorta şirketlerinde ve acentelerinde,
3. Emlak şirketlerinde ve acentelerinde vb. yerlerde çalışabilirler.

Tablo 3

Meslek Liseleri Pazarlama Ve Perakende Alanı (Satış Elemanlığı, Sigortacılık Ve Emlak Komisyonculuğu Dalları) Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi

DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	IX. SINI F	X. SINI F	XI. SINI F	XII. SINI F
ORTAK DERSLER	*DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	-	-
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
	TARİH	2	2	-	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	4	-		
	FİZİK	2	-		
	KİMYA	2	-		
	BİYOLOJİ	2	-		
	SAĞLIK BİLGİSİ	2	-	-	-
	FELSEFE	-	-	2	-
	YABANCI DİL	3	3		
	BEDEN EĞİTİMİ	2	-	-	-
	MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-

		TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	1	-
		TANITIM VE YÖNLENDİRME	2	-	-	-
		TOPLAM	29	14	8	3
A L A N / D A L D E R S L E R İ	ALAN ORTAK DERSLERİ	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ	2			
		MESLEKİ GELİŞİM		2		
		MATEMATİK		3		
		BÜRO HİZMETLERİ		3		
		BİLGİSAYARDA YAZI		3		
		BİLGİSAYARDA OFİS PROGRAMLARI		3		
		*MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ		3		
		TİCARİ HESAPLAMALAR		3		
		*İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ				
	MESLEKİ YABANCI DİL					
	TİCARİ DEFTERLER VE BEYANNAMELER					
	ÜRÜN ALIMI					
	*ÜRÜN SATIŞI					
	TOPTANCILIK VE PERAKENDECİLİK					
	TÜKETİCİ HAKLARI					
	STOK KONTROL					
	İŞ VE TİCARET HUKUKU					
	BORÇLAR HUKUKU VE VERGİ					
	KALİTE GELİŞTİRME					
	*SİGORTACILIKTA RİSK					
	CAN SİGORTALARI		-	-	24	29
	MAL SİGORTALAR					
	HASAR					
	SORUMLULUK SİGORTALARI					
	SİGORTACILIKTA GÜNLÜK İŞLEMLER					
	SİGORTACILIK PAKET PROGRAMLARI					
	*EMLAK HİZMETLERİ					
	TAPU İŞLEMLERİ					
	EMLAK GÜNDEMİ					
	INTERAKTİF EMLAK KOMİSYONCULUĞU					
	EMLAK KOMİSYONCULUĞU PAKET PROGRAMI					
	ALAN/DAL DERSLERİ TOPLAMI		2	20	24	29
SEÇMELİ DERSLER		3	-	2	2	
REHBERLİK		1	1	1	1	
GENEL TOPLAM		35	35	35	35	

Not: (*) Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği'nin 33. maddesi uyarınca yılsonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersleri ifade eder.

Kaynak. <http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html>

2.4.7.4. Büro Yönetimi Ve Sekreterlik Alanı Tanımı

Büro Yönetimi ve Sekreterlik alanı altında yer alan dalların yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen alandır.

2.4.7.4.1. Alanın Amacı

Büro Yönetimi ve Sekreterlik alanı altında yer alan mesleklerde, sektörün ihtiyaçları, bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli mesleki yeterliklere sahip, gelişmelere uyum sağlayan nitelikli meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.4.2. Dal Programları, Tanımları Ve Amaçları

2.4.7.4.2.1. Hukuk Sekreterliği Dalı

Tanımı: Hukuk sekreterliği mesleğinin gerektirdiği, günlük işler, dava hizmetleri, toplantı ve seyahat organizesi ile ilgili gerekli olan bilgi ve becerileri kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Hukuk sekreterliği mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.4.2.2. Ticaret Sekreterliği Dalı

Tanım: Ticaret sekreterliği mesleğinin gerektirdiği hizmetleri yürütmek için gerekli olan ofis yönetimi, iletişim, bildirimler ve ödemeler ile ilgili bilgi ve becerileri kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Ticaret sekreterliği mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.4.2.3. Tıp Sekreterliği Dalı

Tanım: Tıp sekreterliği mesleğinin gerektirdiği hizmetleri yürütmek için gerekli olan günlük işler, belgeler, hasta ve tedavi hizmetleri bilgi ve becerileri kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Tıp sekreterliği mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.4.2.4. Yönetici Sekreterliği Dalı

Tanım: Yönetici sekreterliği mesleğinin gerektirdiği ofis makineleri, iletişim, sunum, toplantı ve seyahat hizmetleri ile ilgili bilgi ve becerileri kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Amacı: Yönetici sekreterliği mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

2.4.7.4.3. İstihdam Alanları

Büro Yönetimi ve Sekreterlik alanından mezun olan öğrenciler, seçtikleri dal/meslekte kazandıkları yeterliklere paralel olarak tüm sektörlerin ofislerinde büro ve sekreterlik hizmetlerinde çalışabilirler.

Tablo 4

Meslek Liseleri Büro Yönetimi Ve Sekreterlik Alanı (Hukuk Sekreterliği, Ticaret Sekreterliği, Tıp Sekreterliği Ve Yönetici Sekreterliği Dalları) Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi

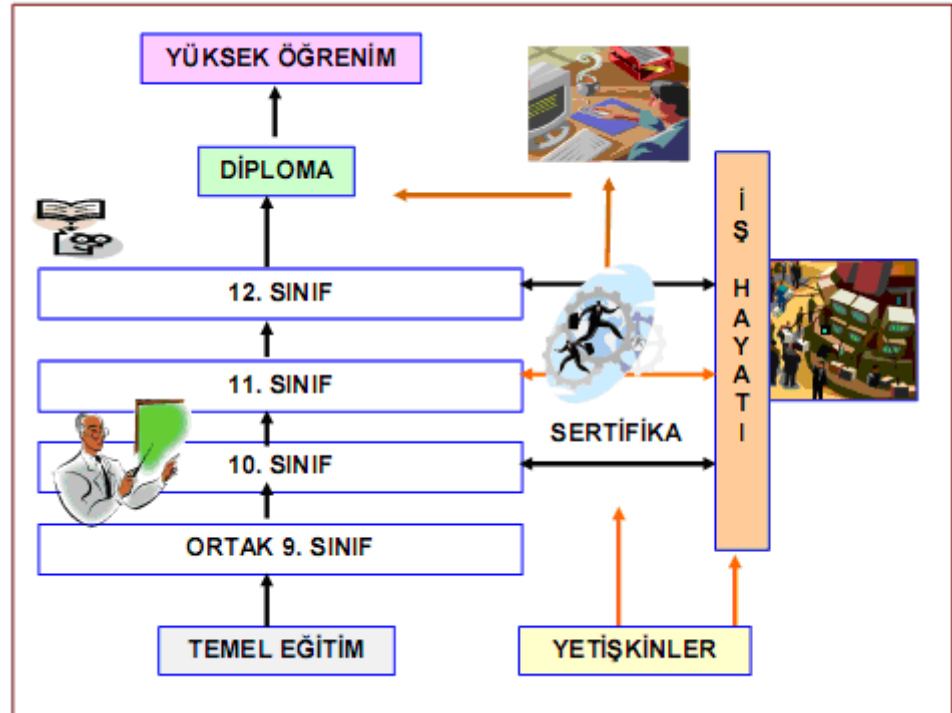
DERS KATEGORİLERİ		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	XII. SINIF	
ORTAK DERSLER		*DİL VE ANLATIM	2	2	2	2	
		TÜRK EDEBİYATI	3	3	-	-	
		DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1	
		TARİH	2	2	-	-	
		T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-	
		COĞRAFYA	2	2	-	-	
		MATEMATİK	4	-	-	-	
		FİZİK	2	-	-	-	
		KİMYA	2	-	-	-	
		BİYOLOJİ	2	-	-	-	
		SAĞLIK BİLGİSİ	2	-	-	-	
		FELSEFE	-	-	2	-	
		YABANCI DİL	3	3	-	-	
		BEDEN EĞİTİMİ	2	-	-	-	
		MİLLÎ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-	
TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	1	-			
TANITIM VE YÖNLENDİRME	2	-	-	-			
		TOPLAM	29	14	8	3	
ALAN / DAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ	2				
		MATEMATİK		3			
		MESLEKİ GELİŞİM		2			
		İLETİŞİM		4			
		İŞ PROGRAMI		3			
		BİLGİSAYARDA OFİS PROGRAMLARI		4			
		*BİLGİSAYARDA YAZI		4			
	YABANCI DİL				3	3	
	DAL DERSLERİ	*İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ					
		DİKSİYON					
		ORGANİZASYON					
		DOSYALAMA VE ARŞİVLEME					
		SUNUM					
		*YAZIŞMA					
		*HUKUK HİZMETLERİ					
*TİCARET HİZMETLERİ							
*TIP HİZMETLERİ							
MESLEKİ YABANCI DİL					24	29	
KİŞİLER ARASI İLETİŞİM							
ÜRÜN VE HİZMET TANITIMI							
WEB UYGULAMALARI							
TASARIM PROGRAMLARI							
TİCARİ HESAPLAMALAR							
BİLGİSAYARLI MUHASEBE							
İŞ HAYATI							
2. YABANCI DİL							
ALAN/DAL DERSLERİ TOPLAMI			2	20	24	29	
SEÇMELİ DERSLER			3	-	2	2	
REHBERLİK			1	1	1	1	
GENEL TOPLAM			35	35	35	35	

Not: (*) Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği'nin 33. maddesi uyarınca yılsonu başarı ortalaması ile başarılı sayılmayacak dersleri ifade eder.

Kaynak: <http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html>

ALAN PROGRAMI (DİPLOMA)						Yeterlik Sınavı
DALLAR SINIF	DAL A	DAL B	DAL C	DAL E	DAL F	
12. SINIF	ORTAK TEMEL BECERİLER %20-15		MESLEKİ BECERİLER %80-85			4. Seviye
11. SINIF	ORTAK TEMEL BECERİLER %50		MESLEKİ BECERİLER %50			3. Seviye
10. SINIF	ORTAK TEMEL BECERİLER %80-85		GENEL MESLEKİ BECERİLER %20-15			2. Seviye
9. SINIF	ORTAK SINIF %90-95				%10-5	

Şekil 1. Ticaret Meslek Liselerinde Uygulanan Program Yapısı



Şekil 2. Mesleki Ve Teknik Eğitim Sistemi

2.4.8. Sayılarla Ticaret Ve Turizm Eğitimi Verileri

Tablo 5

2006–2007 Öğretim Yılı Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları

S.No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	321	7.728	72.882	36.929	63.452	173.263
2	Anadolu Ticaret Mesl. Liseleri	193	1.380	11.204	7.279	9.299	27.782
3	Anadolu Otel.Tur.Mesl. Liseleri	88	1.607	9.174	8.730	5.472	23.376
4	Anadolu İletişim Mesl. Liseleri	15	112	653	495	335	1.483
5	Çok Programlı Liseler	193	3.300	24.365	13.810	22.565	60.740
6	METEM	4	82	660	312	476	1.448
7	Adalet Meslek Liseleri	3	32	155	209	206	570
8	Turizm Eğitim Merkezleri	11	91				781
TOPLAM		828	14.332	119.093	67.761	101.808	289.943

Kaynak. <http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/istatistik.htm>

Tablo 6.

2005–2006 Öğretim Yılı Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları

S.No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	317	8.845		47.433	59.785	55.873	163.091
2	And.Tic.Mes.Liseleri	171	1.608		16.786	5.968	5.232	27.986
3	And.Otel.Tur.M.Liseleri	86	1.716		12.553	5.586	4.835	22.974
4	And.İletişim Mes.Liseleri	15	115		1.297	571	443	2.311
5	Çok Programlı Liseler	261	4.025		21.336	21.781	19.301	62.418
6	METEM	4	88		462	344	407	1.213
TOPLAM		854	16.397		99.867	94.035	86.091	279.993

Kaynak. <http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/istatistik.htm>

Tablo 7.

2004–2005 Öğretim Yılı Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları

S.No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	317	8.785	0	68.177	40.745	46.641	155.563
2	And.Tic.Mes.Liseleri	166	1.630	7.478	6.127	4.721	4.797	23.128
3	And.Otel.Tur.M.Liseleri	80	1.512	5.071	5.811	4.640	3.802	19.324
4	And.İletişim Mes.Liseleri	14	99	600	578	439	412	2.029
5	Çok Programlı Liseler	253	3.886	1.209	23.533	18.791	16.465	59.998
6	METEM	4	112	74	565	497	455	1.591
TOPLAM		834	16.024	14.432	104.791	69.833	72.572	261.633

Kaynak. <http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/istatistik.htm>

Tablo 8.

2003–2004 Öğretim Yılı Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları

S.No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	314	8.559	0	66.379	39.990	53.281	159.650
2	And.Tic.Mes.Liseleri	155	1.651	6.294	5.033	4.499	4.736	20.562
3	And.Otel.Tur.M.Liseleri	78	1.355	6.116	5.142	3.836	3.123	18.217
4	And.İletişim Mes.Liseleri	14	117	621	4.181	413	414	1.929
5	Çok Programlı Liseler	247	3.560	1.150	24.446	15.986	17.007	58.589
6	METEM	3	77	27	366	243	238	874
TOPLAM		811	15.319	14.208	101.847	64.967	78.799	259.821

Kaynak. <http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/istatistik.htm>

Tablo 9.

2002–2003 Öğretim Yılı Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları

S.No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	313	8.812	-	63.155	48.777	50.608	162.540
2	And.Tic.Mes.Liseleri	154	463	5.343	4.988	4.747	5.221	20.299
3	And.Otel.Tur.M.Liseleri	72	1.367	5.808	4.238	2.826	2.427	15.299
4	And.İletişim Mes.Liseleri	13	133	549	465	412	358	1.784
5	Çok Programlı Liseler	232	3.282	921	22.845	16.378	11.938	52.082
6	METEM	3	53	-	218	200	156	574
TOPLAM		787	14.110	12.621	95.909	73.340	70.708	252.578

Kaynak. <http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/istatistik.htm>

2.5. ÜLKEMİZDEKİ OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİ

Bilim ve teknolojiye hızlı değişim, sanayinin yüksek nitelikli ara insan gücüne olan ihtiyacını arttırmıştır. Sanayi kuruluşları öğrencilerden üretim bilgisi ve becerisi, teknolojinin yakın takibi gibi konuların önceden bilinmesini temel istek olarak bildirmektedirler (Binici, 2003). Mesleki eğitim sistemi, iş dünyasının gereksinim duyduğu kadar kaliteli ve rekabet edebilir bir eğitim vermelidir. Bu eğitimde, iş dünyasına yüksek öğretimden geçiş sırasında genel rekabetin ve mesleki yeteneklerin ön planda tutulması gerekir. İstihdamda, işin gerektirdiği genel rekabet ortamı yaratılmalıdır.

Sanayinin gelişmemiş ve çok sınırlı olduğu Cumhuriyetin ilk yıllarında ihtiyaç duyulan elemanları yetiştirme görevi MEB'na yüklenmişti. Ancak teknolojik gelişmeler, meslek alanlarının artması gibi nedenlerden dolayı okul bu görevini yerine getirirken çeşitli zorluklarla karşılaşmaya başladı. Bu zorlukları aşmanın bir yolu olarak okul-sanayi işbirliği görüldü. Okul-sanayi işbirliği, çağdaş anlamda ülkemize ilk olarak 1957–1958 öğretim yılında Malatya Şehit Kemal Özalper Sanat Enstitüsü ile Sümerbank Malatya Pamuklu Sanayi Müessesesi arasında hazırlanan protokol gereğince uygulamaya girmiştir. Uygulama ile öğrencilerin bu işletmede atölye çalışmalarının bir bölümünü yapmaları ve bu kurumlardaki bazı yetkililerin okulda ders vermeleri sağlanmıştır (Külahçı, 1983, 424; Özer, 1976, 150).

Daha sonra bu çalışmalar proje düzeyinde ele alınmıştır. Bu projelerden ilki 1978–1979 öğretim yılında uygulanan Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi (OSANOR) Projesi, diğeri ise Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi (METEP)'dir.

2.5.1. Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi (Osanor) Projesi

Okul-sanayi ilişkilerini daha kapsamlı bir şekilde ele almak üzere, MEB ile Ankara Üniversitesi arasında yapılan bir anlaşma uyarınca, okul-sanayi ortaklaşa eğitimi ile ilgili olarak bir proje hazırlanmıştır. Proje, Adana, Bursa, İzmir ve İstanbul illerinde dört Endüstri Meslek Lisesinde uygulamaya konulmuştur. Projenin temel amacı, ekonominin gerektirdiği insan gücünü yetiştirebilmek ve bireylerin mesleki eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek için eğitim kurumları ile sanayinin işbirliği içinde çalışabileceği bir sistem geliştirmek ve sistemin işleyişini sağlamaktır.

2.5.2. Metep (Mesleki Ve Teknik Eğitim Projesi)

1978–1979 öğretim yılında dört endüstri meslek lisesinde başlatılan ve iki yıl süre ile uygulanan Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi Projesi'nin kapsamı sonradan METEP adı altında genişletilmiştir. Uygulama OSANOR sistemi doğrultusunda yapılmıştır. Son uygulandığı 1986 yılı itibariyle 17 meslek alanı uygulama kapsamına alınmıştır (Aktuğ, 1983, s. 20).

2.5.3. Yoğunlaştırılmış Eğitim Uygulaması

Endüstrinin yoğun olduğu bölgelerdeki mesleki ve teknik okullarında atölye ve meslek derslerinin bloklaştırılıp, öğrencilerin bir bölümünün atölye öğrenimlerini işyerlerinde yapmaları ve meydana gelen yeni kapasite artışının yeni öğrenci alımıyla doldurulması esasına dayanmaktadır. Böylece okul ile işyeri arasında sistemli bir ilişki kurabilmek için 1985–1986 öğretim yılında bazı endüstri meslek liselerinde yoğunlaştırılmış eğitim uygulamasına başlanmıştır.

2.5.4. Metge (Mesleki Eğitim Ve Teknik Eğitim Geliştirme Projesi)

1993 yılında MEB Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından her bölgeden bir il olmak üzere, yedi ilde pilot Kız Meslek Lisesinde (Bursa, Erzurum, Eskişehir, İzmir, Malatya, Mersin, Trabzon) başlatılmıştır. Projenin ana amacı, kadını bölgesel düzeyde iş ortamına hazırlamaktır. Bu genel çerçevede içerisinde projenin diğer amaçları kısaca şu şekilde belirlenmiştir (MEB, 1993, s. 6; MEB, 1999, s. 163–164):

- Bölgesel düzeyde eğitim ihtiyaçlarını belirlemek,
- Bilgisayar destekli öğretim, modüler ve bireysel öğretim gibi çağdaş eğitim teknolojilerini öğretimde uygulamak,
- Avrupa Birliğinde uygulanan meslek standartlarına uygun program geliştirmek,
- Kadının istihdam olanaklarını artırmak, onlara kendi işlerini kurabilme girişimci olabilme nitelikleri kazandırmaktır.

METGE projesi ile yerel düzeyde mesleki ve teknik eğitime katılmak için okulun yapısında yeni organizasyonlar, okul dışında ise danışma kurulları oluşturulmuştur. Bu organizasyonlar OSANOR projesinde oluşturulan okul yapısına birçok yönüyle benzerlik göstermektedir.

2.5.5. Meslek Kursları

Kanun ile örgün eğitim sisteminden ayrılmış, çıraklık eğitimi devresini geçirmiş yetişkinleri işe hazırlamak için çeşitli tür ve düzeylerde meslek kursları açılması sağlanmıştır.

2.5.6. İşletmelerde Meslek Eğitimi

- Kanun mesleki ve teknik lise öğrencilerinin beceri eğitimlerini gerçek iş koşulları içinde yapmalarını öngörmektedir.
- Buna göre 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler çalıştırdıkları işçi sayısının yüzde 5'inden az, yüzde 10'undan fazla olmamak üzere mesleki ve teknik lise öğrencilerine beceri eğitimi yaptırırlar.
- Meslek lisesi öğrencisine beceri eğitimi yaptıran işletmeler bu uygulama için usta öğreticiler görevlendirirler.
- Öğrenciler, yaşlarına göre uygun olan asgari ücretin yüzde 30'u oranında ücret almaktadırlar.
- İşletmelerde eğitim gören öğrenciler iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigortalı olup, primleri devlet tarafından ödenmektedir. (Resmî Gazete, 1986).

Kısaca 3308 sayılı kanun mesleki ve teknik eğitim sistemimize yeni bir düzenleme getirmiştir. Bu düzenleme ile meslek eğitiminde ilgili taraflar olan işveren, işçi ve eğitim kurumunu bir araya getirerek, bu eğitimin planlanması, uygulanması, finansmanı, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi süreçlerine katılımını artırmıştır. Mesleki eğitim karar sürecine iş hayatının katılması, eğitim-istihdam ilişkilerinin güçlendirilmesi ve mesleki eğitimin etkinliğinin artırılması yönünden önemlidir (MEB, 1990, s.6–8; Sezgin, 1990, s.8–11).

Kanunla çıraklık, mesleki-teknik eğitimi nitelik ve nicelik yönünden geliştirmek amacıyla Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu kurulmuştur. Fonun kurulması ile mesleki ortaöğretim

öğrencilerinin pratik eğitimleri için önemli miktarda para ayrılmıştır. Ancak, 1992 yılından itibaren Fonun genel bütçeye aktarılması, mesleki ve teknik eğitim için büyük bir kayıp olmuştur (MEGSB, 1987).

2.6. MESLEKİ EĞİTİMDE OKUL-İŞLETME İŞBİRLİĞİ

Bireyi hayata ve iş alanlarına hazırlayan mesleki eğitimin başarısı, sanayi ve okul işbirliğinin etkinliğine ve verimliliğine bağlıdır. Bu işbirliği ile çağdaş teknolojik değişim ve gelişimler en kısa sürede mesleki eğitim programlarına yansıtılarak, çağın gereklerine ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre bir eğitimin yapılması sağlanmalıdır (TISK, 2004, s. 247). İşbirliğine dayalı eğitim modeli; öğrenciyi belirli eğitim hedefleri (genel+mesleki) yönünde yetiştirmek üzere, programla ilgili grupların (okul, öğrenci, veli, işletme vb.) karşılıklı işbirliğine dayalı olarak düzenlenmiş bir eğitim programıdır. Bu eğitim modelini, okul ve istihdam sisteminin belirli bir esasa dayalı olarak ortaklaşa yürüttükleri, iş ve eğitimi kaynaştıran denetimli bir eğitim planı olarak da tanımlamak mümkündür (Gürol, 1997, s.33).

Teknolojik gelişmeler ve bunlara paralel olarak ortaya çıkan yeni sosyal eğişimler toplumları giderek daha karmaşık bir seçim sonrasında ortaya çıkan ürünleri kullanmaya yöneltmekte, üretim ve pazarlama tekniklerinde meydana gelen gelişmeler, sürekli bir biçimde yeni meslekler ve faaliyet alanlarını doğurmaktadır. Yeni meslekler faaliyet alanları sanayide istenen nitelikte insan gücünün yetiştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Sadece okullarda verilen eğitim ile yeni alanlara uygun insan gücünün yetiştirilmesi oldukça zordur. Eğer sanayi kuruluşları işyerlerini öğrencilere açarsa daha kısa sürede, daha nitelikli insan gücü yetişebilir.

2.6.1. Okul-İşletme İşbirliğinin Amacı

Alkan'a göre okul-işletme işbirliğinin temel amacı: Okuyan ve çalışan öğrencilere öğrenimlerini tamamlamak ve aynı zamanda bir meslek alanına hazırlama olanağı sağlamaktır. Bu işbirliği programları ortak sorumluluk, mevcut

kaynaklardan uygun değer düzeyde yararlanma, gençliğe ve topluma hizmet, eğitim olanaklarını zenginleştirme gibi temel kavramlara dayalı olarak şu amaçları gerçekteştirmeye çalışmaktadır (Alkan, 1987, s.115).

1. Öğrenmeyi daha anlamlı ve işlevsel yapmak, kuram ve uygulama arasındaki boşluğu doldurmak, sınıf çalışmalarını gerçek çalışma koşullarıyla ilişkili kılmak.
2. Genel ve özel nitelikte iş becerileri, alışkanlıkları, bilgi kazanma ve istendik tutum ve davranışlar geliştirme olanağı sağlamak.
3. Okul ve işyeri arasında gerekli koordinasyon olanaklarını sağlamak.
4. Özel ve iş kollarında meslek eğitimi olanakları yaratarak örgün meslek eğitimi hizmetlerini takviye etmek.
5. Ekonomik nedenlerle eğitime devam edemeyen öğrencilere ekonomik olanaklar sağlamak.
6. Okuldan iş yaşamına geçişte uyumu kolaylaştırmak.
7. Belirli iş kollarında arz ve talep dengesinin sağlanmasına yardım etmek.
8. Toplumun ve endüstrinin mevcut olanaklarından ve kaynaklarından yararlanmak.
9. Genel ve mesleki eğitim veren okulların eğitim hizmetlerinin kapsamını genişletmek.

2.6.2. Okul-İşletme İşbirliğinin Yararı

Eğitim sistemlerinde mevcut programların karşılaşılan eğitim taleplerini gidermede sınırlı ve yetersiz oluğu yeni yaklaşımlar ve programlar geliştirip, denemeyi gerektirmektedir. İşletmelerde meslek eğitimi programı bu yönden bir takım olanaklar sağlayan bir plan olduğu için gerekli görölmektedir. Okul-işletme işbirliğinin ilgililere sağlayacağı yararlar şöyle sıralanabilir (Doğan ve diğerleri, 1997, s.55; Gürol, 1997, s.35; Akhun, 1987, s.203):

2.6.2.1. Öğrenciye Yararları

- Öğrenirken gelir elde eder.
- Teori ile pratiği bütünleştirir.

- İş bulma olanağı artar.
- Mesleki becerilerini gerçek iş ortamında geliştirir
- Mezuniyetten sonra işe uyumunu kolaylaştırır.
- Kendine güveni artar.
- Sorumluluk duygusu gelişir.
- Olumlu çalışma alışkanlıkları geliştirir.
- İşbirliği içinde ve ekip halinde çalışma alışkanlığı geliştirir.
- İş güvenliği kurallarına gerçek koşullar içinde uymayı öğrenir.
- Çalıştığı işte süreklilik sağlanır.
- Mezuniyetten önce sanayideki üretim ve yönetim akışını tanır.
- İşçi-işveren ilişkileri, işçilerin sosyal hak ve dayanışmaları ücret, vergi, işletmecilik konularında bilgi ve görgülerinin gelişmesine olanak verir.
- Endüstrideki ilerlemeler, uygulanan yeni teknoloji yöntemlerini yerinde ve anında görmelerini sağlar.
- Yaptığı eğitimden, işten tatmin olur.
- Ailesine ve topluma yararı olur.

2.6.2.2. Okula Yararları

- Eğitim giderlerinde tasarruf sağlar.
- Yürüttüğü mesleki eğitimin daha gerçekçi ve verimli olmasını sağlar.
- Endüstrideki teknolojik yenilikleri ve gelişmeleri yakından izler ve gerekli önlemleri alır.
- Eğitim programlarını endüstrinin ihtiyaçlarına göre yeniler ve geliştirir.
- Endüstri okulun laboratuvarı olur ve endüstrideki yetişen elemanlarda okulun eğitimine katkıda bulunurlar.
- Endüstrideki araç, gereç ve insan gücünden yararlanarak eğitim yapılan meslek dallarının sayısını artırır ve kalitesini geliştirir
- Çevresindeki iş dünyası arasında güçlü ve pozitif ilişkiler oluşturur.
- Sınıf ve işyeri arasında öğrencilerin değişimini sağlayarak esas itibarıyla sınıftaki her bir sandalye için iki öğrenci kaydedebilir.

- İstihdam sektöründeki sürekli girdiler ve endüstrideki değişmelerle eğitim programlarının güncelleşmesini sağlar.

2.6.2.3. İstihdam Sektörüne Yararları

- Daha sonra tam zamanlı olarak işe alacağı becerili elemanları önceden denemiş olur.
- İntibak eğitimi süresi kısalmır ve masrafları azalır.
- İşçi devri azalmış olur.
- Okul ve yöneticiler ile işyeri ilişkileri artar.
- Koordinatör öğretmenin işbirliğinden yararlanır.
- Eğitim programları geliştirirken sanayinin ihtiyaçları yansıtılır.
- Sürekli işe alma kararlarına bir temel olarak, bireyin iş performansını deneyerek, personel seçme süreçlerini geliştirir.

2.6.2.4. Çevreye Yararları

- Topluma, ekonomik yönden kendi kendine yeterli elemanlar kazandırır.
- Becerili ve deneyimli insan gücü potansiyelini geliştirir.
- Gençlere, toplumun eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını gidermek için çeşitli yollarla yardım eder.
- Gençleri meslekler hazırlayarak, işsiz gençlerin ulusal düzeydeki problemlerini ortaya koymaya yardım eder ve onları üretici duruma getirir. Böylece toplumlarda genç insanların korunması artar.
- Gençlerin işe ve yaşama hazırlanması hususunda toplumdaki diğer kurumların ilgi ve işbirliğini sağlar.

2.7. 3308 SAYILI MESLEKİ EĞİTİM KANUNU

Ülkemizde çıraklık ve meslek eğitimini bir bütünlük içinde ele alan bu Kanun 19 Haziran 1986 gün ve 19139 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe

girmiştir. Kanunla çıraklık eğitimi, meslek kursları ve meslek lisesi öğrencilerinin işletmelerde meslek eğitimi yapmaları konularında gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Yaygın mesleki ve teknik eğitim sistemine;

- Çırakların işyerinden okula gelerek haftada bir gün mesleki eğitim görmesi,
- Meslek kademelerinin aday çırak, çırak, kalfa, usta olarak belirlenmesi,
- Aday çıraklığın, ilkokul mezunu olmayı gerektirmesi ve 13 yaşını tamamlayana kadar devam etmesi,
- Ustalık belgesi olmayanların işyeri açamaması,
- Kalfaların meslek lisesi telafi kurslarına devam ederek meslek lisesi mezunu olabilmesi gibi katkılarda bulunmuştur.

1986'da yürürlüğe giren 3308 Sayılı Kanun, ikili sistemi (Dual Sistem) getirdi. Teorik eğitimin okulda, pratik eğitimin işyerinde yapılmasını öngören bu uygulama, aslında Selçuklu Türklerindeki Ahilik sisteminin Almanlar tarafından geliştirilerek uygulanan bir modelidir.

(http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=1037&id=59).

2.7.1. 3308 Sayılı Kanunun Amacı

Bu kanunun amacı; çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esasları düzenlemektir. Bir yandan teknolojik yeniliklere uygun olarak endüstri ve hizmet alanlarında ihtiyaç duyulan orta düzeyde nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, diğer yandan yetişmekte olan gençlerin istihdamını sağlayarak yüksek öğretim önündeki yığılmaların önlenmesi ve temel sorunların çözüme kavuşturulması amacıyla, 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nun çıkarılmasına gerek duyulmuştur

Kanunun amaçlarını şu şekilde özetlemek mümkündür:

1- Zorunlu eğitimden sonra çeşitli sebeplerle eğitime devam etmeyen veya eğitimin çeşitli kademelerinden ayrılan gençlere düzenli ÇIRAKLIK EĞİTİMİ ile mesleki eğitim vermek,

- 2- Çıraklık eğitimi veya meslek liselerine devam etme imkânı bulamamış, istihdam için gerekli temel yeterliklere sahip olmayan genç ve yetişkinlere meslek kursları yoluyla istihdama hazırlamak,
 - 3- Çalışan insan gücünün iş verimini yükseltmek ve yeni teknolojilere uyumunu sağlamak amacıyla geliştirme ve uyum kursları açmak,
 - 4- İş hayatının mesleki eğitimi planlama, geliştirme ve değerlendirme süreçlerine katılımını sağlamak,
 - 5- Mesleki eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için yeni finansman kaynakları sağlamak,
 - 6- Araştırmalarla mesleki eğitimi sürekli destekleyip gelişmesine yardımcı olmak,
 - 7- Meslek Lisesi öğrencilerinin beceri eğitimi, işletmelerde gerçek iş ortamında yapılmasına imkân vermek,
- Kısacası bu kanunun amacı; çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esasları düzenlemektir (http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=963&id=55)

2.7.2. 3308 Sayılı Kanunun İçeriği

3308 sayılı yasa altı kısım ve toplam 46 maddeden oluşmaktadır. Birinci kısımda, toplam üç madde bulunmaktadır. Bu maddelerde yasanın amacına, kapsamına ve yasada geçen bazı terimlerin tanımlarına yer verilmiştir. İkinci kısımda, iki farklı bölüm bulunmaktadır. Birinci bölümde Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun üyelerine ve görevlerine yer verilmiştir. İkinci bölümde il Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun üyelerine ve görevlerine yer verilmiştir. Üçüncü kısımda, çıraklık, kalfalık ve mesleki eğitim olmak üzere üç bölüme yer verilmiştir. Birinci bölümde aday çıraklığa, çıraklık şartlarına, aday çırak ve çırakların statülerine, eğitim ve çalışma koşullarına, sözleşmelere, çıraklık sürelerine, kalfalık imtihanına, unvan kullanımına ve iş yeri değiştirme şartlarına yer verilmiştir. İkinci bölümde, işletmelerde mesleki eğitime, eğitim programlarına, iş yeri şartlarına, eğitimin süresine, beceri eğitimi ve mesleki eğitime katılma payına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, aday çırak, çırak ve işletmelerde meslek eğitimi gören öğrencilerin çalışma ücretleri ve sosyal güvenceleri ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Dördüncü

kısımda, ustalık eğitimine, ustalık sınavına, işyeri açma kurallarına ve usta öğreticilik belgesi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Beşinci kısımda, Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Yaygınlaştırma Fonu'nun kuruluşuna ve kaynaklarını konu alan maddelere yer verilmiştir. Altıncı kısımda, çeşitli hükümlere ve yasanın geçici maddelere yer verilmiştir.

3308 Sayılı kanun ülkemiz için Reform niteliğinde bir kanundur. Bu kanunun uygulamaya girmesi sonucunda;

- işletmelerde Mesleki Eğitim, devletin okulları donatmak için harcadığı paraları kısımasında önemli bir etken olmuş, işyerleri atölye olarak kullanılmaktadır.
- iki günlük teorik eğitimin okulda, 3 günlük pratik eğitimin işyerinde yapılması öngörülmüştür.
- Hiçbir güvencesi olmayan öğrenci ve çıraklar, iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı devletçe asgari ücretin %50'si üzerinden sigorta edilmektedirler.
- işverene sorumluluklar yüklenmiş, öğrenci ve çırağa harçlık verilmesi ve bunun asgari ücretin %30'undan aşağı olmaması sağlanmıştır.
- Eğitimin süresi, çıraklık eğitimi, ustalık eğitimi, diploma, kalfalık, ustalık ve işyeri açma belgelerinin verdiği yetkiler yasada açıkça belirtilmiştir (http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=1037&id=59).

2.8. 4702 SAYILI YASA

3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitim Kanunu'nun adı 10.07.2001 tarihinde yürürlüğe giren ve bu kanunun bazı maddelerini değiştiren 4702 sayılı Kanun ile Meslekî Eğitim Kanunu olarak değiştirilmiştir.

2.8.1. Yasanın Getirdiği Yenilikler

1. Meslekî ve teknik eğitim bölgelerinin kurulması: Mevcut kaynakları daha etkili ve verimli kullanarak, çağdaş bilim ve teknolojideki değişme ve gelişmelere uygun olarak ekonominin gereksinim duyduğu alanlarda yüksek nitelikli işgücü yetiştirmek amacıyla bir veya daha fazla meslek yüksekokulu ile meslekî ve teknik

orta öğretim kurumlarının, öğretim programları bütünlüğü ve devamlılığı içinde ilişkilendirildiği, her ilde bir Meslekî ve Teknik Eğitim Bölgesi kurulması Milli Eğitim Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı işbirliği ile oluşturulmuştur.

2. İş yeri açabilmek ve istihdam edilebilmek için meslekî eğitim alma zorunluluğu: 3308 sayılı Kanun kapsamına alınan il ve mesleklerde, üretim ve hizmet sektöründe verimliliği ve kaliteyi artırmak, meslekî eğitimi özendirmek, tüketiciyi korumak için; iş yeri açacakların ve iş yerinde istihdam edileceklerin yapacağı işe uygun meslekî eğitim almış olmaları zorunluluğu getirilmiştir.

3. Halen çalışanların çalıştıkları işe uygun meslekî eğitim almaları: Kanun kapsamında olan il ve mesleklerde faaliyet gösteren iş yerlerinde çalışanlar; durumlarına uygun belgelendirme yapılması veya çalıştıkları işe uygun meslekî eğitim almaları için işverence meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarına yönlendirilecektir.

4. Çalışanların meslekî yeterliliklerinin değerlendirilmesi: Halen çalışanlardan yaptıkları işe uygun eğitim aldığını gösterir belgesi bulunmayanların, bilgi ve becerilerini ölçmek, ülke genelinde aynı alanda birlikteliği ve standardı sağlamak için Meslekî Eğitim Kurulu'nca uzmanlardan oluşan ihtisas komisyonları kurulacaktır. Bu komisyonlar, çalışanların çalıştıkları işe uygun meslekî yeterliliklerini ölçecek yöntem ve araçları, bilgi ve becerileri yeterli görülenlere verilecek belgeyi, bilgi ve becerileri yeterli görülmeyenler için uygulanacak eğitim programlarının tür ve seviyelerini, belirleyerek hazırlayacakları raporu Meslekî Eğitim Kurulu'na sunacaklardır.

5. İllerde meslekî eğitim-istihdam gereksiniminin belirlenmesi: İllerde eğitim-istihdam dengesinin sağlanabilmesi için, işverenler hangi alanlarda, hangi tür ve seviyede meslekî eğitim almış olanları istihdam edeceklerini ve mevcut personelin eğitim gereksinimini sayısal olarak Türkiye İş Kurumu il müdürlüğüne bildirecek, bu kurum ile millî eğitim müdürlüğü işbirliği yaparak, hangi okul ve kurumlarda ne tür eğitim programlarının uygulanacağını belirleyeceklerdir.

6. Meslekî eğitim almamış olanların istihdama hazırlanması: İlköğretim mezunu, orta öğretimin her hangi bir kademesinden ayrılmış veya mezun olup istihdam için gerekli niteliklere sahip olmayan kişileri iş hayatında istihdam olanağı bulunan görevlere hazırlamak, ilgi alanlarına, yeteneklerine ve sektörün gereksinim duyduğu niteliklere uygun olarak, o mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarının kazandırılması amacıyla meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarında, gereksinim duyulması halinde o bölgedeki kamu ve özel kurum ve kuruluşların olanaklarından da yararlanılarak meslek kursları düzenlenecektir.

7. İşletmelerin eğitim birimi kurması: Meslekî ve teknik eğitimin işletme ile bütünlük sağlaması için on veya daha fazla öğrenciye beceri eğitimi yaptıracak işletmeler, ilgili Yönetmeliğin 202-209'uncu maddeleri hükümlerine göre eğitim birimi kuracaklardır. Bu eğitim birimlerinde çırak, kalfa ve ustalar ile meslekî ve teknik orta öğretim kurumu öğrencilerinin işletmede meslekî eğitim çalışmaları yanında işletmenin kendi personeli için zorunlu gördüğü eğitim uygulamaları gerçekleştirilecektir. Bu çalışmalarda, meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarıyla işbirliği yapılacaktır.

8. İşletmelerin usta öğretici gereksinimini karşılamak üzere iş pedagojisi kursları açılması: Çırak, kalfa ve öğrencilerin iş yerindeki eğitiminden sorumlu, meslekî eğitim tekniklerini bilen ve uygulayan kişileri yetiştirmek üzere, ilgili Yönetmeliğin 70'inci maddesi kapsamında meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarında iş pedagojisi kursu açılacaktır. İş yerleri ve işletmeler, iş pedagojisi kursu almamış personelini yukarıda belirtilen eğitim çalışmalarında görevlendiremeyeceklerdir. İşletmelerin iş pedagojisi eğitimi almış personel gereksinimini karşılamak için iş pedagojisi kursları açılması konusunda il Millî Eğitim Müdürlükleri gerekli planlamayı ve eşgüdümü sağlayacaktır.

9. Kalfa, usta ve genel lise mezunlarının meslek lisesi diploması alabilmesi: Çıraklık eğitimi sisteminden mesleği ile ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını

kazanarak kalfa veya usta unvanını alanlar ile genel lise mezunlarının telafi eğitimi olarak meslek alanı diplomasına erişmelerine olanak sağlanmıştır.

10. Meslek Lisesi mezunlarının doğrudan ustalık sınavına girebilmeleri: Meslek Lisesi mezunlarının ustalık sınavına girebilmeleri için mesleğinde bir yıl çalışma şartı kaldırılarak doğrudan ustalık sınavına girebilmeleri, ayrıca en az üç yıl süreli meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarından mezun olup iki yıllık bir yaygın meslekî ve teknik eğitim programından belge alanlara doğrudan "ustalık belgesi" verilmesine olanak sağlanmıştır. Bunlara "Ustalık Belgesi" verilmesi ile teknik lise mezunlarına ustalık belgesinin yetki ve sorumluluklarını taşıyan, mesleklerinde bağımsız "İş Yeri Açma Belgesi" düzenlenmesine ilişkin iş ve işlemler meslekî eğitim merkezleri tarafından yürütülecektir.

11. Meslekî ve teknik eğitim merkezlerinin kurulması eğitim maliyetini azaltmak: Kaynak savurganlığını önlemek ve eğitimin niteliğini artırmak amacıyla meslekî ve teknik eğitim alanında orta öğretim diploması, sertifika ve belge veren programları uygulayan; çok program, tek yönetim ilkesine uygun olarak meslekî ve teknik eğitim merkezlerinin (METEM) kurulmasına olanak sağlanmıştır.

“Meslekî ve Teknik Eğitim Merkezi (METEM)” adı ile tek yönetim altında yeniden yapılandırılması çalışmaları başlatılmıştır. Bu kapsamda değerlendirilmeye alınan 226 okul ve kurumun birleştirilerek 91 Meslekî ve Teknik Eğitim Merkezi olarak yapılandırılması uygun bulunmuştur.

12. Vakıflarca meslek yüksekokulu açılması: Vakıflar; kazanç amacına yönelik olmamak koşuluyla, bir üniversite veya ileri teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın ekonominin gereksinim duyduğu alanlarda yüksek nitelikli iş gücü yetiştirmek amacıyla meslek yüksekokulu kurabileceklerdir. Kurulacak meslek yüksekokulu bünyesinde açılacak programlara, Meslekî ve Teknik Eğitim bölgesinde gereksinim duyulması esas olacaktır.

13. Denetim: İşletmelerde yapılan meslekî eğitimin denetlenmesinde meslek kuruluşlarının da katılımı sağlanmıştır. Bu amaçla, ilgili Yönetmeliğin 288'inci maddesine göre denetleme komisyonu oluşturulmuştur. İşletmelerde yapılan meslekî eğitim bu eğitimden sorumlu işletmelerin bağlı olduğu oda veya birliklerin katılımı ile Milli Eğitim Bakanlığınca, çalışanların meslekî eğitim alıp almadığı, iş ortamı, sosyal güvenlik, iş güvenliği ve sağlık şartları bakımından ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca denetlenecektir.

(http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=963&id=559).

2.9. İŞLETMELERDE YAPILAN BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMALARI

Günümüzde 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu gereğince, meslek lisesi öğrencileri 11. sınıfta beceri eğitimlerini işletmelerin atölye, laboratuvar ve eğitim ünitelerinde yapmaktadır. İşletmelerde beceri eğitimine gönderilemeyen meslek lisesi öğrencileri ile teknik lise öğrencileri yaz aylarında 160 ve 300 saatlik staj çalışmalarını ilgili işletmelerde yapmaktadırlar. Bu uygulamanın amacı beceri eğitimine giden öğrencilerin teknolojik gelişmeleri yakından tanımaları, istihdam edildiklerinde işyerlerine kolayca intibak etmelerini sağlamaktır. İşyeri açısından da önemi potansiyel işgücünü tanımak olmaktadır.

(www.tisk.org.tr/yayinlar.asp?sbj=ic&id=1261).

Okul tarafından belirlenen işletmelerin seçiminde, belirlenen mesleki eğitim programını uygulayabilecek fiziki olanakların, yeni teknolojiyi içeren makine takım ve cihazların eğitim formasyonu almış eğitici personelin bulunması v.b. gibi ölçütler aranmaktadır. İlgili yasaya göre Lise 3. sınıf öğrencileri, okul tarafından koordinatör öğretmenler vasıtasıyla işletmelere yerleştirilirler. Yerleştirme sırasında işletme ile bir anlaşma yapılır. Bu anlaşmayı Okul Müdürü, İşveren, Öğrenci ve Veli taraf olarak imzalarlar. Ayrıca işletme ile Okul arasında bir sözleşme yapılır. Bu sözleşmeye göre öğrenciye, yaşlarına uygun olarak işveren tarafından o yıl belirlenmiş olan asgari ücretin %30'undan az olmamak koşulu ile ücret ödenir. Ayrıca öğrenciler okul tarafından sigorta işlemleri gerçekleştirilerek Sosyal

Sigortalar Kurumuna sigorta primleri ödenir. Sigortalanan öğrencinin böylece iş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili sigortalı olma haklarından yararlanması sağlanmaktadır.

İşletmeye yerleştirilen öğrencinin eğitiminden işletme tarafından görevlendirilen eğitici personel (Usta Öğretici) sorumludur. Okul tarafından görevlendirilen koordinatör öğretmenler tarafından işletmelerde öğrencilerin eğitim etkinlikleri izlenmekte, karşılaştıkları sorunların çözümünde rehberlik yapılmaktadır. Usta öğretmenler öğrencilerin devam durumunu izleyerek, koordinatör öğretmene bilgi vermektedirler. Devamsız öğrencilerin durumları hakkında okul yönetimi ve veliye koordinatör öğretmen tarafından bilgi verilmektedir. Devam koşulları ilgili yönetmelikte belirlenmiştir. Buna göre öğrencilere tatil aylarında bir ay ücretli izin verilmektedir. Ayrıca mazeretleri kabul edilenlere okul müdürlüğünün görüşü alınarak mazeret izni de verilmektedir. İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerin başarısı usta öğretici tarafından değerlendirme formları yardımıyla değerlendirilir. Öğrencilerin mesleki gelişimleri gelişim tabloları ile değerlendirilerek ve dönem sonunda yapılan beceri eğitimi sınav sonuçları ile birlikte okul yönetimine bildirilir. Okul tarafından beceri eğitimi ile ilgili eksiklerin tamamlanabilmesi için telafi eğitimi programı hazırlanarak dönem sonunda okulda telafi eğitimi yapılmaktadır. Böylece öğrencilerin meslek alanı ile ilgili bilgi, beceri, tavır tutum ve iş alışkanlıklarına sahip olarak mezun olmaları amaçlanmaktadır (http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=963&id=55).

2.9.1. Beceri Eğitimi Uygulamasında İşletme Yetkilisinin Görev Ve Sorumlulukları

İşletme yetkililerinin görev ve sorumluluklarını şu şekilde sıralayabiliriz (MEB Tebliğler Dergisi, 1993):

- Beceri eğitimini yaptırmak
- Eğitici personeli görevlendirmek
- Beceri eğitiminin yapılacağı yeri belirlemek

Gerekli temrin malzemesini temin etmek
Öğrencilere ücretli izin vermek
Güvenlik tedbirlerini almak
Öğretilmeyen konuları okula bildirmek
Öğrenci puanlarını okula teslim etmek
Öğrencilerin durumlarını okula bildirmek, eğitim sözleşmesini yapmak
Beceri eğitimini yaptırmak
Beceri eğitiminin yapılacağı yeri belirlemek
Eğitici personel görevlendirmek işletmelerde beceri eğitimi yapılacak alanların
hiçbiri için yeterli sayıda ve nitelikte eğitici personel görevlendirmek.
Gerekli temrin malzemesini temin etmek
Eğitim sözleşmesi imzalamak
Öğrencilere ücretli izin vermek
Ücretsiz mazeret izni vermek
Öğrencilerin durumlarını okul müdürlüğüne bildirmek
Güvenlik tedbirlerini almak
Öğrencilerin iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunması için gerekli tedbirleri
almak.
Öğretilmeyen konular için okul ile işbirliği yapmak
Öğrenci puan çizelgelerini okula teslim etmek
(Gürol, 1997, s.114–115).

2.9.2. Beceri Eğitimi Uygulamasında Koordinatör Öğretmenin Rolü

Öğretmenlerin Görev Ve Sorumlulukları işbirliğine dayalı eğitim programlarının (işletmelerde meslek eğitimi) yönetim ve yürütülmesinde temel sorumluluk koordinatör öğretmendedir. Programın başarısı büyük ölçüde özel beceriye sahip ve insan ilişkileri konusunda uzman olan bu elemana bağlıdır. Koordinatör öğretmen, işletmelerde meslek eğitiminden; işyeri tespiti, eğitimin planlanması, koordinasyonu ve takibi ile görevli kişidir (Gürol, 1997, s.120).

İşbirliğine dayalı eğitim programlarında koordinatör öğretmenlere temsil ettiği okul ile öğrencilerin beceri eğitimlerini yaptığı işletme arasında "köprü" olma görevi verilmiştir. Bu nedenle, koordinatör öğretmen programın planlanması ve yürütülmesinden sorumlu en önemli kişidir. Yani, programın başarısı büyük ölçüde koordinatör öğretmene bağlıdır. Koordinatör öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına ilişkin birçok görüş bulunmaktadır. Bu görüşleri şu başlıklar altında toplamak mümkündür (Külahçı, 1991; Mitchell, 1977, s.15).

- Koordinasyon
- Öğretim, Danışmanlık, Rehberlik
- İlişkileri Geliştirme
- Yönetim Ve Denetim

2.9.3. Beceri Eğitimi Uygulamasında Eğitici Personelin Görev Ve Sorumlulukları

İşbirliğine dayalı eğitim programının en önemli özelliği okullarda öğretilmesi mümkün olmayan becerilerin işbaşında etkili olarak öğretilmesini sağlamaktır, eğitimin kalitesinde eğitici personelin rolü çok büyüktür. Birçok durumda işbaşında çalışan insanlar eğitim yapmak için yetiştirilmelidir. Genellikle iş yaşamındaki bireyler emir verme, talimat yazma ve yapılan işleri denetleme işlerini yürütürler. Bu nedenle, öğrencilerin işbaşındaki eğitimlerini yönlendirecek eğitici personelin yetiştirilmesi gerekir (Doğan, 1993, s.41). Ülkemizde ustalık unvanını kazanmış kişilere, aday çırak, çırak, kalfa ve meslek lisesi öğrencilerinin işyerlerindeki beceri eğitimi sorumluluğunu yerine getirebilmelerini sağlayacak tutum ve davranışları kazandırmak amacıyla Usta Öğreticilik Kursları düzenlenmektedir. Bu kursu başarı ile tamamlayanlara Usta Öğreticilik-Eğitici Personel Belgesi verilmektedir. 1977–1990 yılları arasında ülkemizde Çıraklık Eğitim Merkezi tarafından toplam 72.568 ustaya usta öğreticilik belgesi verilmiştir. Bu kursta (iş Pedagojisi Kursu da denilmektedir) şu dersler verilmektedir (MEB, 1993, s.172). Eğitici personelde aranan özellikleri, yani görev ve sorumlulukları şu şekilde sıralayabiliriz (Doğan, 1993, s.22–23; MEB Tebliğler Dergisi, 1993, s.41).

Koordinatör öğretmen ile işbirliği yapmak
Öğrenciler ile iyi ilişkiler kurmak
Koordinatör ve öğrencilerle işbirliği yapma
Öğretim planını yapma ve uygulama
Beceri eğitiminin yapılacağı yeri belirleme
Gerekli temrin malzemesini temin etme
Öğrenci başarısını değerlendirme
Çalışma takvimine uyma
Yaparak öğrenmeyi uygulama
Öğrencilerde uygun tavırlar geliştirmek
İş dosyası tutma
Devam-devamsızlıkları takip etme
İlgili toplantılara katılmak
Öğretim planını yapmak ve uygulamak
Öğrencilerin devam-devamsızlıklarını takip etmek
İş dosyası tutmak
Öğrenci başarısını değerlendirmek
İşletmelerde yapılacak eğitim faaliyetlerinde çalışma takvimine uymak
Göreve gelmemeleri halinde, mazeretlerini zamanında işletme yetkililerine bildirmek
Öğrencilerin yaparak öğrenmelerini sağlamak
İş yaşamında üzerinde önemle durulan sorumluluk, güvenilirlik vb. kavramların öğrencilerde gelişmesini sağlamak
Öğrencilerde bir işe girebilmek için uygun tavırlar geliştirmek

2.9.4. Beceri Eğitimi Uygulamasında Öğrencinin Görev Ve Sorumlulukları

İşletmeye giden öğrencilerin hem okulun hem de işletmenin birer elemanıdır. Bu nedenle hem okulun hem de işletmenin kurallarına uymak zorundadırlar. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz (Gürol, 1997, s.118).

- İş disiplinine, ahlakına ve mesai saatlerine uymak

- İşyerlerindeki araç-gereç ve malzemelere zarar vermeden çalışmak
- Kılık ve kıyafetine, konuşmasına, davranışlarına, temizliğine dikkat etmek
- İşletmenin temizliğine dikkat etmek
- İş güvenliğine ve iş kazalarına dikkat etmek
- Hasta olduğunda işyeri yetkilisine müracaat etmeli, izinsiz işyerinden ayrılmamak Doktora (vizite) çıkan öğrenci sonucu işyerine ve okula aynı gün bildirmek
- İşyerinde sır olarak kalması gereken konulan dışarı çıkarmamak
- İşyerinde başarılı olmanın karşılıklı menfaatlere dayandığını bilmek
- İşyerinde personel ayırımı yapmadan görgü kurallarına, insan
- İlişkilerine dikkat etmek
- Dedikodu, laf götürme gibi kötü alışkanlıklardan kaçınmak
- Mütevazı olmak.
- Hem okulu hem de işyerinin bir elemanı olduğunu unutmamak, kendini
- Üstün görmemek
- Mesleği dışında verilen işleri de yerine getirmeye çalışmak
- Sigara gibi kötü alışkanlıklara itibar etmemek.
- Disiplin cezalarının işletmede de geçerli olduğunu bilmek

2.10. TİCARET EĞİTİMİ İLE İLGİLİ LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Bu bölümde ticaret eğitim ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalar yer almaktadır.

Çıraklık Ve Meslek Eğitimi Kanunu Gereğince Sümerbank Banka Şubelerinde Ticaret Lisesi Öğrencilerine Yaptırılan Beceri Eğitimi Araştırması (Pehlivan, 1988) 'nda, 3308 sayılı çıraklık ve meslek eğitimi kanunu'na ve ilgili yönetmelik hükümlerine göre ticaret lisesi öğrencilerine beceri eğitimi yaptırması öngörülen Sümerbank banka şubelerindeki şube müdürleri ve öğrencilerin görüşleri, kurum ve öğrenciler açısından ortaya çıkan sorunlar, uygulamanın geliştirilmesi açısından yararlı olabilecek öneriler saptanmıştır. Bu araştırmanın sonuçları aşağıya çıkarılmıştır.

1. Beceri eğitimi gören öğrencilerin daha nitelikli ve çok yönlü yetişmelerinin sağlanabilmesi için onlara, beceri eğitimi gördükleri işletmenin tüm servislerinde çalışma olanağı tanınmalıdır.
2. Banka personelinin öğrencilerin bilgi ve becerileri kazanmalarına daha fazla yardımcı olabilmeleri için onların, Kanunda öngörülen iş pedagojisi kurslarına alınarak eğitilmeleri sağlanmalıdır.
3. Okul ve işletmeler arasındaki ilişkiler daha sistemli bir şekilde ele alınarak geliştirilmelidir.
4. Beceri eğitimi öncesi öğrenciler, okul ve işletme yetkilileri tarafından düzenlenecek bir ön eğitime alınmalı ve bu program içinde müşteri ilişkileri, bankacılık, iş ve işlemleri, iş yaşamı, iş disiplini gibi konulara yer verilmelidir.

Ticaret Lisesi Öğrencilerinin Denizli İli Muhasebe Bürolarında Yapmakta Oldukları Beceri Eğitimi Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar Ve Bunların Okul Başarılarına Etkileri Araştırması (Kunt, 1992) 'nin amacı, 3308 sayılı yasaya göre muhasebe bürolarında yapılan beceri eğitimi uygulamasını değerlendirmek ve uygulamada karşılaşılan sorunlara ilişkin çözümler geliştirmektir. Araştırmayla ilgili elde edilen bazı sonuçlar şunlardır.

1. Muhasebe uygulama bürolarında staj ile ilgili eğitimlerin yetersiz düzeyde verildiği, genel olarak iş yerlerinde % 80 beceri kazandırılması hedeflenirken uygulama programının % 43,5 düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür.
2. Öğrencilerin günlük çalışma süreleri sekiz saatten fazladır.
3. Öğrenciler genellikle tatillerde, iş yerlerinde çalıştırılmaktadır.
4. Öğretmenler öğrencilerin aldıkları ücreti yeterli bulurken usta öğreticiler ve öğrenciler yetersiz bulmaktadır.
5. Öğrencilerin çoğunluğu hiç izin kullanmadığını bir bölümü ise çok az izin kullandıklarını belirtmişlerdir.
6. Beceri eğitimi, öğrencilerin kişilik gelişimini hızlandırmaktadır.

İzmir İli Ticaret Meslek Lisesi Öğrencilerin Kamu Kurum Ve Kuruluşlarında Yapmakta Oldukları Beceri Eğitimi İle İlgili Araştırma (Uyanık, 1994) Öğrencilerin işletmelerde yaptığı beceri eğitimi yönetmeliğine göre

ara elemanı veya muhasebe tekniklerinin talep ettiği nitelikte yetiştirilip yetiştirilmediğini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın bulgularına bağlı olarak elde edilen sonuçlar şunlardır.

1. Öğretim programında yer alan konulardan ticari belgelerin düzenlenmesi, muhasebe kayıtlarının tutulması konularının iş yerlerinde yeterince beceriye dönüştürülmediği kanaatine varılmaktadır.
2. Beceri eğitimi yapan öğrenciler genellikle muhasebe, evrak ve personel ile ilgili servislerde çalışmaktadırlar.
3. Kamu kurum ve kuruluşlarında beceri eğitimi yapan öğrencilere yeterli düzeyde iç rotasyon yapılmamaktadır.
4. Usta öğretmenler öğrencilere uygulama sırasında yeterli zaman ayırmamaktadırlar.
5. Anketler öğrencilerin bilgilerine yeterince güvenmediklerini, öğretmen, usta öğretici ve ailelerin yeterince kendileriyle ilgilenmediğini belirtmektedir.

Ticaret Meslek Lisesi Ve Anadolu Sekreterlik Meslek Lisesi Mezunlarını İzleme Araştırması (METARGEM, 1995), 1991–1992 öğretim yılında Ankara ilindeki ticaret meslek liselerinden ve Anadolu sekreterlik meslek liselerinden mezun olan öğrencilerin gördükleri mesleki eğitim ile yaptıkları iş arasındaki uyumu değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonunda şu görüş ve değerlendirmeler ortaya çıkmıştır.

1. Mezun olan öğrencilerin, iş hayatının taleplerine uygunluğunu sağlamak için “mezunları izleme sistemi”nin uygulanmasında süreklilik sağlanmalıdır.
2. Okul müdürlüklerine, mezunların işteki etkinliklerinin periyodik olarak izlenmesi görev olarak verilmelidir.
3. Ticaret meslek lisesi ve Anadolu sekreterlik meslek lisesinde eğitim için kullanılan araç-gereç ve makineler, günümüz teknolojisine uygun olmalıdır.
4. Genel kültür ve meslek bilgisi derslerinde sözlü anlatım yöntemi yerine deney, gösteri ve problem çözme yöntemlerinin kullanılmasını sağlamak amacıyla öğretmenler için iş pedagojisi kursları düzenlenmelidir.

Muhasebe Meslek Eğitiminin Ticaret Meslek Liseleri Açısından İncelenmesi Araştırması (Bozan, 1997) ‘nda ticaret ve turizm öğretimi genel

müdürlüğüne bağlı ticaret meslek liselerindeki muhasebe meslek eğitiminin, sektörün ihtiyaç duyduğu eleman yetiştirmeye yeterli olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre elde edilen bazı sonuçlar şunlardır.

1. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, mezun olduktan sonra kolayca iş bulabilme açısından ticaret meslek liselerinin muhasebe bölümünde öğrenim görmeyi tercih etmektedirler.
2. Öğrenciler, kişisel gayretleri ile işe yerleşebildiklerinden bu konuda görevli il çıraklık ve mesleki eğitim kurulu görevini yapmamaktadır.
3. Ticaret meslek liselerinde mevcut muhasebe öğretim programları, amaç ve kapsam yönüyle muhasebe meslek eğitimini karşılamada yeterli değildir.

2.11. YURT DIŞINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Yurt dışında Çıraklık ve mesleki eğitim ile birçok araştırma yapılmıştır. Hotchkiss (1982) tarafından Ohio State Üniversitesi Columbus'da okul özelliği ve bireylerin işe etkisi, parça zamanlı çalışma, iş arzı, işsizlik ve iş tecrübesi değişikliklerini içeren mesleki eğitim konusunda bir araştırma yapılmıştır. Delaware Eyaleti Dover'de 1983 yılında rehberlik ve işbirliğini geliştirme ve uygulama konusunu kapsayan işletme eğitimi ve hükümet acenteliği alanında anket kullanılarak bir araştırma yapılmıştır.

Wisconsin Eyaletinde M. Qionen (1984) tarafından işletme ve eğitim alanında mesleki eğitim okul-işyeri ilişkileri, çalışanların tutumu, işverenlerin tutumu, mezuniyet ve iş becerisi konularını kapsayan bir araştırma yapılmıştır. Farmer (1984) tarafından New Orleans'da mesleki ve teknik eğitim öğrencisinin becerisini geliştirme ve bilgisayar programcılığı becerisi elde etme alanına ilişkin bir araştırma yapılmıştır.

Amerika'daki Kentucky eyaletinde 1988'de röportaj metodu ile mesleki eğitim konusunda araştırma yapılmıştır. Eğitim hareket projesinin içinde mesleki eğitim derneği ile Kentucky halk iş konseyi arasında gençliğin ekonomik sorununu teşhis etme iş birliği sıkı bir şekilde yapılmıştır.

Kimin temel akademik ve yaşam için gerekli beceri eğitimine ihtiyacı varsa genel eğitimi, meslek becerisi eğitimi ve hafıza becerisini geliştirmelidir. Mesleki eğitim merkezleri kilise, sağlık kuruluşları, işletme ve endüstri merkezleri, gazete ve radyo reklâmcıları olmaktadır. Özellikle bu yerler gençlere tanıtılmaktadır (Uyanık, 1994, s 59-67).

BÖLÜM III

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın konusu, olay, birey ya da nesnelere kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlamaya çalışıldığı tarama modeli kullanılarak, araştırmanın genel amacı 3308 sayılı yasaya göre işletmelerde yapılan beceri eğitimi uygulamasını değerlendirmek ve uygulamada karşılaşılan sorunlara ilişkin çözümler geliştirmeye yönelik olduğundan araştırma için çözümlenme modeli uygulanmıştır.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırma ticaret meslek liselerinde lise 3. sınıfta beceri eğitimi gören öğrenci grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, 2006–2007 öğretim yılı Kocaeli ili, Gebze ilçesinde ticaret meslek liselerinde beceri eğitimi gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem'ini ise Kocaeli ili Gebze ilçesi 2006/2007 eğitim öğretim yılında işletmelerde beceri eğitim gören 283 Çayırova Ticaret Meslek Lisesi, Ahmet Parmaksızoğlu Ticaret Meslek Lisesi Ve Tavşancıl Marshall Boya Çok Programlı Lisesi öğrencisi oluşturmaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİ

Araştırmanın veri toplama aracının geliştirilmesinden önce stajyer öğrenci koordinatör öğretmen ve usta öğreticilere açık uçlu anket formu uygulanmış ve sorunlar toplanmıştır. Elde edilen verilerden 30 sorun ve 20 çözüm önerisinden oluşan taslak anket formu elde edilmiştir. Ankete son şekli verilmeden önce oluşturulan taslak çoğaltılarak konu ile ilgili uzmanların görüş ve değerlendirmelerine sunulmuştur. Soru maddeleri ve anlatımların anlaşılır olup olmadığı, anketin ikinci bölümünde yer alan maddelerin sorunlara ve bu sorunlara karşı önerilen çözüm önerilerinin yeterli olup olmadığı ve genel olarak ölçme aracının araştırmanın amacına uygun olup olmadığına odaklaştırılan uzman görüşlerine dayalı olarak sorular azaltılmıştır. İfadeleri değiştirilerek 21 maddeden

oluşan sorunlar ve 20 maddeden oluşan çözüm önerilerinden veri toplama aracına son şekli verilmiştir.

Bu şekilde oluşturulan anketin güvenilirlik çalışması için veri toplama aracı, Kocaeli ili Gebze ilçesindeki Ticaret Meslek ve Çok Programlı Liselerde 283 öğrenciye uygulanmıştır.

3.4. VERİ TOPLAMA ARACININ GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Eksik ve yanlış kullanımdan ötürü (30) anket geçerli sayılmış ve aracın güvenilirliğini istatistiksel bakımdan belirlemek amacı ile Cronbach Alfa Katsayısı kullanılmıştır. Cronbach Alfa Katsayısı, veri toplama aracında yer alan sorunun türde bir yapıyı açıklamaya da sorgulamak üzere bir bütün oluşturup oluşturmadıklarını sorgulamayı sağlar. Cronbach Alfa Katsayısı, 0 ile 1 arasında değişim gösterir (Özdamar, 1997, 493). Yapılan istatistiksel çözümler sonucu, ticaret meslek liselerinde okuyan öğrencilerin işletmelerde beceri eğitiminde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm yollarını araştırmak amacı ile hazırlanan 41 maddelik veri toplama aracının güvenilirlik katsayısı 80.56 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik testi sonunda tüm sorular güvenilir bulunduğundan anketin uygulanmasına geçilmiştir.

3.5. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu anketin uygulaması Mayıs 2007'de yapılmıştır. Anketler Kocaeli ili Gebze İlçesinde uygulanmıştır. Cevaplandırması anketler üzerine yapılmış ve ayrıca bir cevap kağıdı kullanılmamıştır Anketin birinci bölümünde dokuz soru maddesine yer verilmiştir. Kişisel bilgiler olarak adlandırılan bu bölümde, öğrencilerin cinsiyetleri, yaşları, okudukları bölüm, staj yaptıkları işyerinin faaliyet gösterdiği sektör, staj yaptıkları işletmeyi kimin bulduğu, işyerinde beceri eğitiminden kimin sorumlu olduğu, alanları ile ilgili bölümde staj yapıp yapmadıkları ve işyerinde yaptıkları işleri doğru yapıp yapmadıklarını belirlemeye yönelik soru maddelerine yer verilmiştir.

Anketin ikinci bölümü, ticaret meslek lisesinde okuyan öğrencilerin işletmelerde beceri eğitiminde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm yollarını tespit etme amacına yöneliktir. Bu bölümde kırk bir soru maddesine (41) maddeye yer verilmiştir. Öğrencilerin sorunları ve çözüm yollarına ilişkin toplam puanlarının belirlenebilmesi için ikinci bölümde beşli Likert tipi dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Her madde için beş seçeneğe göre sorunlar ve çözüm yolları belirlenmiştir. Seçenekler, “Her Zaman”, “Çoğu zaman”, “Orta”, “Nadiren”, “Hiçbir zaman” v.b. şeklinde derecelendirilmiştir. Her seçenek sırasıyla 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanarak değerlendirilmiştir.

3.6. VERİLERİN ÇÖZÜM VE YORUMLANMASI

Ticaret meslek lisesinde okuyan öğrencilerin işletmelerde beceri eğitiminde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm yollarının belirlenmesi amacı ile düzenlenen veri toplama aracı ile elde edilen veriler, araştırmanın amaçları doğrultusunda çözümlenmiştir. Ankette yer alan 41 maddeye ilişkin yanıtlar, dereceleme ölçeği kullanılarak sayısallaştırılmıştır.

Tablo 10

Öğrencilerin İşletmelerde Yaşadıkları Sorunlarla İlgili Bilgiler

	Her zaman		Çoğu zaman		Orta		Nadiren		Hiçbir zaman		Orta lama	Std. Sapma
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	X	Ss
Koordinatör	51	18,0	43	15,2	50	17,7	82	29,0	57	20,1	2,82	1,394
Öğretmen sizinle düzenli olarak görüşüyor mu?												
İzin alırken zorluk çekiyor musunuz?	52	18,4	37	13,1	49	17,3	53	18,7	92	32,5	2,66	1,499
1 aylık ücretli izin hakkınızı kullandınız mı?	35	12,4	10	3,5	27	9,5	11	3,9	200	70,7	1,83	1,427
İş yerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?	78	27,6	30	10,6	32	11,3	59	20,8	84	29,7	2,86	1,610
İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?	129	45,6	24	8,5	27	9,5	24	8,5	79	27,9	3,35	1,731
İş yerinde öğlen yemeklerinden faydalanıyor musunuz?	145	51,2	23	8,1	30	10,6	39	13,8	46	16,3	3,64	1,586
Koordinatör öğretmen iş yerine gelince sizinle görüşüyor mu?	68	24,0	27	9,5	38	13,4	60	21,2	90	31,8	2,73	1,573
İş yerinde sözlü hakarete uğruyor musunuz?	33	11,7	26	9,2	35	12,4	69	24,4	120	42,4	2,23	1,385
İş yerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıyor mu?	51	18,0	29	10,2	32	11,3	64	22,6	107	37,8	2,48	1,517
Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?	40	14,1	23	8,1	28	9,9	59	20,8	133	47,0	2,22	1,458
Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?	60	21,2	68	24,0	54	19,1	68	24,0	33	11,7	3,19	1,328

İş yerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?	79	27,9	58	20,5	49	17,3	59	20,8	38	13,4	3,29	1,411
Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?	41	14,5	27	9,5	46	16,3	53	18,7	116	41,0	2,38	1,457
Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?	52	18,4	23	8,1	44	15,5	74	26,1	90	31,8	2,55	1,468
İş yerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?	36	12,7	38	13,4	59	20,8	85	30,0	65	23,0	2,63	1,316
Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?	76	26,9	68	24,0	49	17,3	61	21,6	29	10,2	3,36	1,349
İş yerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	83	29,3	60	21,2	53	18,7	46	16,3	41	14,5	3,35	1,419
Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	74	26,1	65	23,0	51	18,0	60	21,2	33	11,7	3,31	1,366
Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	69	24,4	56	19,8	57	20,1	64	22,6	37	13,1	3,20	1,375
İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	44	15,5	34	12,0	51	18,0	73	25,8	81	28,6	2,60	1,412
İşletmede okuldaki öğrendiklerinize uygun bilgi ve beceri kazandırılıyor mu?	53	18,7	34	12,0	48	17,0	63	22,3	85	30,0	2,67	1,481

Tablo 10 incelendiğinde öğrenciler, koordinatör öğretmen sizinle ile düzenli olarak görüşüyor mu? Sorusuna % 20 si hiç bir zaman görüşmediklerini, % 18 i her zaman, % 15,2 si çoğu zaman, % 17,7 si orta düzeyde % 29 u nadiren görüştiklerini

belirtmişlerdir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 2,82 ortalama ile koordinatör öğretmenlerin orta düzeyde öğrenciler ile düzenli olarak görüştüğüleri stajyer öğrenciler tarafından ifade edilmiştir.

Öğrenciler, izin alırken zorluk çekiyor musunuz? Sorusuna % 32,5 i hiçbir zaman zorluk çekmediklerini, % 18,7 si nadiren, % 17,3 ü orta düzeyde, % 13,2 i çoğu zaman, % 18,4 ü ise her zaman izin alırken zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 2,66 ortalama ile öğrencilerin izin alırken orta düzeyde zorluk çektikleri, öğrenciler tarafından ifade edilmiştir.

Öğrenciler, 1 aylık ücretli izin hakkınızı kullandınız mı? Sorusuna % 70,7 si hiçbir zaman izin haklarını kullanmadıklarını, % 3,9 u nadiren, % 9,5 i orta düzeyde, % 3,5 i çoğu zaman, % 12,4 ü her zaman 1 aylık ücretli izin haklarını kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 1,83 ortalama ile öğrencilerin 1 aylık ücretli izin haklarını nadiren kullandıkları ifade edilmiştir.

Öğrenciler, iş yerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz? Sorusuna; % 29,7 si hiçbir zaman ayak işlerinde kullanılmadıklarını, % 20,8 i nadiren, % 11,3 ü orta düzeyde, % 10,6 sı çoğu zaman, % 27,6 sı her zaman iş yerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanıldıklarını belirtmişlerdir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 2,86 ortalama ile öğrenciler orta düzeyde iş yerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanıldıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrenciler, istediğiniz kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz? Sorusuna; % 27,9 u hiçbir zaman istedikleri kılık kıyafet ile gitmediklerini, % 8,5 i nadiren % 9,5 i orta düzeyde % 8,5 i çoğu zaman % 45,6 sı her zaman istedikleri kıyafet ile işyerine gittiklerini belirtmişlerdir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,35 ortalama ile öğrenciler orta düzeyde istedikleri kıyafet ile işyerlerine gittiklerini ifade etmiştir.

Öğrenciler, iş yerinde öğlen yemeklerinden faydalıyor musunuz? Sorusuna; % 27,9 u hiçbir zaman öğle yemeklerinden faydalanmadıklarını, % 8,5 i nadiren, %

9,5 i orta düzeyde, % 8,5 i çoğu zaman, % 45,6 sı her zaman öğlen yemeklerinden faydalandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,64 ortalama ile öğrenciler orta düzeyde iş yerinde öğlen yemeklerinden faydalandıklarını belirtmiştir.

Öğrenciler, koordinatör öğretmen iş yerine gelince sizinle görüşüyor mu? Sorusuna; % 31,8 i hiçbir zaman koordinatör öğretmenin işyerinde görüşmediğini, % 21,2 si nadiren, % 13,4 ü orta düzeyde, % 9,5 i çoğu zaman, % 24 ü her zaman koordinatör öğretmenin iş yerine gelince kendileri ile görüştüğünü belirtmişlerdir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 2,73 ortalama ile öğrenciler koordinatör öğretmenin iş yerine gelince kendileri ile orta düzeyde görüştiklerini ifade etmiştir.

Öğrenciler, iş yerinde sözlü hakarete uğruyor musunuz? Sorusuna; % 42,4 ü hiçbir zaman sözlü hakarete uğramadıklarını, % 24,4 ü nadiren, % 12,4 ü orta düzeyde, % 9,2 si çoğu zaman, % 11,7 si her zaman iş yerinde sözlü hakarete uğradıklarını belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 2,23 ortalama ile öğrenciler işyerinde nadiren sözlü hakarete uğradıklarını belirtmiştir.

Öğrenciler, iş yerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıyor mu? Sorusuna; % 37,8 i hiçbir zaman çalışan stajyerler arasında ayırım yapılmadığını, % 22,6 sı nadiren % 11,3 ü orta düzeyde % 10,2 si çoğu zaman % 18 i her zaman iş yerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıldığını belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 2,48 ortalama ile öğrenciler işyerinde orta düzeyde sözlü hakarete uğradıklarını belirtmiştir.

Öğrenciler, hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz? Sorusuna; % 47 si hiçbir zaman hafta sonu işe gitmediklerini, % 20,8 i nadiren, % 9,9 ü orta düzeyde, % 8,1 i çoğu zaman, % 14,1 her zaman hafta sonu işe gitmemeleri gerektiği halde işe gittiklerini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 2,22 ortalama ile öğrenciler hafta sonunda nadiren işe gittiklerini belirtmiştir.

Öğrenciler, üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu? Sorusuna; % 11,7 si hiçbir zaman üzerlerine yük binmediğini, % 24 ü nadiren, % 19,1 i orta düzeyde, % 24 ü çoğu zaman, % 21,2 si her zaman üzerlerine gereğinden fazla iş yükü bindiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,19 ortalama ile öğrenciler üzerlerine orta düzeyde iş yükü bindiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, iş yerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar? Sorusuna; % 13,4 ü hiçbir zaman kadrolu personel olarak iş yapmadıklarını, % 20,8 i nadiren, % 17,3 ü orta düzeyde, % 20,5 i çoğu zaman, % 27,9 u her zaman iş yerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi iş yaptıklarını belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,29 ortalama ile öğrenciler iş yerinde orta düzeyde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi iş yaptıklarını belirtmiştir.

Öğrenciler, aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu? Sorusuna; % 41 i hiçbir zaman öğrenmelerinin etkilenmediğini, % 18,7 si nadiren, % 16,3 ü orta düzeyde, % 9,5 i çoğu zaman, % 14,5 i her zaman iş yerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma olduğunu bununda öğrenmelerini etkilediğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 2,38 ortalama ile öğrenciler iş yerinde fazla stajyer çalışma için yığılma olduğunu bununda orta düzeyde öğrenmelerini etkilediğini belirtmiştir.

Öğrenciler, okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz? Sorusuna; % 31,8 i hiçbir zaman uygulamadıklarını, % 26,1 i nadiren, % 15,5 i orta düzeyde, % 8,1 i çoğu zaman, % 18,4 ü her zaman okulda öğrendikleri bilgileri iş yerinde uyguladıklarını belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 2,55 ortalama ile öğrenciler okulda öğrendikleri bilgileri orta düzeyde iş yerinde uyguladıklarını belirtmiştir.

Öğrenciler, iş yerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu? Sorusuna; % 23 ü hiçbir zaman beceri eğitimlerinin etkilenmediğini, % 30 nadiren, % 20,8 i orta düzeyde, % 13,4 ü çoğu zaman, %

12,7 si her zaman iş yerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamalarının beceri eğitimini etkilediğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 2,63 ortalama ile öğrenciler iş yerinin sosyal olanaklarından yararlanmamalarının beceri eğitimini orta düzeyde etkilediğini belirtmiştir.

Öğrenciler, sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu? Sorusuna; % 10,2 si hiçbir zaman beceri eğitiminden soğutmadığını, % 21,6 sı nadiren, % 17,3 ü orta düzeyde, % 24 ü çoğu zaman, % 26,9 u her zaman sürekli olarak aynı işleri yapmanın stajyer öğrencileri beceri eğitiminden soğuttuğunu belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,36 ortalama ile öğrenciler sürekli olarak aynı işleri yapmanın kendilerini orta düzeyde beceri eğitiminden soğuttuğunu belirtmiştir.

Öğrenciler, iş yerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu? Sorusuna; % 14,5 i hiçbir zaman olumsuz etkilemediğini, % 16,3 ü nadiren, % 18,7 si orta düzeyde, % 21,2 si çoğu zaman, % 29,3 ü her zaman iş yerindeki yoğun çalışma temposunun okul derslerini olumsuz olarak etkilediğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,35 ortalama ile öğrenciler iş yerindeki yoğun çalışma temposunun okul derslerini orta düzeyde olumsuz olarak etkilediğini belirtmiştir.

Öğrenciler, öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu? Sorusuna; % 11,7 si hiçbir zaman hata yapmalarına sebep olmadığını, % 21,2 si nadiren, % 18,0 i orta düzeyde, % 23 ü çoğu zaman, % 26,1 i her zaman öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmalarına sebep olduğunu belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,31 ortalama ile öğrenciler öğretilmeyen işlerin yaptırılmasının orta düzeyde hata yapmalarına sebep olduğunu belirtmiştir.

Öğrenciler, sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu? Sorusuna; % 13,1 i hiçbir zaman seviyelerinin üzerinde iş beklenmediğini, % 22,6 sı nadiren, % 20,1 i orta düzeyde, % 19,8 i çoğu zaman, % 24,4 ü her zaman seviyelerinin üzerinde iş yapmaların beklendiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına

bakıldığında ise 3,20 ortalama ile öğrenciler orta düzeyde seviyelerinin üzerinde kendilerinden iş beklenildiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, işletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz? Sorusuna; % 28,6 sı hiçbir zaman işletme çalışanları ile sorun yaşamadıklarını, % 25,8 si nadiren, % 18,0 i orta düzeyde, % 12 si çoğu zaman, % 15,5 i her zaman işletme çalışanları ile sorun yaşadığını belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 2,60 ortalama ile öğrenciler işletme çalışanları orta düzeyde ile sorun yaşadığını belirtmiştir.

Öğrenciler, işletmede okuldaki öğrendiklerinize uygun bilgi ve beceri kazandırılıyor mu? Sorusuna; % 30 u hiçbir zaman uygun bilgi ve beceri kazandırılmadığını, % 22,3 ü nadiren, % 17 si orta düzeyde, % 12 si çoğu zaman, % 18,7 si her zaman işletmede okuldaki öğrendiklerine uygun bilgi ve beceri kazandırıldığını belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 2,67 ortalama ile öğrenciler işletmede orta düzeyde okulda öğrendiklerine uygun bilgi ve beceri kazandıklarını belirtmiştir.

Tablo 11

Stajyer Öğrencilerin İşyerinde Karşılaştıkları Problemler İçin Çözüm Önerileri

	Her zaman		Çoğu zaman		Orta		nadiren		Hiçbir zaman		Orta lama	Std. Sapma
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Beceri eğitime başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli	242	85,5	18	6,4	15	5,3	3	1,1	5	1,8	4,73	,763
İşletmede beceri eğitime başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı	171	60,4	52	18,4	33	11,7	13	4,6	14	4,9	4,25	1,137
Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı	181	64,0	51	18,0	28	9,9	10	3,5	13	4,6	4,33	1,090

Usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli	96	33,9	58	20,5	22	7,8	21	7,4	86	30,4	3,20	1,680
Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	199	70,3	42	14,8	11	3,9	10	3,5	21	7,4	4,37	1,191
Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	205	72,4	39	13,8	23	8,1	9	3,2	7	2,5	4,51	,950
Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	165	58,3	46	16,3	14	4,9	14	4,9	44	15,5	3,97	1,496
Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı	139	49,1	35	12,4	20	7,1	18	6,4	71	25,1	3,54	1,695
Koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri sağlanmalı	227	80,2	36	12,7	5	1,8	6	2,1	9	3,2	4,65	,881
Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30 u olan rakam en az %50 olmalı	239	84,5	31	11,0	6	2,1	5	1,8	2	0,7	4,77	,643
İşyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli	207	73,1	55	19,4	6	2,1	11	3,9	4	1,4	4,59	,830
İşletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli	187	66,1	41	14,5	26	9,2	20	7,1	9	3,2	4,33	1,103
İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkân tanınmalı	213	75,3	38	13,4	13	4,6	10	3,5	9	3,2	4,54	,968
Önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin	195	68,9	37	13,1	21	7,4	12	4,2	18	6,4	4,34	1,181

İş yerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli	205	72,4	34	12,0	26	9,2	8	2,8	10	3,5	4,47	1,015
Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	231	81,6	28	9,9	9	3,2	9	3,2	6	2,1	4,66	,858
Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli	176	62,2	30	10,6	18	6,4	18	6,4	41	14,5	4,00	1,501
Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	196	69,3	42	14,8	22	7,8	12	4,2	11	3,9	4,41	1,060
Muhasebe ile ilgili ders saatleri artırılmalı	183	64,7	35	12,4	21	7,4	16	5,7	28	9,9	4,16	1,348
İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	217	76,7	25	8,8	22	7,8	9	3,2	10	3,5	4,52	1,012

Tablo 12 incelendiğinde öğrenciler, beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli çözüm önerisine; % 1,8 i hiçbir yeterli bilgi verilmemesini, % 1,1 i nadiren, % 5,3 ü orta düzeyde, % 6,4 ü çoğu zaman, % 85,5 i her zaman beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,73 ortalama ile öğrenciler her zaman beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, işletmede beceri eğitimine başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı çözüm önerisine; % 4,9 i hiçbir zaman uyum kursu uygulanmamasını, % 4,6 sı nadiren, % 11,7 si orta düzeyde, % 18,4 ü çoğu zaman, % 60,4 ü her zaman işletmede beceri eğitimine başlamadan belli bir uyum kursu uygulanması gerektiğini

belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,25 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman işletmede beceri eğitimine başlamadan belli bir uyum kursu uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı çözüm önerisine; % 4,6 sı hiçbir zaman aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısının azaltılarak öğrencilere ilgin artırılmamasını, % 3,5 i nadiren, % 9,9 u orta düzeyde, % 18 i çoğu zaman, % 64 ü her zaman aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilginin artırılması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,33 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısının en aza indirilerek öğrenciye ilginin artırılması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli çözüm önerisine; % 30,4 ü hiçbir zaman usta öğreticiye prim verilmemesini, % 7,4 ü nadiren, % 7,8 i orta düzeyde, % 20,5 i çoğu zaman, % 33,9 u her zaman usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,20 ortalama ile öğrenciler orta düzeyde usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı çözüm önerisine; % 7,4 ü hiçbir zaman personelin özel işlerini yaptırmasının yasaklanmamasını, % 3,5 i nadiren, % 3,9 i orta düzeyde, % 14,8 i çoğu zaman, % 70,3 ü her zaman beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırmasının yasaklanması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,37 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırmasının yasaklanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli çözüm önerisine; % 2,5 i hiçbir zaman müfredatın günümüz şartlarına uygun hale getirilmemesini, % 3,2 si nadiren, % 8,1 i orta düzeyde, % 13,8 i çoğu zaman, % 72,4 ü her zaman müfredatın tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına

uygun hale getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,51 ortalama ile öğrenciler her zaman müfredatın tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı çözüm önerisine; % 15,5 i hiçbir zaman not ortalamasının göz önünde bulundurulmamasını, % 4,9 u nadiren, % 4,9 u orta düzeyde, % 16,3 ü çoğu zaman, % 58,3 ü her zaman öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,97 ortalama ile öğrenciler, çoğu zaman öğrencilerin işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı çözüm önerisine; % 25,1 i hiçbir zaman beceri eğitiminin 5 gün işyerinde uygulanmamasını, % 6,4 ü nadiren, % 7,1 i orta düzeyde, % 12,4 ü çoğu zaman, % 49,1 ü her zaman beceri eğitiminin 5 gün işyerinde uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,54 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman beceri eğitiminin 5 gün işyerinde uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri sağlanmalı çözüm önerisine; % 3,2 si hiçbir zaman koordinatör öğretmenin öğrencilerle işyerinde görüşmemesini, % 2,1 i nadiren, % 1,8 i orta düzeyde, % 12,7 si çoğu zaman, % 80,2 si her zaman koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmesinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,65 ortalama ile öğrenciler her zaman koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmelerinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30 u olan rakam en az %50 olmalı çözüm önerisine; % 0,7 si hiçbir zaman öğrencilere verilen brüt asgari ücretin % 30 u olan rakamın % 50 olmamasını, % 1,8 i nadiren, % 2,1 i orta

düzeyde, % 11 i çoğu zaman, % 84,5 i her zaman öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30 u olan rakamın en az %50 olması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,77 ortalama ile öğrenciler her zaman öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30 u olan rakamın en az %50 olması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli çözüm önerisine; % 1,8 i hiçbir yeterli bilgi verilmemesini, % 1,1 i nadiren, % 5,3 ü orta düzeyde, % 6,4 ü çoğu zaman, % 85,5 i her zaman beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,73 ortalama ile öğrenciler her zaman beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, işletmede beceri eğitimine başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı çözüm önerisine; % 4,9 i hiçbir zaman uyum kursu uygulanmamasını, % 4,6 sı nadiren, % 11,7 si orta düzeyde, % 18,4 ü çoğu zaman, % 60,4 ü her zaman işletmede beceri eğitimine başlamadan belli bir uyum kursu uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,25 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman işletmede beceri eğitimine başlamadan belli bir uyum kursu uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı çözüm önerisine; % 4,6 sı hiçbir zaman aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısının azaltılarak öğrencilere ilginin artırılmamasını, % 3,5 i nadiren, % 9,9 u orta düzeyde, % 18 i çoğu zaman, % 64 ü her zaman aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilginin artırılması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,33 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısının en aza indirilerek öğrenciye ilginin artırılması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli çözüm önerisine; % 30,4 ü hiçbir zaman usta öğreticiye prim

verilmemesini, % 7,4 ü nadiren, % 7,8 i orta düzeyde, % 20,5 i çoğu zaman, % 33,9 u her zaman usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,20 ortalama ile öğrenciler orta düzeyde usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı çözüm önerisine; % 7,4 ü hiçbir zaman personelin özel işlerini yaptırmasının yasaklanmamasını, % 3,5 i nadiren, % 3,9 ı orta düzeyde, % 14,8 i çoğu zaman, % 70,3 ü her zaman beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırmasının yasaklanması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,37 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırmasının yasaklanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli çözüm önerisine; % 2,5 i hiçbir zaman müfredatın günümüz şartlarına uygun hale getirilmemesini, % 3,2 si nadiren, % 8,1 i orta düzeyde, % 13,8 i çoğu zaman, % 72,4 ü her zaman müfredatın tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,51 ortalama ile öğrenciler her zaman müfredatın tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı çözüm önerisine; % 15,5 i hiçbir zaman not ortalamasının göz önünde bulundurulmamasını, % 4,9 u nadiren, % 4,9 u orta düzeyde, % 16,3 ü çoğu zaman, % 58,3 ü her zaman öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,97 ortalama ile öğrenciler, çoğu zaman öğrencilerin işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı çözüm önerisine; % 25,1 i hiçbir zaman beceri eğitiminin 5 gün işyerinde uygulanmamasını, % 6,4 ü

nadiren, % 7,1 i orta düzeyde, % 12,4 ü çoğu zaman, % 49,1 ü her zaman beceri eğitiminin 5 gün işyerinde uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 3,54 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman beceri eğitiminin 5 gün işyerinde uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri sağlanmalı çözüm önerisine; % 3,2 si hiçbir zaman koordinatör öğretmenin öğrencilerle işyerinde görüşmemesini, % 2,1 i nadiren, % 1,8 i orta düzeyde, % 12,7 si çoğu zaman, % 80,2 si her zaman koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmesinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,65 ortalama ile öğrenciler her zaman koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmelerinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30 u olan rakam en az %50 olmalı çözüm önerisine; % 0,7 si hiçbir zaman öğrencilere verilen brüt asgari ücretin % 30 u olan rakamın % 50 olmamasını, % 1,8 i nadiren, % 2,1 i orta düzeyde, % 11 i çoğu zaman, % 84,5 i her zaman öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30 u olan rakamın en az %50 olması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,77 ortalama ile öğrenciler her zaman öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30 u olan rakamın en az %50 olması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, işyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli çözüm önerisine; % 1,4 ü hiçbir zaman işyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmemesini, % 3,9 u nadiren, % 2,1 i orta düzeyde, % 19,4 ü çoğu zaman, % 73,1 i her zaman işyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,59 ortalama ile öğrenciler her zaman işyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, işletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli çözüm önerisine; % 3,2 si işletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işlerin öğrenciye işletilmemesini, % 7,1 i nadiren, % 9,2 si orta düzeyde, % 14,5 i çoğu zaman, % 66,1 i her zaman işletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işlerin öğrenciye işletilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,33 ortalama ile işletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işlerin çoğu zaman öğrenciye işletilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, işletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkân tanınmalı çözüm önerisine; % 3,2 si işletmede başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkân tanınmaması, % 3,5 i nadiren, % 4,6 sı orta düzeyde, % 13,4 ü çoğu zaman, % 75,3 ü her zaman işletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkân tanınması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,54 ortalama ile öğrenciler işletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin her zaman işyerinde kalabilmelerine imkân tanınması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin çözüm önerisine; % 6,4 ü önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesini, % 4,2 si nadiren, % 7,4 ü orta düzeyde, % 13,1 i çoğu zaman, % 68,9 u her zaman önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,34 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmemesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, iş yerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli çözüm önerisine; % 3,5 i iş yerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıklarının bildirilmemesini, %

2,8 i nadiren, % 9,2 si orta düzeyde, % 12 si çoğu zaman, % 72,4 ü her zaman iş yerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıklarının bildirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,47 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman iş yerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıklarının bildirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı çözüm önerisine; % 2,1 i koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmamasını, % 3,2 si nadiren, % 3,2 si orta düzeyde, % 9,9 u çoğu zaman, % 81,6 sı her zaman koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmelerinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,66 ortalama ile öğrenciler her zaman koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmelerinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli çözüm önerisine; % 14,5 i okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrencilerin de işyerlerine gönderilmesini, % 6,4 ü nadiren, % 6,4 ü orta düzeyde, % 10,6 sı çoğu zaman, % 62,2 si her zaman okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrencilerin işyerlerine gönderilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,00 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrencilerin işyerlerine gönderilmemesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli çözüm önerisine; % 3,9 u öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermemesini, % 4,2 si nadiren, % 7,8 i orta düzeyde, % 14,8 i çoğu zaman, % 62,2 si her zaman öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,41 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman

öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğretmenler okula her dönem en az bir kere rapor göndermesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, muhasebe ile ilgili ders saatleri artırılmalı çözüm önerisine; % 9,9 u muhasebe ile ilgili ders saatlerinin artırılmamasını, % 5,7 si nadiren, % 7,4 ü orta düzeyde, % 12,4 ü çoğu zaman, % 64,7 si her zaman Muhasebe ile ilgili ders saatlerinin artırılması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,16 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman muhasebe ile ilgili ders saatlerinin artırılması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, muhasebe işletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli çözüm önerisine; % 3,5 i işletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmemesini, % 3,2 si nadiren, % 7,8 i orta düzeyde, % 8,8 i çoğu zaman, % 76,7 si her zaman İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci ortalamasına bakıldığında ise 4,52 ortalama ile öğrenciler her zaman İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Öğrenci deneklerin kişisel bilgileri, öğrenci anketinin birinci bölümünde yer alan 9 adet sorudan elde edilmiştir. Anketleri yanıtlayan öğrencilerin görüntülerini çıkarmak için bu bölümde verilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Tablo 12

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans (N)	Yüzde (%)
Kız	148	52,3
Erkek	135	47,7
Toplam	283	100,0

Tablo 12 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin; % 52,3'ünü kız öğrenciler, % 47,7'sini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenci deneklerin çoğunu kız öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 13
Öğrencilerin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans (N)	Yüzde (%)
16	16	5,7
17	166	58,7
18	86	30,4
19 üstü	15	5,3
Toplam	283	100,0

Tablo 13 İncelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin; % 5,7'sinin 16 yaşında, % 58,7'sinin 17 yaşında, % 30,4'ünün 18 yaşında ve % 5,3'ünün 18 ve üzeri yaşta olduğu görülmektedir.

Tablo 14
Öğrencilerin Okumakta Oldukları Bölüm Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans (N)	Yüzde (%)
Bilgisayarlı muhasebe	154	54,4
Muhasebe	98	34,6
Bilgisayar	31	11,0
Toplam	283	100,0

Tablo 14 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin; % 54,4'ünü bilgisayarlı muhasebe bölümünde okuyan öğrenciler, % 34,6'sını muhasebe bölümünde okuyan öğrenciler, %11,0'ını ise bilgisayar bölümünde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 15
Öğrencilerin Staj Yaptıkları Sektöre Göre Dağılımı

	Frekans (N)	Yüzde (%)
Kamu	74	26,1
Özel	209	73,9
Toplam	283	100,0

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin; % 26,1'inin kamu sektöründe beceri eğitim yapan öğrencilerden, % 73,9'unun ise özel sektörde beceri eğitimi yapmakta olan öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 16

Öğrencilerin Eğitim Gördükleri İşletmenin Okudukları Bölümle İlgilerine Göre Dağılımı

	Frekans (N)	Yüzde (%)
Evet	111	39,2
Kısmen	86	30,4
Hayır	86	30,4
Toplam	283	100,0

Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin; % 39,2'si beceri eğitimi uygulamasını okuduğu bölümle ilgili işletmede yapmakta, % 30,4'ü beceri eğitimi uygulamasını kısmen okuduğu bölümle ilgili işletmede yapmakta, % 30,4'ü beceri eğitimi uygulamasını okuduğu bölümle ilgili işletmede yapmamaktadır.

Tablo 17

Öğrencilerin Meslek Eğitimi Yaptıkları İşletmeyi Kimin Bulduğu Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans (N)	Yüzde (%)
Okul Yönetimi	63	22,3
Bölüm Öğretmenleri	26	9,2
Ailem	96	33,9
Kendim	79	27,9
Diğer	19	6,7
Toplam	283	100,0

Tablo 17 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin; % 22,3'ünün işletmesi okul yönetimi tarafından, % 9,2'sinin işletmesi öğretmenleri tarafından, % 33,9'unun işletmesi ailesi tarafından, % 27,9'unun işletmesi kendisi tarafından ve % 6,7'sinin işletmesi diğer kişiler tarafından bulunmuştur.

Tablo 18

Öğrencilere İşletmelerde Meslek Eğitimini Kimin Yaptırdığı Değişkenine İlişkin Dağılım

	Frekans (N)	Yüzde (%)
Usta Öğretici	122	43,1
Diğer Personel	161	56,9
Toplam	283	100,0

Tablo 18 İncelendiğinde öğrencilere işletmelerde beceri eğitimin % 43,1'ini usta öğreticilerin yaptırdığı, öğrencilere işletmelerde beceri eğitimin % 56,9'unun diğer personel tarafından yaptırıldığı görülmektedir.

Tablo 19

Öğrencilerin İşletmede Aldıkları Meslek Eğitimini Yeterli Bulup Bulmadıkları Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans (N)	Yüzde (%)
Yeterli	71	25,1
Kısmen	111	39,2
Yetersiz	101	35,7
Toplam	283	100,0

Tablo 19 incelendiğinde öğrencilerin % 25,1'inin işletmelerde meslek eğitimini yeterli bulduğu, öğrencilerin % 39,2'unun işletmelerde meslek eğitimini kısmen yeterli bulduğu, öğrencilerin % 35,7'sinin işletmelerde meslek eğitimini yetersiz bulduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 20

Öğrencilerin İşletmede Yaptıkları İş Ve İşlemlerin İzlenmesi Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans (N)	Yüzde (%)
Her Zaman	121	42,8
Ara Sıra	78	27,6
Çok Az	55	19,4
Hiçbir Zaman	29	10,2
Toplam	283	100,0

Tablo 20 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin; işyerinde yaptıkları iş ve işlemlerin % 42,8'inin her zaman izlendiği, öğrencilerin işyerinde yaptıkları iş ve işlemlerin % 27,6'sının ara sıra izlendiği, öğrencilerin işyerinde yaptıkları iş ve işlemlerin % 19,4'ünün çok az izlendiği, öğrencilerin işyerinde yaptıkları iş ve işlemlerin % 10,2'sinin hiç bir zaman izlenmediği belirlenmiştir.

Tablo 21

Öğrencilerin “Koordinatör Öğretmen İşyerine Gelince Sizinle Görüşüyor Mu?” sorusunun Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Koordinatör Öğretmen İşyerine Gelince Sizinle Görüşüyor mu?	N	X	Ss	T	Sd	P
Kız	148	2,69	1,470	-,433	281	,004
Erkek	135	2,77	1,684			

Tablo 21 incelendiğinde “Koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu?” sorusunun cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu?” sorusuna, işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler, işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrencilerden daha fazla koordinatör öğretmenleri ile işyerlerinde görüşüklerini bildirmişlerdir.

Tablo 22

Öğrencilerin “İş Yerinde Sözlü Hakarete Uğruyor Musunuz?” Sorusuna Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

İş yerinde sözlü hakarete uğruyor musunuz?	N	X	Ss	t	Sd	P
Kız	148	2,09	1,258	- 1,770	281	,000
Erkek	135	2,39	1,501			

Tablo 22 incelendiğinde “İş yerinde sözlü hakarete uğruyor musunuz?” sorusunun cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “İş yerinde sözlü hakarete uğruyor musunuz?” sorusuna, işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler, işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrencilerden daha fazla sözlü hakarete uğramakta olduklarını bildirmişlerdir

Tablo 23

Öğrencilerin “Aynı İşyerinde Fazla Stajyer Çalıştığı İçin Yığılma Oluyor Ve Öğrenmenizi Etkiliyor Mu?” Sorusuna Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?	N	X	Ss	t	Sd	P
Kız	148	2,20	1,360	- 2,134	281	,006
Erkek	135	2,57	1,538			

Tablo 23 incelendiğinde “Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?” sorusunun cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?” sorusuna,

işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler, işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrencilerden daha fazla aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılmadan dolayı öğrenimlerinin etkilendiğini bildirmişlerdir

Tablo 24

Öğrencilerin “Beceri Eğitimine Başlamadan Önce Stajyer Öğrenciye Okul Tarafından Yeterli Bilgi Verilmeli” Çözüm Önerisinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli	N	X	Ss	t	Sd	P
Kız	148	4,79	,683	1,449	281	,011
Erkek	135	4,66	,839			

Tablo 24 incelendiğinde “Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli” çözüm önerisinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli?” çözüm önerisine, işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrenciler, işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrencilerden daha fazla beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmesi gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 25

Öğrencilerin “Beceri Eğitim Yapılan İşyerinde Personelin Özel İşlerini Yaptırması Yasaklanmalı” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Beceri eğitim yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	N	X	Ss	t	Sd	P
Kız	148	4,49	1,072	1,713	281	,008
Erkek	135	4,24	1,301			

Tablo 25 incelendiğinde “Beceri eğitim yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı” çözüm önerisine cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Beceri eğitim yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı” çözüm önerisine, işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrenciler, işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrencilerden daha fazla beceri eğitim yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırmasının yasaklanması gerektiğini bildirmişlerdir

Tablo 26

Öğrencilerin “Öğrenciler İşyerlerine Yerleştirilirken Not Ortalamaları Göz Önünde Bulundurulmalı” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	N	X	Ss	t	Sd	P
Kız	148	3,86	1,559	- 1,218	281	,050
Erkek	135	4,08	1,420			

Tablo 26 incelendiğinde “öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı” çözüm önerisine cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “öğrenciler

işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı” çözüm önerisine, işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler, işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrencilerden daha fazla öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamalarının göz önünde bulundurulması gerektiğini bildirmişlerdir

Tablo 27

Öğrencilerin “Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t-Testi Sonuçları

Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı	N	X	Ss	t	Sd	P
Kız	148	3,35	1,737	-	281	,028
Erkek	135	3,75	1,629	1,977		

Tablo 27 incelendiğinde “Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı” çözüm önerisine cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı” çözüm önerisine, işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler, işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrencilerden daha fazla beceri eğitiminin 5 gün işyerinde uygulanması gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 28

Öğrencilerin “Öğrencilere Verilen Brüt Asgari Ücretin %30'u Olan Rakam En Az %50 Olmalı” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakam en az %50 olmalı	N	X	Ss	t	Sd	P
Kız	148	4,72	,698	-1,201	281	,032
Erkek	135	4,81	,575			

Tablo 28 incelendiğinde “Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakam en az %50 olmalı” çözüm önerisine cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakam en az %50 olmalı” çözüm önerisine, işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler, işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrencilerden daha fazla öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakamın en az %50 olması gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 29

Öğrencilerin “İşyerinde Çalışan Personele Stajyer Öğrencilere Nasıl Davranılacağına İlişkin Seminer Verilmeli” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

İşyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli	N	X	Ss	t	Sd	P
Kız	148	4,66	,735	1,387	281	,034
Erkek	135	4,52	,921			

Tablo 29 incelendiğinde “İşyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli” çözüm önerisine cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde;

“İşyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli” çözüm önerisine, işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrenciler, işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrencilerden daha fazla işyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmesi gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 30

Öğrencilerin “Okulda Belli Bir Seviyeye (Eğitim) Ulaşmayan Öğrenciler İşyerlerine Gönderilmemeli” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli	N	X	Ss	t	Sd	P
Kız	148	3,82	1,629	-2,113	281	,000
Erkek	135	4,19	1,324			

Tablo 30 incelendiğinde “Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli” çözüm önerisine cinsiyet değişkenine göre farklılaşım farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli” çözüm önerisine, işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler, işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrencilerden daha fazla okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemesi gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 31

Öğrencilerin “Öğrencilerde Görülen Eksikliklerle İlgili Olarak Usta Öğreticiler Okula Her Dönem En Az Bir Kere Rapor Göndermeli” Çözüm Önerisine Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğretmenler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	N	X	Ss	t	Sd	P
Kız	148	4,33	1,145	-	281	,024
Erkek	135	4,50	,953	1,371		

Tablo 31 incelendiğinde “Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğretmenler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli” çözüm önerisine cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğretmenler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli” çözüm önerisine, işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; işletmelerde beceri eğitimi yapan erkek öğrenciler, işletmelerde beceri eğitimi yapan kız öğrencilerden daha fazla öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğretmenler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 32

Öğrencilerin “İşletmelerde Beceri Eğitimi Yaparken Bir Aylık Ücretli İzin Hakkınızı Kullandınız mı?” Sorusunun Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

İşletmelerde beceri eğitimi yaparken bir aylık ücretli izin hakkınızı kullandınız mı?	N	X	Ss	t	Sd	P
Kamu Sektörü	74	1,59	1,292	-	281	,005
Özel Sektör	209	1,91	1,465	1,660		

Tablo 32 incelendiğinde “İşletmelerde beceri eğitimi yaparken bir aylık ücretli izin hakkınızı kullandınız mı?” sorusunun sektör değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “İşletmelerde beceri eğitimi yaparken bir aylık ücretli izin hakkınızı kullandınız mı?” sorusuna, özel sektörde işletme beceri eğitimi yapan öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; özel sektörde işletme beceri eğitimi yapan öğrenciler kamu sektöründe işletme beceri eğitimi yapan öğrencilerden daha fazla bir aylık ücretli izin hakkı kullandıklarını bildirmişlerdir.

Tablo 33

Öğrencilerin “Hafta Sonu İşe Gitmemeniz Gerektiği Halde İşe Gidiyor Musunuz?” Sorusunun Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?	N	X	Ss	t	Sd	P
Kamu Sektörü	74	2,19	1,400	,869	281	,003
Özel Sektör	209	2,30	1,619			

Tablo 33 incelendiğinde “Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?” sorusunun sektör değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?” sorusuna, özel sektörde işletme beceri eğitimi yapan öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; özel sektörde işletme beceri eğitimi yapan öğrenciler kamu sektöründe işletmelerde beceri yapan öğrencilerden daha fazla hafta sonu işe gittiklerini bildirmişlerdir.

Tablo 34

Öğrencilerin “Hafta Sonu İşe Gitmemeniz Gerektiği Halde İşe Gidiyor Musunuz?” Sorusunun Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?	N	X	Ss	t	Sd	P
Kamu Sektörü	74	2.19	1,400	,869	281	,003
Özel Sektör	209	2,30	1,619			

Tablo 34 incelendiğinde “Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?” sorusunun sektör değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?” sorusuna, özel sektörde işletme beceri eğitimi yapan öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; özel sektörde işletme beceri eğitimi yapan öğrenciler kamu sektöründe işletmelerde beceri yapan öğrencilerden daha fazla hafta sonu işe gittiklerini bildirmişlerdir.

Tablo 35

Öğrencilerin “Aynı Usta Öğreticiye Düşen Öğrenci Sayısı En Aza İndirilerek Öğrenciye İlgisi Artırılmalı” Çözüm Önerisinin Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı	N	X	Ss	t	Sd	P
Kamu Sektörü	74	4,47	,864	1,291	281	,021
Özel Sektör	209	4,28	1,157			

Tablo 35 incelendiğinde “Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı ” çözüm önerisinin sektör değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde

anamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı” çözüm önerisine, kamu sektöründe işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; kamu sektöründe işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler, özel sektörde işletmelerde beceri yapan öğrencilere göre daha fazla aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısının en aza indirilerek öğrenciye ilginin artırılması gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 36

Öğrencilerin “Müfredat Tekrar Gözden Geçirilerek Günümüz Şartlarına Uygun Hale Getirilmeli” Çözüm Önerisinin Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	N	X	Ss	t	Sd	P
Kamu Sektörü	74	4,64	,821	1,370	281	,025
Özel Sektör	209	4,46	,990			

Tablo 36 incelendiğinde “Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli” çözüm önerisinin sektör değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli” çözüm önerisine, kamu sektöründe işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; kamu sektöründe işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler özel sektörde işletmelerde beceri yapan öğrencilere göre daha fazla müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmesi gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 37

Öğrencilerin “İşletmede Beceri Eğitiminde Başarılı Olan Öğrencilerin İşyerinde Kalabilmelerine İmkân Tanınmalı” Çözüm Önerisinin Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkân tanınmalı	N	X	Ss	t	Sd	P
Kamu Sektörü	74	4,68	,742	1,399	281	,007
Özel Sektör	209	4,49	1,034			

Tablo 37 incelendiğinde “İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkân tanınmalı” çözüm önerisinin sektör değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkân tanınmalı” çözüm önerisine, kamu sektöründe işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; kamu sektöründe işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler özel sektörde işletmelerde beceri yapan öğrencilere göre daha fazla işletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkân tanınması gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 38

Öğrencilerin “Önceki Dönemde Öğrenciye Müfredata Göre Eğitim Yaptırmayan İşyerlerine Bir Sonraki Dönem Öğrenci Gönderilmesin” Çözüm Önerisinin Sektör Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

Önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin	N	X	Ss	T	Sd	P
Kamu Sektörü	74	4,50	,910	1,365	281	,005
Özel Sektör	209	4,28	1,260			

Tablo 38 incelendiğinde “Önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin” çözüm önerisinin sektör değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “Önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin” çözüm önerisine, kamu sektöründe işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; kamu sektöründe işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler özel sektörde işletmelerde beceri yapan öğrencilere göre daha fazla önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmemesi gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 39

Öğrencilerin “İş Yerindeki Personeli Beceri Eğitim Yapan Öğrencilerin Yetiştirilme Amacı İle Orada Bulunduğunu Personel Olmadıkları Bildirilmeli ” Çözüm Önerisinin Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

İş yerindeki personeli beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğunu personel olmadıkları bildirilmeli	N	X	Ss	T	Sd	P
Kamu Sektörü	74	4,66	,727	1,904	281	,000
Özel Sektör	209	4,40	1,092			

Tablo 39 incelendiğinde “İş yerindeki personeli beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğunu personel olmadıkları bildirilmeli ” çözüm önerisinin sektör değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “İş yerindeki personeli beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğunu personel olmadıkları bildirilmeli ” çözüm önerisine, kamu sektöründe işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; kamu sektöründe işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler özel sektörde işletmelerde beceri yapan öğrencilere göre daha fazla İş yerindeki personeli beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğunu personel olmadıkları bildirilmesi gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 40

Öğrencilerin “İşletmelere Bu Konuda Yasal Sorumluluk Verilmeli” Çözüm Önerisinin Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

İşletmelere bu konuda yasal sorumluluk verilmeli	N	X	Ss	T	Sd	P
Kamu Sektörü	74	4,64	,885	1,145	281	,0027
Özel Sektör	209	4,48	1,052			

Tablo 40 incelendiğinde “İşletmelere bu konuda yasal sorumluluk verilmeli” çözüm önerisinin sektör değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek üzere yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuç incelendiğinde; “İşletmelere bu konuda yasal sorumluluk verilmeli” çözüm önerisine, kamu sektöründe işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Başka bir deyişle; kamu sektöründe işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler özel sektörde işletmelerde beceri yapan öğrencilere göre daha fazla işletmelere bu konuda yasal sorumluluk verilmesi gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 41

Öğretmenlerin “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı”

İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	16	16	3,50	1,366	Gruplar Arası	30,686	3	10,229	3,661	,013
	17	166	3,36	1,741	Grup İçi	779,597	279	2,794		
	18	86	3,67	1,704						
	19 ve üzeri	15	4,80	,561	Toplam	810,283	282			
	Toplam	283	3,54	1,695						

Tablo 41 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” ifadesinin yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 41A’da verilmiştir.

Tablo 41A

Öğrencilerin “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Yaş Grubu (i)	Yaş Grubu (j)	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
S X	16	17	,139	,438	,992
		18	-,174	,455	,986
		19 ve üzeri	-,1,300	,601	,199
	17	16	-,139	,438	,992
		18	-,313	,222	,576
		19 ve üzeri	-1,439(*)	,451	,018
	18	16	,174	,455	,986
		17	,313	,222	,576
		19 ve üzeri	-1,126	,468	,125
	19 ve üzeri	16	1,300	,601	,199
		17	1,439(*)	,451	,018
		18	1,126	,468	,125

Tablo 41A incelendiğinde “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” ifadesinin öğrencilerin yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; 17 yaşında olan öğrenciler ile 19 ve üzeri yaş grubunda olan öğrenciler arasında 19 ve üzeri yaş grubunda olan öğrencilerin lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, 19 ve üzeri yaş grubunda olan öğrenciler “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” ifadesine 17 yaş grubundaki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 42

Öğretmenlerin “Koordinatör Öğretmen İş Yerine Gelince Sizinle Görüşüyor mu?” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Bilgisayarlı muhasebe	154	2,97	1,565	Gruplar Arası	20,184	2	10,092	4,169	,016
	Muhasebe	98	2,40	1,545	Grup İçi	677,866	280	2,421		
	Bilgisayar	31	2,58	1,544	Toplam	14,052	2	7,026		
	Toplam	283	2,73	1,573						

Tablo 42 incelendiğinde, Öğrencilerin “Koordinatör Öğretmen İş Yerine Gelince Sizinle Görüşüyor mu?” ifadesinin bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 42A’da verilmiştir.

Tablo 42A

Öğrencilerin “Koordinatör Öğretmen İş Yerine Gelince Sizinle Görüşüyor mu?” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Bölüm (i)	Bölüm (j)	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
SX	Bilgisayarlı muhasebe	Muhasebe	,570(*)	,201	,019
		Bilgisayar	,387	,306	,451
	Muhasebe	Bilgisayarlı muhasebe	-,570(*)	,201	,019
		Bilgisayar	-,183	,321	,850
	Bilgisayar	Bilgisayarlı muhasebe	-,387	,306	,451
		Muhasebe	,183	,321	,850

Tablo 42A incelendiğinde “Koordinatör Öğretmen İş Yerine Gelince Sizinle Görüşüyor mu?” ifadesinin öğrencilerin bölüm değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile muhasebe bölümünde olan öğrenciler arasında bilgisayarlı muhasebe grubunda olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler “Koordinatör Öğretmen İş Yerine Gelince Sizinle Görüşüyor mu?” ifadesine muhasebe bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 43

Öğretmenlerin “İş Yerinin Sosyal Olanaklarından Yararlandırılmamanız Beceri Eğitiminizi Etkiliyor Mu?” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Bilgisayarlı muhasebe	154	2,58	1,282	Gruplar Arası	14,052	2	7,026	4,169	,016
	Muhasebe	98	2,51	1,372	Grup İçi	473,990	280	1,693		
	Bilgisayar	31	3,26	1,154	Toplam	488,042	282			
	Toplam	283	2,63	1,316						

Tablo 43 incelendiğinde, Öğrencilerin “İş Yerinin Sosyal Olanaklarından Yararlandırılmamanız Beceri Eğitiminizi Etkiliyor Mu?” ifadesinin bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 43A’da verilmiştir.

Tablo 43A

Öğrencilerin “İş Yerinin Sosyal Olanaklarından Yararlandırılmamanız Beceri Eğitiminizi Etkiliyor Mu?” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Bölüm (i)	Bölüm (j)	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
SX	Bilgisayarlı muhasebe	Muhasebe	,068	,168	,922
		Bilgisayar	-,680(*)	,256	,031
	Muhasebe	Bilgisayarlı Muhasebe	-,068	,168	,922
		Bilgisayar	-,748(*)	,268	,022
	Bilgisayar	Bilgisayarlı muhasebe	,680(*)	,256	,031
		Muhasebe	,748(*)	,268	,022

Tablo 43A incelendiğinde “İş Yerinin Sosyal Olanaklarından Yararlandırılmamanız Beceri Eğitiminizi Etkiliyor Mu?” ifadesinin öğrencilerin bölüm değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile bilgisayar bölümünde olan öğrenciler arasında bilgisayar bölümünde olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, bilgisayar bölümünde olan öğrenciler “İş Yerinin Sosyal Olanaklarından Yararlandırılmamanız Beceri Eğitiminizi Etkiliyor Mu?” ifadesine bilgisayarlı muhasebe bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile bilgisayar bölümünde olan öğrenciler arasında bilgisayar bölümünde olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, bilgisayar bölümünde olan öğrenciler “İş Yerinin Sosyal Olanaklarından Yararlandırılmamanız Beceri Eğitiminizi Etkiliyor Mu?” ifadesine muhasebe bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 44

Öğretmenlerin “Aynı Usta Öğreticiye Düşen Öğrenci Sayısı En Aza İndirilerek Öğrenciye İlgi Artırılmalı” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Bilgisayarlı muhasebe	154	4,37	1,035	Gruplar Arası	20,837	2	10,418	9,292	,000
	Muhasebe	98	4,51	,900	Grup İçi	313,941	280	1,121		
	Bilgisayar	31	3,58	1,544	Toplam	334,777	282			
	Toplam	283	4,33	1,090						

Tablo 44 incelendiğinde, Öğrencilerin “Aynı Usta Öğreticiye Düşen Öğrenci Sayısı En Aza İndirilerek Öğrenciye İlgi Artırılmalı” ifadesinin bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 44A’da verilmiştir.

Tablo 44A

Öğrencilerin “Aynı Usta Öğreticiye Düşen Öğrenci Sayısı En Aza İndirilerek Öğrenciye İlgi Artırılmalı” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Bölüm (i)	Bölüm (j)	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
SX	Bilgisayarlı muhasebe	Muhasebe	-,140	,137	,593
		Bilgisayar	,789(*)	,208	,001
	Muhasebe	Bilgisayarlı Muhasebe	,140	,137	,593
		Bilgisayar	,930(*)	,218	,000
	Bilgisayar	Bilgisayarlı muhasebe	-,789(*)	,208	,001
		Muhasebe	-,930(*)	,218	,000

Tablo 44A incelendiğinde “Aynı Usta Öğreticiye Düşen Öğrenci Sayısı En Aza İndirilerek Öğrenciye İlgi Artırılmalı?” ifadesinin öğrencilerin bölüm değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile bilgisayar bölümünde olan öğrenciler arasında bilgisayarlı muhasebe grubunda olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler “Aynı Usta Öğreticiye Düşen Öğrenci Sayısı En Aza İndirilerek Öğrenciye İlgi Artırılmalı?” ifadesine bilgisayar bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile bilgisayar bölümünde olan öğrenciler arasında muhasebe grubunda olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, muhasebe bölümünde olan öğrenciler “Aynı Usta Öğreticiye Düşen Öğrenci Sayısı En Aza İndirilerek Öğrenciye İlgi Artırılmalı?” ifadesine bilgisayar bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 45

Öğretmenlerin “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Bilgisayarlı muhasebe	154	3,34	1,798	Gruplar Arası	25,359	2	12,679	4,523	,012
	Muhasebe	98	3,95	1,460	Grup İçi	784,924	280	2,803		
	Bilgisayar	31	3,23	1,668	Toplam	810,283	282			
	Toplam	283	3,54	1,695						

Tablo 45 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” ifadesinin bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 45A’da verilmiştir.

Tablo 45A

Öğrencilerin “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Bölüm (i)	Bölüm (j)	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
SX	Bilgisayarlı muhasebe	Muhasebe	-,605(*)	,216	,021
		Bilgisayar	,118	,330	,938
	Muhasebe	Bilgisayarlı Muhasebe	,605(*)	,216	,021
		Bilgisayar	,723	,345	,113
	Bilgisayar	Bilgisayarlı muhasebe	-,118	,330	,938
		Muhasebe	-,723	,345	,113

Tablo 45A incelendiğinde “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” ifadesinin öğrencilerin bölüm değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile muhasebe bölümünde olan öğrenciler arasında muhasebe grubunda olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, muhasebe bölümünde olan öğrenciler “İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı” ifadesine bilgisayarlı muhasebe bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 46

Öğretmenlerin “Öğrencilere Verilen Brüt Asgari Ücretin % 30’u Olan Rakam En Az % 50 Olmalı” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

F , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Bilgisayarlı muhasebe	154	4,85	,534	Gruplar Arası	4,263	2	2,132	5,313	,005
	Muhasebe	98	4,73	,584	Grup İçi	112,344	280	,401		
	Bilgisayar	31	4,45	1,091	Toplam	116,608	282			
	Toplam	283	4,77	,643						

Tablo 46 incelendiğinde, Öğrencilerin “Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin % 30’u olan rakam en az % 50 olmalı” ifadesinin bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 46A’da verilmiştir.

Tablo 46A

Öğrencilerin “Öğrencilere Verilen Brüt Asgari Ücretin % 30’u Olan Rakam En Az % 50 Olmalı” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Bölüm (i)	Bölüm (j)	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
SX	Bilgisayarlı muhasebe	Muhasebe	,116	,082	,368
		Bilgisayar	,399(*)	,125	,007
	Muhasebe	Bilgisayarlı Muhasebe	-,116	,082	,368
		Bilgisayar	,283	,131	,097
	Bilgisayar	Bilgisayarlı muhasebe	-,399(*)	,125	,007
		Muhasebe	-,283	,131	,097

Tablo 46A incelendiğinde “Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin % 30’u olan rakam en az % 50 olmalı” ifadesinin öğrencilerin bölüm değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile bilgisayar bölümünde olan öğrenciler arasında bilgisayarlı muhasebe grubunda olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler “Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin % 30’u olan rakam en az % 50 olmalı” ifadesine bilgisayar bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 47

Öğretmenlerin “İşyerinde Çalışan Personele Stajyer Öğrencilere Nasıl Davranılacağına İlişkin Seminer Verilmeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

F , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Bilgisayarlı muhasebe	154	4,61	,819	Gruplar Arası	7,927	2	3,963	5,950	,003
	Muhasebe	98	4,70	,578	Grup İçi	186,526	280	,666		
	Bilgisayar	31	4,13	1,310	Toplam	194,452	282			
	Toplam	283	4,59	,830						

Tablo 47 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşyerinde Çalışan Personele Stajyer Öğrencilere Nasıl Davranılacağına İlişkin Seminer Verilmeli” ifadesinin bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 47A’da verilmiştir.

Tablo 47A

Öğrencilerin “İşyerinde Çalışan Personele Stajyer Öğrencilere Nasıl Davranılacağına İlişkin Seminer Verilmeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Bölüm (i)	Bölüm (j)	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
SX	Bilgisayarlı muhasebe	Muhasebe	-,094	,105	,674
		Bilgisayar	,481(*)	,161	,012
	Muhasebe	Bilgisayarlı Muhasebe	,094	,105	,674
		Bilgisayar	,575(*)	,168	,003
	Bilgisayar	Bilgisayarlı muhasebe	-,481(*)	,161	,012
		Muhasebe	-,575(*)	,168	,003

Tablo 47A incelendiğinde “İşyerinde Çalışan Personele Stajyer Öğrencilere Nasıl Davranılacağına İlişkin Seminer Verilmeli” ifadesinin öğrencilerin bölüm değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile bilgisayar bölümünde olan öğrenciler bilgisayarlı muhasebe grubunda olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler “İşyerinde Çalışan Personele Stajyer Öğrencilere Nasıl Davranılacağına İlişkin Seminer Verilmeli” ifadesine bilgisayar bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile bilgisayar bölümünde olan öğrenciler arasında muhasebe grubunda olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, muhasebe bölümünde olan öğrenciler “İşyerinde Çalışan Personele Stajyer Öğrencilere Nasıl Davranılacağına İlişkin Seminer Verilmeli” ifadesine bilgisayar bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 48

Öğretmenlerin “İş Yerindeki Personele Beceri Eğitimi Yapan Öğrencilerin Yetiştirilme Amacı İle Orada Bulunduğu Personel Olmadıkları Bildirilmeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Bilgisayarlı muhasebe	154	4,61	,819	Gruplar Arası	6,338	2	3,169	3,123	,046
	Muhasebe	98	4,70	,578	Grup İçi	284,157	280	1,015		
	Bilgisayar	31	4,13	1,310	Toplam	290,495	282			
	Toplam	283	4,59	,830						

Tablo 48 incelendiğinde, Öğrencilerin “İş yerindeki personele beceri eğitimi yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” ifadesinin bölüm değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 48A’da verilmiştir.

Tablo 48A

Öğrencilerin “İş Yerindeki Personele Beceri Eğitimi Yapan Öğrencilerin Yetiştirilme Amacı İle Orada Bulunduğu Personel Olmadıkları Bildirilmeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Bölüm (i)	Bölüm (j)	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
SX	Bilgisayarlı muhasebe	Muhasebe	-,094	,105	,674
		Bilgisayar	,481(*)	,161	,012
	Muhasebe	Bilgisayarlı Muhasebe	,094	,105	,674
		Bilgisayar	,575(*)	,168	,003
	Bilgisayar	Bilgisayarlı muhasebe	-,481(*)	,161	,012
		Muhasebe	-,575(*)	,168	,003

Tablo 48A incelendiğinde “İş yerindeki personele beceri eğitimi yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” ifadesinin öğrencilerin bölüm değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile bilgisayar bölümünde olan öğrenciler arasında bilgisayarlı muhasebe grubunda olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler “İş yerindeki personele beceri eğitimi yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” ifadesine bilgisayar bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca bilgisayar bölümünde olan öğrenciler ile muhasebe grubunda olan öğrenciler arasında muhasebe bölümünde olan lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, muhasebe bölümünde olan öğrenciler “İş yerindeki personele beceri eğitimi yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” ifadesine bilgisayar bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 49

Öğretmenlerin “Okulda Belli Bir Seviyeye (Eğitim) Ulaşmayan Öğrenciler İşyerlerine Gönderilmemeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

F , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Bilgisayarlı muhasebe	154	3,66	1,635	Gruplar Arası	39,293	2	19,647	9,234	,000
	Muhasebe	98	4,42	1,218	Grup İçi	595,703	280	2,128		
	Bilgisayar	31	4,35	1,199	Toplam	634,996	282			
	Toplam	283	4,00	1,501						

Tablo 49 incelendiğinde, Öğrencilerin “Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli” ifadesinin bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 49A’da verilmiştir.

Tablo 49A

Öğrencilerin “Okulda Belli Bir Seviyeye (Eğitim) Ulaşmayan Öğrenciler İşyerlerine Gönderilmemeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Bölüm (i)	Bölüm (j)	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
SX	Bilgisayarlı muhasebe	Muhasebe	-,763(*)	,188	,000
		Bilgisayar	-,699	,287	,053
	Muhasebe	Bilgisayarlı muhasebe	,763(*)	,188	,000
		Bilgisayar	,064	,301	,978
	Bilgisayar	Bilgisayarlı muhasebe	,699	,287	,053
		Muhasebe	-,064	,301	,978

Tablo 49A incelendiğinde “Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli” ifadesinin öğrencilerin bölüm değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile muhasebe bölümünde olan öğrenciler arasında muhasebe grubunda olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, muhasebe bölümünde olan öğrenciler “Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli” ifadesine bilgisayarlı muhasebe bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 50

Öğretmenlerin “Öğrencilerde Görülen Eksikliklerle İlgili Olarak Usta Öğreticiler Okula Her Dönem En Az Bir Kere Rapor Göndermeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

F , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Bilgisayarlı muhasebe	154	4,30	1,167	Gruplar Arası	10,625	2	5,312	4,861	,008
	Muhasebe	98	4,67	,715	Grup İçi	306,004	280	1,093		
	Bilgisayar	31	4,16	1,267	Toplam	316,629	282			
	Toplam	283	4,41	1,060						

Tablo 50 incelendiğinde, Öğrencilerin “öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli” ifadesinin bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 50A’da verilmiştir.

Tablo 50A

Öğrencilerin “Öğrencilerde Görülen Eksikliklerle İlgili Olarak Usta Öğreticiler Okula Her Dönem En Az Bir Kere Rapor Göndermeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Bölüm (İ)	Bölüm (J)	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
SX	Bilgisayarlı muhasebe	Muhasebe	-,375(*)	,135	,022
		Bilgisayar	,137	,206	,800
	Muhasebe	Bilgisayarlı muhasebe	,375(*)	,135	,022
		Bilgisayar	,512	,215	,061
	Bilgisayar	Bilgisayarlı muhasebe	-,137	,206	,800
		Muhasebe	-,512	,215	,061

Tablo 50A incelendiğinde “Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli” ifadesinin öğrencilerin bölüm değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile muhasebe bölümünde olan öğrenciler arasında muhasebe grubunda olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, muhasebe bölümünde olan öğrenciler “Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli” ifadesine bilgisayarlı muhasebe bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 51

Öğretmenlerin “İşletmelere Bu Konuda Yasal Sorumluluklar Verilmeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

F , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Bilgisayarlı muhasebe	154	4,46	1,067	Gruplar Arası	15,316	2	7,658	7,845	,000
	Muhasebe	98	4,78	,618	Grup İçi	273,327	280	,976		
	Bilgisayar	31	4,00	1,438	Toplam	288,643	282			
	Toplam	283	4,52	1,012						

Tablo 51 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli” ifadesinin bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 51A’da verilmiştir.

Tablo 51A

Öğrencilerin “İşletmelere Bu Konuda Yasal Sorumluluklar Verilmeli” İfadesinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Bölüm (i)	Bölüm (j)	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
SX	Bilgisayarlı muhasebe	Muhasebe	-,314(*)	,128	,050
		Bilgisayar	,461	,194	,062
	Muhasebe	Bilgisayarlı muhasebe	,314(*)	,128	,050
		Bilgisayar	,776(*)	,204	,001
	Bilgisayar	Bilgisayarlı muhasebe	-,461	,194	,062
		Muhasebe	-,776(*)	,204	,001

Tablo 51A incelendiğinde “İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli” ifadesinin öğrencilerin bölüm değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile muhasebe bölümünde olan öğrenciler arasında muhasebe grubunda olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, muhasebe bölümünde olan öğrenciler “İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli” ifadesine bilgisayarlı muhasebe bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca muhasebe bölümünde olan öğrenciler ile bilgisayar bölümünde olan öğrenciler arasında muhasebe grubunda olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan ($P < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, muhasebe bölümünde olan öğrenciler “İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli” ifadesine bilgisayar bölümündeki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 52

Öğretmenlerin “Koordinatör öğretmen sizinle düzenli olarak görüşüyor mu?” ifadesinin Staj Yerini Bulan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Okul yönetimi	63	3,02	1,264	Gruplar Arası	21,701	4	5,425	2,867	,024
	Bölüm Öğretmenleri	26	3,23	1,423						
	Ailem	96	2,81	1,409	Grup İçi	526,109	278	1,892		
	Kendim	79	2,75	1,409						
	Diğer	19	1,95	1,353	Toplam	547,809	282			
	Toplam	283	2,82	1,394						

Tablo 52 incelendiğinde, Öğrencilerin “Koordinatör öğretmen sizinle düzenli olarak görüşüyor mu?” ifadesinin staj yerini bulanlar değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 52A’da verilmiştir.

Tablo 52A

Öğrencilerin “Koordinatör Öğretmen Sizinle Düzenli Olarak Görüşüyor Mu?” İfadesinin Staj yerini bulan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Staj yerini bulanlar	Staj yerini bulanlar	$\bar{X}_I - \bar{X}_J$	$Sh_{\bar{X}}$	P
S X	Okul yönetimi	Bölüm Öğretmenleri	-,215	,321	,978
		Ailem	,203	,223	,934
		Kendim	,269	,232	,854
		Diğer	1,069	,360	,069
	Bölüm öğretmenleri	Okul yönetimi	,215	,321	,978
		Ailem	,418	,304	,756
		Kendim	,484	,311	,659
		Diğer	1,283	,415	,051
	Ailem	Okul yönetimi	-,203	,223	,934
		Bölüm öğretmenleri	-,418	,304	,756
		Kendim	,066	,209	,999
		Diğer	,865	,345	,183
	Kendim	Okul yönetimi	-,269	,232	,854
		Bölüm öğretmenleri	-,484	,311	,659
		Ailem	-,066	,209	,999
		Diğer	,799	,352	,273
	Diğer	Okul yönetimi	-1,069	,360	,069
		Bölüm öğretmenleri	-1,283	,415	,051
		Ailem	-,865	,345	,183
		Kendim	-,799	,352	,273

Tablo 52A incelendiğinde “Koordinatör öğretmen sizinle düzenli olarak görüşüyor mu?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda farklılığın hangi gruplar arasında olduğu bulunamamıştır. Farklılığın tesadüfi olarak ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

Tablo 53

Öğretmenlerin “İş Yerinde Stajyer Olarak Değil De Kadrolu Personel Gibi Mi İş Yaptırıyorlar?” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Okul yönetimi	63	3,30	1,315	Gruplar Arası	22,972	4	5,743	2,867	,024
	Bölüm Öğretmenleri	26	3,73	1,485						
	Ailem	96	3,09	1,444	Grup İçi	538,844	278	1,938		
	Kendim	79	3,53	1,367						
	Diğer	19	2,58	1,346	Toplam	561,816	282			
	Toplam	283	3,29	1,411						

Tablo 53 incelendiğinde, Öğrencilerin “İş yerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” ifadesinin staj yerini bulanlar değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 53A’da verilmiştir.

Tablo 53A

Öğrencilerin “İş Yerinde Stajyer Olarak Değil De Kadrolu Personel Gibi Mi İş Yaptırıyorlar” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Staj yerini bulanlar	Staj yerini bulanlar	$\bar{X}_I - \bar{X}_J$	$Sh_{\bar{x}}$	P
S X	Okul yönetimi	Bölüm Öğretmenleri	-,429	,325	,782
		Ailem	,208	,226	,932
		Kendim	-,230	,235	,916
		Diğer	,723	,364	,417
	Bölüm öğretmenleri	Okul yönetimi	,429	,325	,782
		Ailem	,637	,308	,371
		Kendim	,199	,315	,982
		Diğer	1,152	,420	,114
	Ailem	Okul yönetimi	-,208	,226	,932
		Bölüm öğretmenleri	-,637	,308	,371
		Kendim	-,438	,211	,371
		Diğer	,515	,350	,705
	Kendim	Okul yönetimi	,230	,235	,916
		Bölüm öğretmenleri	-,199	,315	,982
		Ailem	,438	,211	,371
		Diğer	,953	,356	,130
	Diğer	Okul yönetimi	-,723	,364	,417
		Bölüm öğretmenleri	-1,152	,420	,114
		Ailem	-,515	,350	,705
		Kendim	-,953	,356	,130

Tablo 53A incelendiğinde “İş yerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; farklılığın hangi gruplar arasında olduğu bulunamamıştır. Farklılığın tesadüfi olarak ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

Tablo 54

Öğretmenlerin “İş Yerindeki Yoğun Çalışma Temposu Okul Derslerinizi Olumsuz Olarak Etkiliyor Mu?” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Okul yönetimi	63	3,60	1,339	Gruplar Arası	22,097	4	5,524	2,813	,026
	Bölüm Öğretmenleri	26	3,62	1,299						
	Ailem	96	2,97	1,410	Grup İçi	545,966	278	1,964		
	Kendim	79	3,52	1,413						
	Diğer	19	3,32	1,635	Toplam	568,064	282			
	Toplam	283	3,35	1,419						

Tablo 55 incelendiğinde, Öğrencilerin “iş yerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?” ifadesinin staj yerini bulanlar değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 54A’da verilmiştir.

Tablo 54A

Öğrencilerin “İş Yerindeki Yoğun Çalışma Temposu Okul Derslerinizi Olumsuz Olarak Etkiliyor Mu?” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Staj yerini bulanlar	Staj yerini bulanlar	$\bar{X}_I - \bar{X}_J$	$Sh_{\bar{x}}$	P
S X	Okul yönetimi	Bölüm Öğretmenleri	-,012	,327	1,000
		Ailem	,634	,227	,103
		Kendim	,084	,237	,998
		Diğer	,287	,367	,961
	Bölüm öğretmenleri	Okul yönetimi	,012	,327	1,000
		Ailem	,647	,310	,362
		Kendim	,096	,317	,999
		Diğer	,300	,423	,973
	Ailem	Okul yönetimi	-,634	,227	,103
		Bölüm öğretmenleri	-,647	,310	,362
		Kendim	-,550	,213	,157
		Diğer	-,347	,352	,914
	Kendim	Okul yönetimi	-,084	,237	,998
		Bölüm öğretmenleri	-,096	,317	,999
		Ailem	,550	,213	,157
		Diğer	,203	,358	,988
	Diğer	Okul yönetimi	-,287	,367	,961
		Bölüm öğretmenleri	-,300	,423	,973
		Ailem	,347	,352	,914
		Kendim	-,203	,358	,988

Tablo 54A incelendiğinde “iş yerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; farklılığın hangi gruplar arasında olduğu bulunamamıştır. Farklılığın tesadüfi olarak ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

Tablo 55

Öğretmenlerin “İşletmede Okuldaki Öğrendiklerinize Uygun Bilgi Ve Beceri Kazandırılıyor Mu?” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Okul yönetimi	63	2,63	1,506	Gruplar Arası	23,769	4	5,942	2,778	,027
	Bölüm Öğretmenleri	26	3,00	1,386						
	Ailem	96	2,94	1,500	Grup İçi	594,669	278	2,139		
	Kendim	79	2,44	1,448						
	Diğer	19	1,95	1,268	Toplam	618,438	282			
	Toplam	283	2,67	1,481						

Tablo 55 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmede okuldaki öğrendiklerinize uygun bilgi ve beceri kazandırılıyor mu?” ifadesinin staj yerini bulanlar değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 55A’da verilmiştir.

Tablo 55A

Öğrencilerin “İşletmede Okuldaki Öğrendiklerinize Uygun Bilgi Ve Beceri Kazandırılıyor Mu?” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Staj yerini bulanlar	Staj yerini bulanlar	$\bar{X}_I - \bar{X}_J$	$Sh_{\bar{x}}$	P
S X	Okul yönetimi	Bölüm Öğretmenleri	-,365	,341	,887
		Ailem	-,303	,237	,804
		Kendim	,192	,247	,963
		Diğer	,688	,383	,522
	Bölüm öğretmenleri	Okul yönetimi	,365	,341	,887
		Ailem	,063	,323	1,000
		Kendim	,557	,331	,586
		Diğer	1,053	,441	,227
	Ailem	Okul yönetimi	,303	,237	,804
		Bölüm öğretmenleri	-,063	,323	1,000
		Kendim	,494	,222	,295
		Diğer	,990	,367	,126
	Kendim	Okul yönetimi	-,192	,247	,963
		Bölüm öğretmenleri	-,557	,331	,586
		Ailem	-,494	,222	,295
		Diğer	,496	,374	,780
	Diğer	Okul yönetimi	-,688	,383	,522
		Bölüm öğretmenleri	-1,053	,441	,227
		Ailem	-,990	,367	,126
		Kendim	-,496	,374	,780

Tablo 55 A incelendiğinde “İşletmede okuldaki öğrendiklerinize uygun bilgi ve beceri kazandırılıyor mu?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; farklılığın hangi gruplar arasında olduğu bulunamamıştır. Farklılığın tesadüfi olarak ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

Tablo 56

Öğretmenlerin “İşletmede Beceri Eğitimi Sırasında Müfredatta Bulunan Tüm İşler Öğrenciye İşletilmeli” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Okul yönetimi	63	4,54	,895	Gruplar Arası	12,811	4	3,203	2,698	,031
	Bölüm Öğretmenleri	26	3,81	1,470						
	Ailem	96	4,46	,962	Grup İçi	329,966	278	1,187		
	Kendim	79	4,20	1,181						
	Diğer	19	4,26	1,284	Toplam	342,777	282			
	Toplam	283	4,33	1,103						

Tablo 56 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli” ifadesinin staj yerini bulanlar değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 56A’da verilmiştir.

Tablo 56A

Öğrencilerin “İşletmede Beceri Eğitimi Sırasında Müfredatta Bulunan Tüm İşler Öğrenciye İşletilmeli” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Staj yerini bulanlar	Staj yerini bulanlar	$\bar{X}_I - \bar{X}_J$	$Sh_{\bar{x}}$	P
S X	Okul yönetimi	Bölüm Öğretmenleri	,732	,254	,084
		Ailem	,081	,177	,995
		Kendim	,337	,184	,501
		Diğer	,277	,285	,918
	Bölüm öğretmenleri	Okul yönetimi	-,732	,254	,084
		Ailem	-,651	,241	,124
		Kendim	-,395	,246	,633
		Diğer	-,455	,329	,751
	Ailem	Okul yönetimi	-,081	,177	,995
		Bölüm öğretmenleri	,651	,241	,124
		Kendim	,256	,165	,665
		Diğer	,195	,274	,972
	Kendim	Okul yönetimi	-,337	,184	,501
		Bölüm öğretmenleri	,395	,246	,633
		Ailem	-,256	,165	,665
		Diğer	-,061	,278	1,000
	Diğer	Okul yönetimi	-,277	,285	,918
		Bölüm öğretmenleri	,455	,329	,751
		Ailem	-,195	,274	,972
		Kendim	,061	,278	1,000

Tablo 56A incelendiğinde “İşletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; farklılığın hangi gruplar arasında olduğu bulunamamıştır. Farklılığın tesadüfî olarak ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

Tablo 57

Öğretmenlerin “Okulda Belli Bir Seviyeye (Eğitim) Ulaşmayan Öğrenciler İşyerlerine Gönderilmemeli” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Okul yönetimi	63	4,27	1,208	Gruplar Arası	21,500	4	5,375	2,436	,048
	Bölüm Öğretmenleri	26	3,46	1,772						
	Ailem	96	4,04	1,555	Grup İçi	613,496	278	2,207		
	Kendim	79	4,06	1,453						
	Diğer	19	3,32	1,668	Toplam	634,996	282			
	Toplam	283	4,00	1,501						

Tablo 57 incelendiğinde, Öğrencilerin “Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli” ifadesinin staj yerini bulanlar değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 57A’da verilmiştir.

Tablo 57A

Öğrencilerin “Okulda Belli Bir Seviyeye (Eğitim) Ulaşmayan Öğrenciler İşyerlerine Gönderilmemeli” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Staj yerini bulanlar	Staj yerini bulanlar	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
S X	Okul yönetimi	Bölüm Öğretmenleri	,808	,346	,247
		Ailem	,228	,241	,925
		Kendim	,207	,251	,954
		Diğer	,954	,389	,201
	Bölüm öğretmenleri	Okul yönetimi	-,808	,346	,247
		Ailem	-,580	,328	,539
		Kendim	-,602	,336	,524
		Diğer	,146	,448	,999
	Ailem	Okul yönetimi	-,228	,241	,925
		Bölüm öğretmenleri	,580	,328	,539
		Kendim	-,022	,226	1,000
		Diğer	,726	,373	,437
	Kendim	Okul yönetimi	-,207	,251	,954
		Bölüm öğretmenleri	,602	,336	,524
		Ailem	,022	,226	1,000
		Diğer	,748	,380	,425
Diğer	Okul yönetimi	-,954	,389	,201	
	Bölüm öğretmenleri	-,146	,448	,999	
	Ailem	-,726	,373	,437	
	Kendim	-,748	,380	,425	

Tablo 57A incelendiğinde “Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; farklılığın hangi gruplar arasında olduğu bulunamamıştır. Farklılığın tesadüfi olarak ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

Tablo 58

Öğretmenlerin “İşletmelere Bu Konuda Yasal Sorumluluk Verilmeli” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

f , X , Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
sX	Okul yönetimi	63	4,41	1,240	Gruplar Arası	11,912	4	2,978	2,992	,019
	Bölüm Öğretmenleri	26	4,08	1,230						
	Ailem	96	4,76	,594	Grup İçi	276,731	278	,995		
	Kendim	79	4,44	1,083						
	Diğer	19	4,58	1,017	Toplam	288,643	282			
	Toplam	283	4,52	1,012						

Tablo 58 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmelere bu konuda yasal sorumluluk verilmeli” ifadesinin staj yerini bulanlar değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları tablo 58A’da verilmiştir.

Tablo 58A

Öğrencilerin “İşletmelere Bu Konuda Yasal Sorumluluk Verilmeli” İfadesinin Staj Yerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Scheffe Testi Sonuçları

	Staj yerini bulanlar	Staj yerini bulanlar	$\bar{X}_I - \bar{X}_J$	$Sh_{\bar{x}}$	P
S X	Okul yönetimi	Bölüm Öğretmenleri	,336	,233	,720
		Ailem	-,348	,162	,331
		Kendim	-,030	,169	1,000
		Diğer	-,166	,261	,982
	Bölüm öğretmenleri	Okul yönetimi	-,336	,233	,720
		Ailem	-,683	,221	,050
		Kendim	-,366	,226	,621
		Diğer	-,502	,301	,596
	Ailem	Okul yönetimi	,348	,162	,331
		Bölüm öğretmenleri	,683	,221	,050
		Kendim	,317	,152	,359
		Diğer	,181	,251	,971
	Kendim	Okul yönetimi	,030	,169	1,000
		Bölüm öğretmenleri	,366	,226	,621
		Ailem	-,317	,152	,359
		Diğer	-,136	,255	,991
	Diğer	Okul yönetimi	,166	,261	,982
		Bölüm öğretmenleri	,502	,301	,596
		Ailem	-,181	,251	,971
		Kendim	,136	,255	,991

Tablo 58A incelendiğinde “İşletmelere bu konuda yasal sorumluluk verilmeli” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonrası yapılan post – hoc Scheffe testi sonucunda; farklılığın hangi gruplar arasında olduğu bulunamamıştır. Farklılığın tesadüfi olarak ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

3.7 TARTIŞMALAR

Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Önerilerinde Cinsiyet Değişkenine Göre Tartışmalar

Bu bölümde öğrencilerin cinsiyet değişkenine ilişkin elde edilen bulgular tartışılacaktır. Öğrencilerin bağımsız sorulara verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t testinde elde edilen farklılıklar incelendiğinde;

Tablo 21 incelendiğinde koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu? sorusuna erkeklerin daha fazla katıldığı görülmüştür. Bu durum;

Erkek öğrencilerin, öğretmenlerle işyerinde görüşüp kendilerini göstermek istedikleri,

Kız öğrencilerin koordinatör öğretmenle işyerinde görüşmeye önem vermedikleri,

anlamına gelebilir.

Tablo 22 incelendiğinde iş yerinde sözlü hakarete uğruyor musunuz? sorusuna erkek öğrencilerin daha fazla katıldığı görülmüştür. Bu durum;

Erkek öğrencilerin kendilerine hakaret edilmesine ses çıkarmadıkları,

Kız öğrencilerin kendilerine hakaret edilmesine ise erkeklere göre daha duyarlı davrandıklarından kendilerine daha az hakaret edildiği,

anlamına gelebilir.

Tablo 23 incelendiğinde aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu? Sorusuna erkek öğrencilerin daha fazla katıldıkları görülmüştür. Bu durum;

Kız öğrencilerin çalıştıkları ortamlarda çalışan stajyer öğrenci sayısının daha az olduğu,

Her türlü şart altında kız öğrencilerin daha iyi konsantre olarak öğrenme olayını erkek öğrencilere göre daha iyi yaptıkları,

Erkek öğrencilerin çalıştıkları ortamlarda kalabalık stajyer grubu olduğu,
Erkek öğrencilerin çalıştığı işyerinde fazla öğrenci varsa öğrenmede sıkıntı yaşadıkları,
anlamına gelebilir.

Tablo 24 incelendiğinde beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli önerisine kız öğrencilerin daha fazla katıldıkları görülmüştür. Bu durum,

Kız öğrencilerin işe başlarken hazır olarak gitmek istedikleri,
Kız öğrencilerin staja başlamadan yeterli bilgiye sahip olmak istedikleri,
Erkek öğrencilerin stajı kızlar kadar önemsemedikleri,
Erkek öğrencilerin işe başladıktan sonra öğrenirim düşüncesinde oldukları,
anlamına gelebilir.

Tablo 25 incelendiğinde beceri eğitim yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı önerisine kız öğrencilerin daha fazla katıldıkları görülmüştür. Bu durum,

Kız öğrencilerin oraya öğrenmek için gittikleri,
Erkek öğrencilerin staj bitene kadar her türlü muameleye katlanabileceği,
Kız öğrencilerin stajyer öğrencinin sahip oldukları hakları bildikleri,
Erkek öğrencilerin stajyer öğrencinin sahip oldukları hakları daha az bildikleri,
anlamına gelebilir.

Tablo 26 incelendiğinde öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı önerisine erkek öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Bu durum,

Erkek öğrencilerin işyerlerine yerleştirirken haksızlığa uğradıkları,
Kız öğrencilerin notları ne olursa olsun staj yerine daha rahat yerleştikleri,
anlamına gelebilir.

Tablo 27 incelendiğinde beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı çözüm önerisine erkek öğrencilerin daha fazla katıldıkları görülmüştür. Bu durum,

Erkek öğrencilerin hem okul hem staj eğitimini bir arada götürmekte zorlandıkları,

Kız öğrencilerin okuldan ayrı eğitim almayı benimsemedikleri,
anlamına gelebilir.

Tablo 28 incelendiğinde öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakam en az %50 olmalı önerisine erkek öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Bu durum,

Erkek öğrenciler için stajda birinci amacın para kazanmak olduğu,

Kız öğrencilerde birinci amaç paradan ziyade eğitim olduğu,
anlamına gelebilir.

Tablo 29 incelendiğinde işyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli önerisine kız öğrencilerin daha fazla katıldıkları görülmüştür. Bu durum,

Kız öğrencilerin personelin kendilerine davranışlarından rahatsız oldukları,

Erkek öğrencilerin personelin kendilerine davranışlarına tahammül gösterdikleri,

anlamına gelebilir.

Tablo 30 incelendiğinde okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli önerisine kız öğrencilerin daha fazla katılmışlardır. Bu durum,

Kız öğrencilerin kendilerine güvendikleri,

Erkek öğrencilerin seviyelerinin kızlara göre daha düşük olduklarını bildikleri,

anlamına gelebilir.

Tablo 31 incelendiğinde öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli önerisine erkek öğrenciler daha fazla katılmışlardır. Bu durum,

Erkek öğrencilerin staj yerinde yaptıkları çalışmalardan dolayı kendilerine güvendikleri,

Kız öğrencilerin kendilerine erkek öğrenciler kadar güvenmedikleri, anlamına gelebilir.

İş Yerinde Öğrenciye Verilen Eğitim Düzeyi İle İlgili Tartışmalar.

Bu bölümde öğrencilere verilen eğitim düzeyinin işletmelerde ortaya çıkan problemler ve çözüm önerilerine etkileri tartışılacaktır.

Tablo 19 incelendiğinde öğrencilerin % 74,9 unun kısmen veya tamamen verilen eğitimi yetersiz bulduğu anlaşılmıştır. Bu durum,

Beceri eğitiminin yetersiz verildiği işletmelerde öğrencilerin problemlerle karşı karşıya buldukları,

İşletmelerin öğrencileri yetiştirmek amacı ile işe almadıkları,

Öğrencilerin verilen yetersiz eğitime rağmen stajı tamamlamak adına çalışmaya devam ettikleri,

Öğrencilerin başka iş bulamama korkusu ile yetersiz eğitime ses çıkarmadıkları,

anlamına gelebilir.

İş Yerinde Karşılaşılan Problemlerde Yaş Etkili Midir İle İlgili Tartışmalar

Bu bölümde öğrencilerin yaş seviyeleri işyerinde karşılaşılan problemlerde etkili midir tartışılacaktır. Yapılan araştırmada öğrencilerin verdikleri cevaplar göstermiştir ki öğrenciler sadece işletmelerde beceri eğitimi 5 gün uygulansın önerisinde yaş seviyelerine göre bir farklı oldukları ortaya çıkmıştır. Bu durum;

19 yaşında olan öğrencilerin artık okuldan uzaklaşmak istedikleri,
19 yaşında olan öğrencilerin bir an önce çalışma hayatına atılmak istedikleri,
19 yaşında olan öğrencilerin çalışma hayatını daha fazla sevdikleri,
19 yaşında olan öğrencilerin okulda olduğu gibi işyerinde hor görülmedikleri,
17 yaşında olan öğrencilerin okulu daha fazla sevdikleri,
17 yaşında olan öğrencilerin meslek yaşamına başlamak için daha genç olduklarını düşünmeleri,
17 yaşında olan öğrencilerin iş hayatına uyum sağlamada zorluk çektikleri, anlamına gelebilir.

Staj Yapılan İşletmeyi Bulanlar Açısından Farklılık Var mıdır İle İlgili Tartışmalar.

Bu bölümde öğrencilere işletmeyi kimin bulduğu değişkenine göre elde edilen bulgular tartışılacaktır. Öğrenci deneklerin bağımsız sorulara verdikleri cevapların staj yapılan işletmeyi kimin bulduğu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Bu anlamlı farklılıklar için post hoc (sheffe) testi yapılmış fakat bu test sonucu ortaya çıkan sonuca göre bu farklılıkların hepsi tesadüfi olarak ortaya çıktıkları anlaşılmıştır.

Okunulan Bölümler Açısından Farklılık Var mıdır İle İlgili Tartışmalar.

Bu bölümde öğrencilere okuduğu bölüm değişkenine göre elde edilen bulgular tartışılacaktır. Öğrenci deneklerin bağımsız sorulara verdikleri cevapların okudukları bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Tablo 42A incelendiğinde Koordinatör Öğretmen İş Yerine Gelince Sizinle Görüşüyor mu? ifadesine bilgisayarlı muhasebe bölümünde okuyan öğrenciler muhasebe bölümünde okuyan öğrencilere daha fazla katılmaktadırlar. Bu durum,

Bilgisayarlı muhasebe bölümünde okuyan öğrencilerin bürolarda oturarak çalıştıklarından öğretmenlerle işyerinde görüşebildikleri,

Muhasebe bölümü öğrencilerinin ise genellikle koordinatör öğretmen iş yerine geldiğinde iş takibi için dışarıda oldukları,

anlamına gelebilir.

Tablo 44A incelendiğinde Aynı Usta Öğreticiye Düşen Öğrenci Sayısı En Aza İndirilerek Öğrenciye İlgi Artırılmalı ifadesine bilgisayar bölümünde okuyan öğrenciler bilgisayarlı muhasebe ve muhasebe bölümünde okuyan öğrencileri göre daha fazla katılmaktadırlar. Bu durum,

Bilgisayar bölümünde okuyan öğrencilerin daha fazla ilgiye ihtiyaç duydukları,

Bilgisayar bölümünde okuyan öğrencilerin eğitime daha ciddi yaklaştıkları,

Bilgisayar bölümünde okuyan öğrencilerin kendilerine verilen işleri daha doğru yapmak istedikleri,

Bilgisayarlı muhasebe ve muhasebe bölümünde okuyan öğrencilerin yaptıkları işlerde usta öğreticinin pek fazla etkisinin olmadığı,

anlamına gelebilir.

Tablo 45A incelendiğinde İşletmelerde Beceri Eğitimi 5 Gün İşyerinde Uygulanmalı ifadesine muhasebe bölümünde okuyan öğrenciler daha fazla katılmaktadırlar. Bu durum,

Muhasebe bölümünde okuyan öğrencilerin yaptıkları işten büyük zevk alarak yaptıklarını,

Muhasebe bölümü öğrencilerinin stajın son senesinde okuldan soğudukları,

Bilgisayarlı muhasebe ve bilgisayar bölümü öğrencilerinin okulun son senesinde okuldan ayrı kalmak istemedikleri,

anlamına gelebilir.

Tablo 46A incelendiğinde öğrencilere verilen brüt asgari ücretin % 30'u olan rakam en az % 50 olmalı ifadesine bilgisayarlı muhasebe öğrenciler daha fazla katılmaktadırlar. Bu durum,

Bilgisayarlı muhasebe bölümü öğrencilerinin paraya daha çok önem verdikleri,

Muhasebe ve bilgisayarlı muhasebe bölümü öğrencilerinin eğitime daha fazla önem verdikleri,

anlamına gelebilir.

Tablo 47A incelendiğinde İşyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli ifadesine muhasebe bölümünde olan öğrenciler bilgisayar bölümünde olan öğrencilere göre ve bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler bilgisayar bölümünde olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Bu durum,

Muhasebe ve bilgisayarlı muhasebe bölümünde okuyan öğrencilerin çalıştıkları işyerinde personel tarafından rahatsız edildikleri,

Bilgisayar bölümünde okuyan öğrencilerin bu durumdan fazla etkilenmedikleri,

anlamına gelebilir.

Tablo 48A incelendiğinde İş yerindeki personele beceri eğitimi yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli ifadesine muhasebe bölümünde olan öğrenciler bilgisayar bölümünde olan öğrencilere göre ve bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrenciler bilgisayar bölümünde olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Bu durum,

Bilgisayarlı muhasebe ve muhasebe bölümünde çalışan öğrencilerin personel gibi iş yükledikleri,

Bilgisayarlı muhasebe ve muhasebe bölümünde çalışan öğrencilerin mesleki eğitim kanunundan doğan haklarını bildikleri,

Bilgisayar bölümünde olan öğrencilerin yaptıkları staj gereği bundan etkilenmedikleri,

Bilgisayar bölümünde okuyan öğrencilerin kendilerini personele daha yakın hissettikleri,

anlamına gelebilir.

Tablo 49A incelendiğinde Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli ifadesine muhasebe bölümünde olan öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe bölümünde olan öğrencilere göre daha fazla katıldıkları görülmüştür. Bu durum,

Muhasebe bölümünde olan öğrencilerin okulda aldıkları eğitimden dolayı kendilerine güvenmedikleri,

Bilgisayarlı muhasebe bölümü öğrencilerinin aldıkları eğitimden dolayı kendilerine güvendikleri,

anlamına gelebilir.

Tablo 51A incelendiğinde işletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli ifadesine muhasebe bölümünde okuyan öğrenciler bilgisayarlı muhasebe ve bilgisayar bölümünde okuyan öğrencilere göre daha fazla katılmışlardır. Bu durum,

Muhasebe bölümünde okuyan öğrencilerin beceri eğitiminin önemini kavradıkları,

Bilgisayarlı muhasebe ve bilgisayar bölümü öğrencilerinin ise kendileri yararına olacak beceri eğitiminin önemini kavrayamadıkları,

anlamı çıkabilir.

BÖLÜM IV

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin işletmelerde yaptığı beceri eğitim uygulamasında karşılaştıkları problemler ve bunların çözüm yollarının neler olabileceği araştırma konumuzu oluşturmaktadır.

Bu bölümde ticaret meslek liselerinde okuyan lise 3. sınıf öğrencilerine yapılan araştırma bulgularından elde edilen verilere dayalı sonuçlar verilmiş ve sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Bu araştırma amacına ulaşmak için yapılan kaynak taraması, verilerin toplanması, toplanan verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması sırasında elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar aşağıda verilmiştir.

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 52,3 ünü kız öğrenciler, % 47,7 sini erkek öğrenciler oluşturmuştur.
2. Öğrencilerin % 26,1 i kamu sektöründe beceri eğitimi yapmakta % 73,9 u ise özel sektörde beceri eğitimi yapmaktadır.
3. Öğrencilerin %39,2 si bölümleri ile ilgili alanda beceri eğitimi yapmakta, % 30,4 ü kısmen bölümleri ile ilgili alanda beceri eğitimi yapmakta, % 30,4 ü ise bölümleri ile alakalı olmayan alanda beceri eğitimi yapmakta oldukları ortaya çıkmıştır.
4. Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinin 60. maddesine göre öğrencilerin tamamının beceri eğitimi için işyerlerine okul tarafından yerleştirilmesi gerekirken, % 22,3 ü okul yönetimi tarafından öğrencilerin %9,2 si öğretmenler tarafından işe yerleştirilmekte, öğrencilerin büyük çoğunluğunu oluşturan %68,5 luk kesim ise kendi imkânları ile işe yerleşmek oldukları ortaya çıkmıştır.

5. Öğrencilerin % 43,1 i beceri eğitimini usta eğitici yanında, öğrencilerin % 56,9 ı ise diğer personel yanında beceri eğitimi yapmakta oldukları ortaya çıkmıştır.
6. Öğrencilerin % 25,1 i yapmış oldukları beceri eğitimini yeterli görmekte, öğrencilerin % 39,2 si yapmış oldukları beceri eğitimini kısmen yeterli görmekte, öğrencilerin % 35,7 si ise yapmış oldukları beceri eğitimini yetersiz görmekte oldukları ortaya çıkmıştır.
7. Öğrencilerin % 42,8 i iş yerinde yaptıkları iş ve işlemlerin her zaman izlendiği, %27,6 sı iş yerinde yaptıkları iş ve işlemlerin ara sıra izlendiği, % 19,4 ü iş yerinde yaptıkları iş ve işlemlerin çok az izlendiği, % 10,2 si iş yerinde yaptıkları iş ve işlemlerin hiçbir zaman izlenmediği ortaya çıkmıştır.
8. Öğrencilerin % 20,1 i hiçbir zaman koordinatör öğretmenlerin kendileri ile düzenli olarak görüşmediği, % 29,1 i ise koordinatör öğretmenle nadiren düzenli olarak görüştükleri ortaya çıkmıştır.
9. Öğrencilerin % 70,7 sinin 1 aylık ücretli izin hakkından hiçbir zaman faydalanamadığı ortaya çıkmıştır.
10. Öğrencilerin % 27,6 sının her zaman, % 10,6 sının çoğu zaman işletmelerde temizlik, çay servisi vb. ayak işlerinde kullanıldığı ortaya çıkmıştır.
11. Öğrencilerin % 31,8 inin hiçbir zaman işyerinde koordinatör öğretmenlerle görüşmedikleri, % 21,2 sinin ise nadiren işyerinde koordinatör öğretmenle görüştükleri ortaya çıkmıştır.
12. Öğrencilerin % 42,4 ünün işyerlerinde her zaman sözlü hakarete uğradıkları ortaya çıkmıştır.
13. Öğrencilerin, % 14,1 inin her zaman, % 8,1 inin ise çoğu zaman hafta sonlarında işyerlerinde çalışmak zorunda kaldıkları ortaya çıkmıştır.
14. Öğrencilerin % 31,8 i okulda öğrendikleri bilgileri hiçbir zaman işyerinde uygulayamadıklarını, % 26,1 i ise okulda öğrendikleri bilgileri nadiren işyerinde uyguladıkları ortaya çıkmıştır.
15. Öğrencilerin % 29,3 ü her zaman iş yerindeki yoğun çalışma temposunun okul derslerini olumsuz etkilediği, öğrencilerin % 21,2 sinin ise

çoğu zaman yoğun çalışma temposunun okul derslerini olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır.

16. Öğrencilerin % 24,4 ünden her zaman seviyelerinin üzerinde iş beklendiği % 19,8 inden ise çoğu zaman seviyelerinin üzerinde iş beklendiği ortaya çıkmıştır.

17. Öğrencilerin % 30 unun hiçbir zaman işletmede okuldaki öğrendiklerine uygun bilgi ve beceri kazanmadığı, % 22,3 ü ise nadiren işletmede okuldaki öğrendiklerine uygun bilgi ve beceri kazandıkları ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Öğrenciler işyerlerinde staja başlamadan evvel belli bir süre uyum eğitimine alınarak iş yerinin işleyişi, kuralları ve işyerinin kültürü hakkında yetiştirilmelidir.

2. Haftanın üç iş günü işyerlerinde çalışarak okul yaşamından ve derslerden uzak kalan öğrencilerin, okul derslerine karşı ilgilerinin azalmaması için gerekli önlemler alınmalıdır.

3. Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek stajyer öğrenciye ilgi artırılmalıdır.

4. Stajyer öğrencilere ödenen aylık ücret artırılarak öğrencilerin işyerlerinde daha verimli olmaları sağlanabilir.

5. Usta öğreticilere devlet tarafından belli bir miktar prim verilerek stajyer öğrencilerin eğitimi ile daha fazla ilgilenmeleri sağlanmalıdır.

6. Stajyer öğrenci çalıştıran işyerlerine devlet tarafından kolaylıklar sağlanarak, stajyer öğrenci çalıştıran işyerlerinin sayısı artırılmalıdır.

7. Öğrenciler işyerlerine yerleşirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalıdır.

8. Koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle düzenli olarak görüşmeleri sağlanmalı ve ortaya çıkan problemleri beraber çözmeleri sağlanmalıdır.

9. İşyerlerinde beceri eğitimini başarı ile tamamlayan öğrencilerin işyerlerinde kalmalarına imkân tanınmalı.

10. Okulda öğrenilen teorik bilgilerin işletmelerde alınan mesleki bilgi ve becerilerle uyum sağlaması için öğretim programları gözden geçirilmelidir.
11. Öğrenci ile ilgilenmeyen onun eğitimin katkıda bulunmayan müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine stajyer öğrenci gönderilmemesi sağlanmalı.
12. Okulda belli bir eğitim seviyesine ulaşmayan öğrenciler beceri eğitimine gönderilmemeli.
13. Öğrencileri bölümleri ile ilgili alan ve dal derslerinin sayısı artırılmalı.
14. İşletmelere yasal sorumluluklar verilmeli.
15. Öğrencilerin sürekli olarak aynı işleri yapmalarının önüne geçilerek, farklı bölümlerde görevlendirilmeli ve kendilerini geliştirmelerine imkân tanınmalıdır.
16. Okul ve işletme temsilcileri yılda en az bir kere toplanmalı ve beceri eğitiminin değerlendirilmesini yaparak görülen aksaklıkları çözücü önlemler almalıdır.
17. Öğrencilerin istekliliğini artırmak için işyerlerinin sosyal olanaklarından faydalanmaları sağlanmalıdır.
18. İl mesleki eğitim kurulunun daha aktif bir şekilde çalışması sağlanmalıdır.
19. Öğrencilerin çalışma saatlerine ve tatil günlerine dikkat edilmelidir.
20. Öğrencilerin 1 aylık ücretli izin haklarını kullanmaları sağlanmalıdır.
21. Öğrencilerin ayak işlerinde kullanmaları engellenmelidir.
22. Öğrencilerin karşılaştıkları sorunlarıyla ilgilenilmesi için okulların rehberlik servislerinin yeterli ve aktif hale gelmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

ÂDEM, Mahmut. "**İnsangücü Planlaması**" Eğitim ve Bilim. Cilt:2, Sayı 12, Mart 1978, ss.16-21.

AKHUN, İ.: "**Okul Sanayi Ortaklaşa (OSANOR) Eğitimi, Çağdaş Gelişmeler Işığında Türkiye'de Eğitim Fakültelerinin Yeri ve Rolü**" Uluslar Arası Sempozyumu, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:2, 1987.

ALKAN, Cevat. **DOĞAN**, Hıfzı. **SEZGİN**, İlhan. "Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları" Ankara, 1988. Alkım Yayınevi

ARIKAN, Rauf. "Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama". Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti. Ankara, 2004

AYKAÇ, Necdet, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 155–156, Ankara, 2002.

AYTEN, Ulusoy, "**Kalifiye İşgücünün Yetiştirilmesinde Eğitim Kurumu İşletme İşbirliği Türkiye Uygulaması**" İşveren dergisi, Mayıs 2004, s. 23–24

BALCI, A. Erkan. "Mesleki ve Teknik Eğitimin Milli Gelir Artışı ve İstihdam Üzerine Etkileri" Doktora Tezi, İzmir, 1996.

BALOĞLU, Zekai. **Türkiye'de Eğitim Sorunlar ve Değişime Yapısal Uyum Önerileri**. TÜSİAD Yayınları, İstanbul, 1990.

BINICI, Hanifi, "Mesleki eğitimde arayışlar " Ankara Üniversitesi – İVETA Bölgesel Konferansı – 20-22 Ekim 2003, Ankara

CEDEFOP, **Vocational education and training in Spain**, 1995, s.27.

ÇITTİR, Tuba. “Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi El Sanatları Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin devam Ettikleri Öğretmenlik Programlarına İlişkin Tutumları İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003.

DUMAN, Tayyip “**Avrupa Birliği Eğitim Programları Leonardo Vinci Programı**“ Milli Eğitim Dergisi Sayı 150, Ankara, sayfa 74–76

ERTÜRK, Selahattin, Eğitimde Program Geliştirme, Yelkentepe Yayınları, Ankara 1972

EYMEN, U. Erman. “**SPSS 15.0 Veri Analiz Yöntemleri**” İstatistik Merkezi Yayın No: 1, İstanbul, Ekim 2007

EYMEN, U. Erman. “**Tez Önerisi Nasıl Hazırlanır**”, İstatistik Merkezi Yayın No: İstanbul, 2 Ekim 2007

GÜROL, Mehmet, “**Okul-Sanayi İşbirliği**”, Pegem Yayınevi, Ankara, 1997.

HOUSTON, Archester, “**Anket Hazırlama Kılavuzu**”, İstatistik Merkezi Yayınları, İstanbul, 2006

KAPLER, W. (1996). “Almanya’da Mesleki ve Teknik Eğitim” **21. Yüzyıla Doğru Meslek Yüksekokullarının Yeniden Yapılanması Uluslararası Sempozyum 22-23 Mayıs 1996.** Çankırı: Ankara Üniversitesi Basımevi.

KARAKUCAK, Oğuz. **Avrupa Toplumunda ve Türkiye’de Meslekî Eğitim,** İktisadî Kalkınma Vakfı Yayınları, Ankara, 1992, s. 70-71.

KAYA, Hüsamettin, “**Mesleki Eğitimde İşletmelerin Ve Eğitim Kurumlarının Yaşadığı Sorunlar Ve Çözüm Önerileri**”, İşveren dergisi, Mayıs 2004, s. 23-24

KUNT, Muammer, “**Ticaret Lisesi Öğrencilerinin Denizli İli Muhasebe Bürolarında Yapmakta Oldukları Beceri Eğitimi Uygulamasında Karşılaşılan**

Sorunlar Ve Bunların Okul Başarısına Etkileri”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

MEB, “16. Milli Eğitim Şurası”. Ankara, 1999

MEB, “Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği” Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2002

MEB, “Ders Geçme ve Kredi Sistemi Uygulayan Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlan Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi Yönetmeliği”, Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 12 Nisan Sayı: 2380, 1993.

MEB, “3308 Sayılı Meslekî Eğitim Kanunu” Resmi Gazete Yayım Tarihi ve Sayısı: 19.06.1986 – 19139

MEB, “Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları ve Programları”, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Ankara 2000.

MEGSB ”Ticaret Ve Turizm Öğretimi”, Ticaret Ve Turizm Daire Başkanlığı, Ankara Nisan 1987

MESS, “Milenyum Eşiğinde Mesleki Eğitim”; İstanbul: Rota Yayınları 12–13, 1999

METARGEM. “Meslek Lisesi Mezunlarının İzlenmesi Projesi.” Yayımlanmamış Araştırma Raporu. Ankara, 1992.

METGE, “Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme (METGE Projesi)-Üçüncü Dilim Proje Önerisi”, MEB Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ankara, 1995.

MİTCHELL, E. F, “Cooperative Vocational Education (Principles, Methods and Problems)”, USA: Baston Allyn and Bacon Inc, 1977.

NORTON, E. Robert; “**Develop Local Plans for Vocational Education**”,
Colombus The Ohio State Universty, 1985

ÖZDAMAR, Kazım, “**Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi**”, Kaan
Kitapevi, Eskişehir, 2004.

ÖZDİL, İlhan. “**Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunlar/Çözümler Ulusal/Evrensel
Perspektif**” MEB. Çıraklık ve Mesleki Teknik Eğitim Konseyi Hazırlık Dokümanı,
Ankara. 1990.

PEHLİVAN, İnayet, “**Çıraklık Ve Mesleki Eğitimi Kanunu Gereğince
Sümerbank Banka Şubelerinde Ticaret Lisesi Öğrencilerine Yaptırılan Beceri
Eğitimi**”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilgiler
Enstitüsü, Ankara 1988

SARAN, Nephane ve Taylan Akkayan. “**Çalışan Gençliğin İşbaşında Eğitimi
Çıraklık, Kalfalık, Mesleğe Yönelme Sorunları.**” MEGSB. Gençlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1988.

ŞAHİNKESEN, Ali. “**Eğitimde İkili Sistem (Okul-İşyeri İşbirliğine Dayalı
Sistem)**” Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Cilt 25, Sayı.2, Ankara,1992, ss.687-
701.

ŞAHİNKESEN, Ali “**Eğitimde İkili Sistem**”, İzmir 1. Eğitim Kongresi Bildirileri
Aralık, 1993, İzmir

TAMEM, “**2000 yılında Meslekî Eğitim Sempozyumu**” İMKB Toplantı salonu,
Dokümantasyon, İstanbul, 1996, s.72.

TİSK, “**Türkiye’de ve Dünya’da Meslekî Eğitim**”, İnceleme yayımları, Ankara,
1997, s.91.

TİSK, (1997). “**Türkiye’de ve Dünya’da Mesleki Eğitim Türk Özel Sektörünün Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri**” Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yayın No:168. Ankara: Ödül Tasarım San. Tic. Ltd. Şti.

ULUSOY, A. “**Kalifiye İşgücünün Yetiştirilmesinde Eğitim Kurumu-İşletme İşbirliği Türkiye Uygulaması**”, G.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi, Ankara, 2004.

UYANIK, Hüseyin. “**İzmir İli Ticaret Meslek Lisesi Öğrencilerinin Kamu Kurum Ve Kuruluşlarında Yapmakta Oldukları Beceri Eğitimi İle İlgili Bir Araştırma**” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Enstitüsü, Ankara 1998

UYSAL, Nurdoğan. “**Ticaret Lisesi Öğrencilerinin Staj Eğitimlerinin Mesleki Eğitimlerine Ve Staj Yerlerine Etkisi Bir Uygulama**”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006

ÜLTANIR, Gürcan. **Karşılaştırmalı Eğitim Bilimi “Kavram ve Teknikler”**. Eylül Yayınları, Ankara, 2000, s. 115.

ÜNAL, L. Işıl. “**İşbaşında Yetiştirmenin Verimlilik ve İstihdam Açısından değerlendirilmesi**”. Milli Prodüktivite Merkezi, MPM Verimlilik Dergisi. 1996/1 Ankara

WOODHALL, Mauren. “**Education, Work And Employment İn Developing Countries – A Synthesis Of Revent Research** ” International Development Research Center Manuscript Reports, Ottawa; IDRC, 1979

YÜKSEK, Özge, “**Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında İşletmede Beceri Eğitimi Uygulamasının İşletme Ve Öğrenci Açısından Değerlendirilmesi (Elektronik-Bilgisayar Bölümleri)**” Teknik Öğretmen Yüksek Lisans Tezi Teknoloji Eğitimi Anabilim Dalı Danışman” İstanbul, 2006

<http://www.dpt.gov.tr/abegp/leonardo/belgeler/LEONARDOGENELBILGI1.pdf>
09.09.2007

www.egitimdergisi.hacettepe.edu.tr/19872İLHAN%20SEZGİN.pdf

<http://www.egitimdergisi.hacettepe.edu.tr/19872ETHEM%20%C3%96ZG%C3%9CVEN.pdf> 09.09.2007

(<http://www.izto.org.tr/IZTO/TC/IZTO+Bilgi/bulten/> 17.10.2007)

(http://www.izto.org.tr/NR/rdonlyres/7475BDA1-95B7-4855-B351-9ADCE4362AFE/6662/ticaretlise_bkarsl%C4%B1oglu.pdf) 17.10.2007

<http://www.meb.gov.tr/stats/ist2001/bolum6s1.htm> (28.04.2007).

<http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html>, 17.10.2007)

<http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html> (22.04.2007).

<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/197.html> (05.04.2007).

http://www.myo.euniv.edu.tr/web_2003/Erasmus/Erasmus_data/leonardo_TR.htm(15.05.2007).

<http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/megep.htm>(27.04.2007).

<http://www.sg.k12.tr/index.php?id=1038&L=1>

<http://www.tisk.org.tr/yayinlar.asp?sbj=ic&id=1182> (01.05.2007).

<http://www.tisk.org.tr/yayinlar.asp?sbj=ic&id=1250> (11.04.2007).

http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/ticaret_lisesi.htm 15.10.2007

<http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/istatistik.htm> 17.10.2007

yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/spring2007/bby208/

DEĞERLİ ÖĞRENCİ

Bu araştırma **işletmelerde beceri eğitimine başlamış Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerinin işletmelerde karşılaştığı sorunları ve çözüm yollarını** saptamak amacıyla yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere yapılmaktadır.

Ankete vereceğiniz cevaplarınız sadece bu araştırma için kullanılacak olup bunun dışında hiçbir kişi kurum veya kuruluşa verilmeyecektir. Bu nedenle ankete adınızı yazmayınız. Anket sorularına vereceğiniz cevapların gerçeği yansıtması araştırmanın doğru ve güvenilir sonuçlandırılmasını sağlayacaktır. Sizden ricamız her soruyu okuduktan sonra en uygun cevabı işaretlemenizdir. **Lütfen cevapsız soru bırakmayınız**. İşaretlerken sizin için en uygun olan seçeneğe (X) işaretini koyarak yapınız. Objektif sonuç için bütün soruları dikkatlice okuyup cevaplayınız.

İlgi ve alakanızdan dolayı teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Tez danışmanı

Prof. Dr. Semra ÜNAL

Mahmut Sami DEMİRCİ

A. KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz ?
a. () Kız b. () Erkek
2. Yaş grubunuz aşağıdakilerden hangisine uymaktadır ?
a. () 15 b. () 16 c. () 17 d. () 18 e. () 19 ve yukarısı
3. Ticaret Meslek Lisesindeki bölümünüz
a. () Bilgisayarlı Muhasebe b. () Muhasebe c. () Bilgisayar
4. Staj yaptığınız işyeri hangi sektörde faaliyet gösteriyor
a () Kamu b () Özel
5. Eğitim gördüğünüz işletme okuduğunuz bölümle ilgili mi?
a. () Evet b. () Kısmen c. () Hayır
6. Meslek eğitimi yaptığınız işletmeyi kim buldu ?
a. () Okul yönetimi b. () Bölümdeki Öğretmenler
c. () Ailem d. () Kendim
e. () Diğer belirtiniz.....
7. İşletmede meslek eğitimi uygulamasını kim yaptırıyor
a. () Usta öğretici b. () Diğer personel
8. İşletmede aldığınız meslek eğitimi yeterli buluyor musunuz?
a. () yeterli b. () Kısmen c. () yetersiz

9. İşletmede iş ve işlemleri doğru olarak yapıp yapmadığınız ne derece izleniyor
a. () Her zaman b.() Ara sıra c. () Çok az d. () Hiçbir zaman

BÖLÜM II

A. SORUNLARLA İLGİLİ BİLGİLER

İşletmelerde karşılaştığınız sorunların düzeyini sizin için en uygun şıkka çarpı koyup işaretleyin

Aşağıdaki sorulara size en uygun gelen şikkı işaretleyiniz (her maddeyi ayrı ayrı cevaplandırınız)	HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	ORTA	NADİRE N	HİÇBİR ZAMAN
1. Koordinatör Öğretmen sizinle düzenli olarak görüşüyor mu?					
2. İzin alırken zorluk çekiyor musunuz?					
3. 1 aylık ücretli izin hakkınızı kullandınız mı?					
4. İş yerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?					
5. İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?					
6. İş yerinde öğlen yemeklerinden faydalıyor musunuz?					
7. Koordinatör öğretmen iş yerine gelince sizinle görüşüyor mu?					
8. İş yerinde sözlü hakarete uğruyor musunuz?					
9. İş yerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıyor mu?					
10. Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?					
11. Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?					
12. İş yerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?					
13. Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?					
14. Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?					
15. İş yerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?					

16. Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?					
17. İş yerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?					
18. Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?					
19. Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?					
20. İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?					
21. İşletmede okuldaki öğrendiklerinize uygun bilgi ve beceri kazandırılıyor mu?					

B. ÇÖZÜM ÖNERİLERİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

. Aşağıdaki sorulara size en uygun gelen şıkkı işaretleyiniz (her maddeyi ayrı ayrı cevaplandırınız)	HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	ORTA	NADİREN	HİÇBİR ZAMAN
1. Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli					
2. İşletmede beceri eğitimine başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı					
3. Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı					
4. Usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli					
5. Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı					
6. Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli					
7. Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı					
8. Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı					

9. Koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri sağlanmalı					
10. Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30 u olan rakam en az %50 olmalı					
11. İşyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli					
12. İşletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli					
13. İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkân tanınmalı					
14. Önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin					
15. İş yerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli					
16. Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı					
17. Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli					
18. Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli					
19. Muhasebe ile ilgili ders saatleri artırılmalı					
20. İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli					

Anket sorularında yer almayan konu ile ilgili ve değinemediğimiz konular varsa, görüş ve önerilerinizi lütfen aşağıdaki boşluğa maddeler halinde yazınız.

.....
.....
.....

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
İŞLETMELERDE MESLEK EĞİTİMİ SÖZLEŞMESİ

Ö ğ r e n c i n i n

Adı Soyadı		Numarası	
T.C. Kimlik No .		Sınıfı-Şubesi	
Baba Adı		Alan/Dalı	
Ana Adı		Öğretim Yılı	
Doğum Yeri		İşletmede Meslek Eğitimine Başlama Tarihi	
Doğum Tarihi		İkametgâh Adresi ve Telefonu	
Nüfus Kayıt Bilgileri		Velisinin	
İl		Adı Soyadı	
İlçe		Akrabalık Derecesi	
Mahalle/Köy		İkametgâh Adresi	
Cilt No			
Aile Sıra No		Ev -İş Telefonu	
Sıra No		e-Posta Adresi	
Kayıtlı Olduğu Okul/Kurum :			
İşletmenin		İşveren veya Vekilinin Adı Soyadı ... / ... / Görevi ve Unvanı İmza/Kaşe	
Adı			
Adresi			
Telefon No			
Faks No			
e-Posta Adresi			
Üretim/Hizmet Alanı			

**3308 SAYILI MESLEKİ EĞİTİMİ KANUNU GEREĞİNCE İŞLETMELERDE MESLEK EĞİTİMİ
GÖREN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM OKUL/KURUMU
ÖĞRENCİLERİNE AİT SÖZLEŞME ÖRNEĞİ**

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1- Bu sözleşme, 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu ile bu Kanuna dayanılarak hazırlanan Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliğine uygun olarak, işletmede yapılacak meslek eğitiminin esaslarını düzenlemek amacıyla okul/kurum müdürü ile işveren veya işveren vekili arasında imzalanır.

Madde 2- İki nüsha olarak düzenlenen ve taraflarca imzalanan bu sözleşmenin bir nüshası okul/kurum müdürlüğünde, bir nüshası ise işletmede bulunur.

Madde 3- İşletmede meslek eğitimi gören öğrencinin teorik eğitimi okul/kurumda/iş yerinin eğitim biriminde yapılacaktır. Haftada üç gün işletmede beceri eğitimi, iki gün ise okul/kurumda veya eğitim biriminde teorik eğitim yapılır (**Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliği, madde 191**).

Madde 4- İşletmede meslek eğitimi gören öğrencilerin meslek eğitimi ve teorik eğitimi yoğunlaştırılmak suretiyle de yapılabilir.

İşletmedeki meslek eğitimi, il millî eğitim müdürlüklerince hazırlanan ilgili öğretim yılı çalışma takvimine göre yapılır.

Madde 5- İşletme tarafından öğrenciye her ay yaşına uygun asgari ücretin %30'undan aşağı olmamak üzere ücret ödenecektir. (**3308 sayılı Kanun, madde 25**)

Madde 6- Öğrencinin eğitimi sırasında iş yerinin kusurundan meydana gelebilecek iş kazaları ve meslek hastalıklarından işveren/işveren vekili sorumludur. (**3308 sayılı Kanun, madde 25**)

Madde 7- İşletmelerde meslek eğitimi gören öğrencilerin meslek eğitimi, "MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM YÖNETMELİĞİ" hükümlerine göre yürütülür.

YÜRÜRLÜK

Madde 8- .../.../.... tarihinde yürürlüğe girmek üzere taraflarca imzalanan bu sözleşme öğrencinin meslek eğitimini tamamlayarak mezun olacağı tarihe kadar geçerlidir.

Madde 9- Beceri eğitimi başladıktan sonra personel sayısında azalma olması durumunda da eğitime alınmış olan öğrenciler, okul/kurumdan mezun oluncaya kadar eğitimlerine devam ettirilirler. (**3308 sayılı Kanun, madde 22**)

Madde 10- İşverenin değişmesi halinde, yeni işveren aynı mesleği/üretimi sürdürüyorsa sözleşme devam eder.

Madde 11- Öğrencinin belediye sınırları içinde okul/kurumunu değiştirmesi durumunda meslek eğitimi aynı iş yerinde devam eder. Ancak okul/kurumdaki sözleşme öğrencinin tasdiknamesi ile birlikte yeni okul/kurumuna gönderilir.

Bu sözleşme ve işletmedeki örneği yeni okul/kurum müdürlüğünce imzalanarak yürürlüğü devam ettirilir.

SÖZLEŞMENİN FESHİ

Madde 12- Sözleşme;

- a) İş yerinin çeşitli sebeplerle kapatılması,
- b) İş yeri sahibinin değişmesi halinde yeni iş yerinin aynı mesleği/ üretimi sürdürememesi,
- c) Öğrenciye bakmakla yükümlü olanın, belediye sınırları dışına zorunlu yer değiştirmesi,
- d) Öğrencinin okul/kurumdan tasdikname ile uzaklaştırma veya örgün eğitim dışına çıkarma cezası alarak okul/Kurumla ilişkisinin kesilmesi,
- e) Öğretim yılı sonunda öğrencinin veya işletmenin durumunda değişiklik olması halinde feshedilir.

ÜCRET VE İZİN

Madde 13- Öğrenciye, işletmede meslek eğitiminin devam ettiği sürece yürürlükteki yaşına uygun asgari ücretin %30'undan az olmamak üzere ücret ödenir. Ücret, başlangıçta (.....) TL'dir. Öğrenciye ödenecek ücret her türlü vergiden muaftır.(**3308 Sayılı Kanun, madde 25**)

Asgari ücrette yıl içinde artış olması halinde, bu artışlar aynı oranda öğrencinin ücretine ilave edilir.

Madde 14- Öğrenciye yarıyıl ve yaz tatili süresince toplam bir ay ücretli izin verilir. Ayrıca mazeretleri kabul edilenlere okul/kurum müdürlüğünün de görüşü alınarak bir aya kadar ücretsiz mazeret izni de verilebilir. (**3308 Sayılı Kanun, madde 26 ve Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliği, madde 196**)

Madde 15- Öğrenciler, teorik eğitim günlerinde ücretli izinli sayılırlar.(**3308 Sayılı Kanun, madde 20**).

Madde 16- Öğrencilere telâfi eğitimi süresince ve okul/kurumda yapılacak sınavlar için belirtilen günlerde ücretli izin verilir. (**Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliği, madde 196**)

SİGORTA

Madde 17- Öğrenci, bu sözleşmenin akdedilmesi ile işletmede meslek eğitimine devam ettiği sürece 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun, iş kazaları ve meslek hastalıkları ile hastalık sigortası hükümlerine göre okul/kurum müdürlüğüne sigorta ettirilir. (**3308 Sayılı Kanun, madde 25**)

Madde 18- Bakanlıkça ödenmesi gereken sigorta primleri, 4857 sayılı İş Kanununun 39 uncu maddesine göre belirlenen yürürlükteki asgari ücretin %50'si üzerinden hesap edilerek okul/kurum müdürlüğüne, Sosyal Sigortalar Kurumuna ödenir veya bu Kurumun hesabına aktarılır (**3308 Sayılı Kanun, madde 25**).

Madde 19- Sigorta ve prim ödeme ile ilgili belgeler okul/kurum müdürlüğüne muhafaza edilir.

ÖĞRENCİNİN DEVAM, DİSİPLİN VE BAŞARI DURUMU

Madde 20- Meslek eğitimini işletmede gören öğrencilerden; uzun süreli tedaviyi gerektiren bir hastalıktan, yangın, deprem gibi doğal afetlerden dolayı eğitime devam edemeyen öğrenciler hakkında Bakanlıkça çıkarılan ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

Madde 21- Öğrenci meslek eğitimi için işletmeye devam etmek zorundadır. İşletmede meslek eğitimine devam etmeyen öğrencinin bu günlerdeki ücreti kesilir.

Ücret kesilerek yapılacak ödeme miktarı;

$$O \text{ ayın ücreti} = (\text{Asg.ücret} \times \%30) - \frac{(\text{Asg.Ücr.} \times \%30 \times \text{Devamsız Gün Sayısı})}{30}$$

formülü uygulanarak bulunur.

Madde 22- İşletme yetkilileri, özürsüz olarak üç işgünü meslek eğitimine gelmeyen öğrenciyi en geç iki gün içinde okul/kurum müdürlüğüne bildirmek zorundadır.

Madde 23- Öğrencinin işletmede disiplin soruşturmasını gerektirecek davranışta bulunması halinde, bu durum işletme tarafından okul/kurum müdürlüğüne raporla bildirilir. Disiplin işlemi okul/kurum müdürlüğü tarafından mevzuatına göre yürütülür. Sonuç işletmeye yazılı olarak bildirilir.

Madde 24- İşletmelerde yapılan meslek eğitiminde öğrencinin; her dönemde temrin, proje, iş, deney ve hizmet değerlendirmesinden aldığı puanlar ve varsa birinci kademe beceri yarışması ile telâfi eğitimi süresince yaptıkları temrin, proje, iş, deney ve hizmetlerden aldıkları puanların aritmetik ortalaması alınarak nota çevrilir. Birinci ve ikinci dönem notlarının aritmetik ortalaması ile yılsonu beceri sınavı notunun aritmetik ortalaması alınarak yılsonu notu belirlenir (**Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliği, madde 82**).

Yılsonu beceri sınavı, **Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinin 83 üncü maddesi hükümlerine** göre yapılır.

TARAFLARIN DİĞER GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Madde 25- **Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinin 196 ncı maddesine göre**, beceri eğitimi yaptıracak işletmelerin sorumlulukları:

- a) Öğrencilerin işletmedeki beceri eğitimini çalışma takvimine uygun olarak yaptırmak,
- b) Meslek eğitiminin, ilgili meslek alan/dalları öğretim programlarına uygun olarak işletme belirleme komisyonu tarafından belirlenen yerde yapılmasını sağlamak,
- c) Beceri eğitimi yapılacak alan/dalların her biri için, öğrencilerin beceri eğitiminden sorumlu olmak üzere, ustalık veya meslekî yeterliğe sahip ve iş pedagojisi eğitimi görmüş yeter sayıda ve nitelikte usta öğreticiyi veya eğitim personelini eğitimde görevlendirmek,
- d) Yeterli sayıda ve nitelikte usta öğretici ve eğitici personel bulunmaması durumunda , okul/kurum müdürlükleri ile açılacak iş pedagojisi kursuna ilgili personelin katılımını sağlamak,
- e) Beceri eğitimi için gerekli olan temrin malzemelerini temin etmek,
- f) İşletmede beceri eğitimi gören öğrenciye, yaşına uygun yürürlükteki asgari ücretin % 30'undan az olmamak üzere ödenecek ücret miktarı, ücret artışı ve diğer imkânları kapsayan eğitim sözleşmesini öğrenci veya velisi ve okul/kurum müdürü ile birlikte imzalamak,
- g) Öğrencilerin devam durumlarını izleyerek devamsızlıklarını ve hastalık izinlerini süresi içinde ilgili kurum müdürlüğüne bildirmek,
- h) Öğrencilerin ilgili döneme ait puan çizelgelerini dönem sonundan beş gün önce kapalı zarf içinde ilgili kurum müdürlüğüne teslim etmek,
- i) Öğrenciler tarafından tutulan iş dosyasını, istenmesi durumunda veya yıl sonu beceri sınavından önce ilgili kurum müdürlüğüne teslim etmek.
- j) Öğrencilere teorik eğitim ile telâfi eğitimi ve okul/kurumda yapılacak sınavlar için belirlenen günlerde ücretli izin vermek,
- k) Öğrencilere yarı yıl ve yaz tatili süresince toplam bir ay ücretli izin vermek,
- l) Uygulamalı derslerden öğrencilere bir ders yılı içinde devamsızlıktan sayılmak ve mevzuatla belirlenen azami devamsızlık süresini geçmemek üzere, ilgili okul/kurum müdürlüğünün de görüşünü alarak ücretsiz mazeret izini vermek,
- m) Beceri eğitimi başladıktan sonra personel sayısında azalma olması durumunda da eğitime alınmış olan öğrencileri, okul/kurumdan mezun oluncaya kadar işletmede eğitime devam ettirmek,
- n) Öğrencilerin iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunması için gerekli önlemleri almak ve tedavileri için sevk işlemlerini yapmak,
- o) Eğitimi yapılan meslek alan/dallarının öğretim programlarında bulunduğu halde, işletmedeki imkânsızlıklar nedeniyle öğretilmeyen konuların öğretimi için okul/kurum müdürü ile iş birliği yapmak,

Madde 26- **Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinin 253 üncü maddesinin (b) bendine göre** öğrencileri beceri eğitimi için işletmelere gönderen okul/kurum müdürünün görev ve sorumlulukları şunlardır:

- a) İşletmede beceri eğitimi gören öğrenciye, yaşına uygun asgari ücretin % 30'undan az olmamak üzere ödenecek ücret miktarı, ücret artışı ve diğer imkânlar konusunda öğrenci veya velileri ile birlikte işletmelerle eğitim sözleşmesini imzalamak,
- b) Gerektiğinde İl Mesleki Eğitim Kurulu Çalışmalarına katılmak ve kurula bilgi vermek,
- c) Eğitimi yapılacak meslek alan/dallarıyla ilgili öğretim programlarının ve öğrencilerin işletmede yaptıkları etkinliklerle ilgili formların ders yılı başında işletmelere verilmesini sağlamak,
- d) İşletmelerdeki beceri eğitiminin eğitici personel / usta öğretici personel tarafından yapılmasını sağlamak,
- e) İşletmelerdeki beceri eğitiminin ilgili meslek alan/dalı öğretim programlarına uygun olarak yapılmasını sağlamak,
- f) Öğrencilerin ücretli ve ücretsiz mazeret izinleri ile devam-devamsızlık durumlarının izlenmesini ve kayıtlarının tutulmasını sağlamak,

g) İşletmelerde meslek eğitimi gören öğrencilerin sigorta primlerine ait işlemleri Yönetmelik esaslarına göre yürütmek,

h) İşletmelere beceri eğitimi için gönderilecek öğrencilerin seçiminin yapılmasını sağlamak ve işletmeye bildirmek,

i) İşletmelerle işbirliği yaparak, öğrencilerin meslek eğitiminden sorumlu usta öğretici veya eğitici personelin yetiştirilmesi için iş pedagojisi kursları açmak, başarılı olanlara "Usta Öğretici" belgesi vermek, bununla ilgili kayıtları tutmak,

j) İşletmelerde meslek eğitiminin öğretim programına uygun olarak yürütülmesi ve okul/kurum ile işletme arasında eğitimde sürekli işbirliğini sağlamak amacıyla yeter sayıda koordinatör öğretmen görevlendirmek, onlara rehberlik etmek, bu faaliyetleri denetlemek, yönetici ve öğretmenlere, "İşletmelerde Meslek Eğitimi" adıyla verilecek ek ders görevi ile ilgili programı hazırlayarak, il/ilçe milli eğitim müdürlüklerine onaylatmak,

k) İşletmelerde görevli usta öğretici ve eğitici personelin hizmet içi eğitiminde, okul/kurumun personel ve diğer imkânlarıyla yardımcı olmak,

l) İşletmelerde yapılan beceri eğitiminde amaçlanan hedeflere ulaşılması için işletme yetkilileri ile işbirliği yaparak eğitimle ilgili gerekli önlemleri almak,

m) İşletme yetkilileriyle yapılan toplantılara başkanlık yapmaktır.

Madde 27- Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinin 201 inci maddesine göre işletmede beceri eğitimi gören öğrencinin görev ve sorumlulukları:

a) İş yerinin şartlarına, kılık-kıyafet ve çalışma düzenine uymak,

b) İş yerine ait sır ve özellikleri başkasına söylememek,

c) Sendikal etkinliklere katılmamak

d) Eğitime düzenli olarak devam etmek,

e) Meslek eğitimi ile ilgili iş dosyası tutmak

f) İşletmede meslek eğitimi yaptığı günlerde aldığı sağlık raporunu, özrünün sona erdiği tarihten itibaren işletmeye bilgi vererek en geç yedi gün içinde okul/kurum müdürlüğüne teslim etmek. (Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği, madde 57)

DİĞER HUSUSLAR

Madde 28- İşletmede meslek eğitimi gören öğrenciler hakkında; devam, başarı ve disiplin ile bu sözleşmede yer almayan diğer hususlarda ilgili mevzuat hükümlerine göre işlem yapılır.

Madde 29- İşletme tarafından öğrenci aşağıdaki sosyal haklardan yararlandırılacaktır.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

İşletmenin Adı

Okul/Kurumun Adı

Öğrenci/Velisinin

İşveren veya Vekilinin

Müdürün

Adı Soyadı

:

Adı Soyadı

:

Adı Soyadı

:

Görevi

:

Tarih

: ... / ... /

Tarih: ... / ... /

İmza

İmza-Kaşe

:

İmza-Mühür:

.....

Form A₄

ÖZGEÇMİŞ

Mahmut Sami Demirci, 27.07.1975 tarihinde Sarıkamış'ta doğmuştur. İlköğrenimi Kayseri İlinde Atatürk İlkokulunda, Ortaokulu Kayseri'de Sami Yangın Anadolu Ticaret Meslek Lisesi orta kısmında liseyi ise Balıkesir Anadolu Ticaret Meslek Lisesinde Lisans Eğitimini Ankara'da Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesinde Muhasebe ve Finansman bölümünde tamamlamıştır. 1998 yılında Konya da Meram Ticaret Meslek Lisesinde öğretmenliğe başlayarak 1999 yılında depremden dolayı Tayinini Kocaeli'ne çıkarttırarak Çayırova Ticaret Meslek Lisesinde görevine devam etmiştir. 21.11.2002 yılında Aynı Okulda Müdür Yardımcısı olan Mahmut Sami Demirci, 30.04.2006 tarihinden itibaren Tavşancıl Marshall Boya Çok Programlı Lisesinde Müdür olarak görevine devam etmektedir.